

① Mag III/3, 1920, BRT, dl. 3

STATISTIEK VAN NEDERLAND

No. 382

**UITKOMSTEN DER
BEROEPSTELLING**

31 DECEMBER 1920

Dl 3

**INLEIDING
EN BEROEPSINDEELING**

UITGEGEVEN DOOR HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK
VERKRIJGBAAR BIJ DE N.V. BOEKH. V.H. GEBR. BELINFANTE 'S-GRAVENHAGE 1924
GEDRUKT TER NAAML. VENN. DRUKKERIJ TRIO

INHOUD.

(Sommaire.)

	Blz.
VOORBERICHT. <i>Préface</i>	III
GRAFIEK. <i>Tableau graphique</i>	IV
INLEIDING. <i>Introduction</i>	V
Vrouwenarbeid. <i>Travail des femmes</i>	XLVI
Arbeid der religieusen. <i>Travail des religieux</i>	L
Arbeid der vreemdelingen. <i>Travail des étrangers</i>	LI
STAAT IA. Onderscheiding der personen in de posities A, B en C naar de bedrijfsklassen en de bedrijfsgroepen en naar leeftijd, geslacht en burgerlijken staat, voor het totaal van het Rijk	2
<i>Répartition pour le Royaume des personnes dans les positions A, B et C d'après les classes de métiers et les groupes de métiers et d'après l'âge, le sexe et l'état civil.</i>	
STAAT IB. Onderscheiding der personen in de positie D en der personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was naar het beroep en naar leeftijd, geslacht en burgerlijken staat, voor het totaal van het Rijk	19
<i>Répartition pour le Royaume des personnes dans la position D et des personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position, d'après les professions et d'après l'âge, le sexe et l'état civil.</i>	
STAAT II. Onderscheiding voor het Rijk der religieusen naar het beroep en naar den leeftijd, het geslacht en den burgerlijken staat	37
<i>Répartition pour le Royaume des religieux d'après la profession, d'après les groupes d'âge, le sexe et l'état civil.</i>	
STAAT IIIA. Onderscheiding der vreemdelingen in de posities A, B en C naar de nationaliteit, het geslacht en naar de bedrijfsgroepen, voor het totaal van het Rijk	39
<i>Répartition pour le Royaume, des étrangers dans les positions A, B et C d'après la nationalité, le sexe et d'après les groupes de métiers.</i>	
STAAT IIIB. Onderscheiding der vreemdelingen in de positie D en der personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was, naar de nationaliteit, het geslacht en naar het beroep, voor het totaal van het Rijk	41
<i>Répartition pour le Royaume, des étrangers dans la position D et des personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position, d'après la nationalité, le sexe et d'après les professions.</i>	

ERRATA.

- Blz. 13 (kolom 1). 5. Broodbakkerijen moet één regel hoger staan.
 Blz. 27. Achter Landbouwarbeider V. staat in kolom 26: 3, moet zijn: 32.
 Blz. 27. Achter Landmeter M. staat in kolom 26: — 2, moet zijn: —.

In het deel van de uitkomsten der beroepstelling hetwelk de „Bedrijfsindeeling” bevat, moeten nog de volgende verbeteringen worden aangebracht:

- Blz. 505. Sigarenfabrieken. Achter de beroepen 1. Sorteerder, 2. Tabakbewerker, 3. Sigarenmaker, 4. Plakkerijarbeider moeten in kolom 89 de aantallen zijn resp.: 2043, 674, 17970, 757, in kolom 90 resp.: 157, 587, 1365, 647.

VOORBERICHT.

PRÉFACE.

Bevatte het reeds verschenen eerste deel van de uitkomsten der beroepstelling, de z.g. bedrijfsindeeling, het deel n.l. waarin is rekening gehouden met het bedrijf, waarin de beroepen werden uitgeoefend, in de thans verschijnende publicatie wordt de z.g. beroepsindeeling gepubliceerd, waarin een overzicht gegeven wordt van de personen in de verschillende beroepen werkzaam, onafhankelijk van het bedrijf, waarin de beroepen werden uitgeoefend. Derhalve zijn b.v. bij de timmerlieden niet alleen ondergebracht de werklieden in het bouwbedrijf werkzaam, maar bovendien alle timmerlieden, die in ondernemingen van den meest uiteenlopenden aard timmerwerk verrichten (reparatiewerk aan gebouwen enz.). De personen, die in de ondernemingen als hoofd of leider werkzaam waren (en daar dus de positie A, B of C innamen) zijn naar de verschillende bedrijfsgroepen onderscheiden. De beroepen van alle overige personen zijn in alphabetische volgorde geplaatst. De aantallen vermeld achter de posities A en B zijn uiteraard dezelfde als die, welke voorkomen in het eerste deel van de uitkomsten der beroepstelling. Alle gegevens zijn behalve naar het beroep of bedrijf onderscheiden naar den leeftijd, den burgerlijken staat en naar het geslacht. Een splitsing der gegevens op territorialen grondslag moest om de reeds in het eerste deel vermelde bezuinigingsredenen achterwege blijven, zoodat slechts de resultaten voor het totaal van het Rijk kunnen worden medegedeeld.

Aan het slot der publicatie zijn twee tabellen opgenomen, waarin evenals in 1909 een overzicht gegeven wordt van de beroepen, welke resp. door de religieusen en door hier te lande verblijf houdende vreemdelingen worden uitgeoefend.

In deze publicatie is tevens de inleiding opgenomen, waarin o.m. zooveel mogelijk een vergelijking van de uitkomsten van deze beroepstelling met die van vorige beroepstellingen gemaakt is. Een uiteenzetting van de wijze van bewerking der beroepsstatistiek is in het Voorbericht van het reeds verschenen deel der bedrijfsindeeling opgenomen.

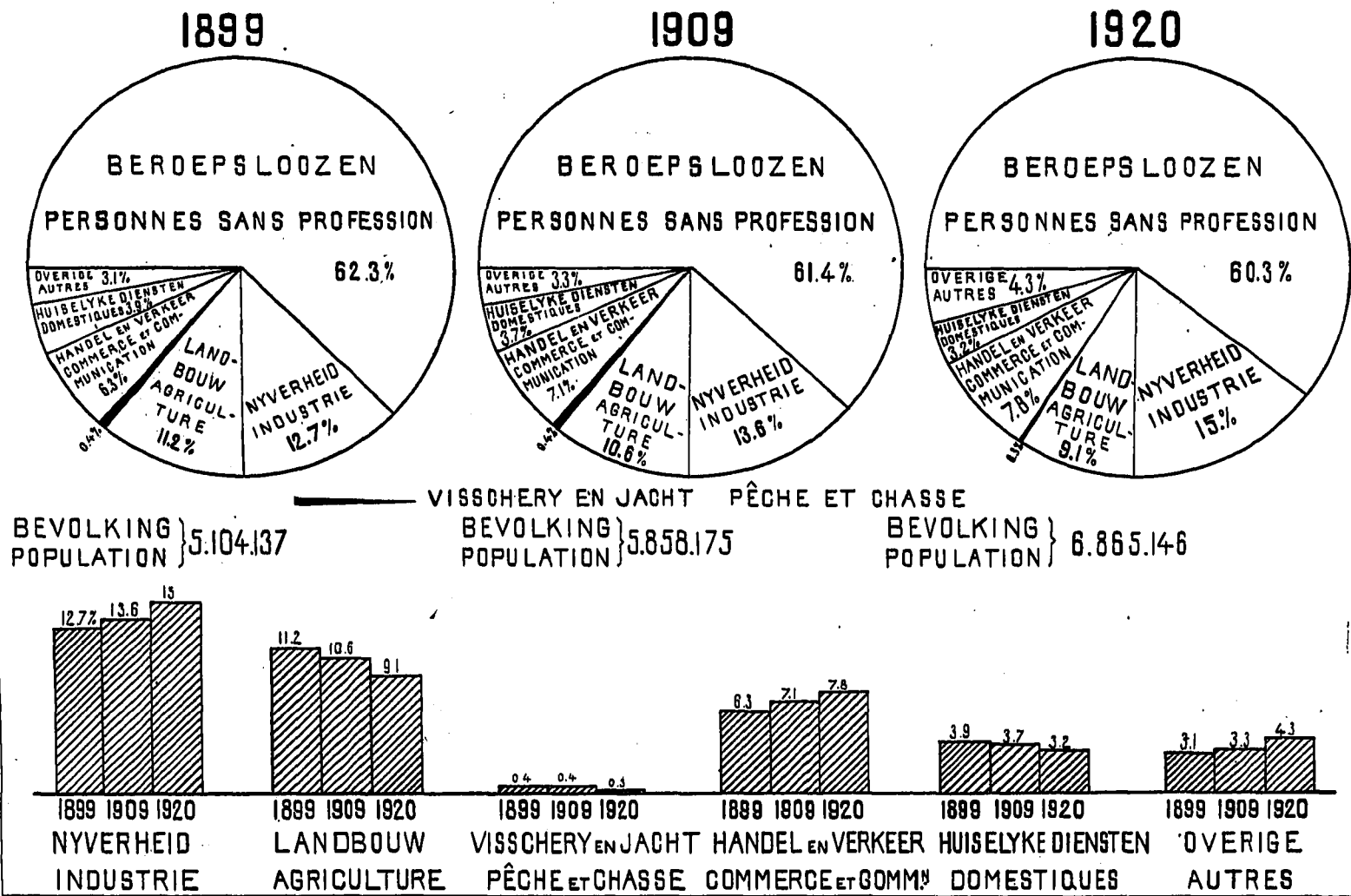
Ten slotte zij hier nog medegedeeld, dat in een afzonderlijke publicatie een systematische en alphabetische indeeling wordt gegeven van de bedrijven en beroepen, welke op de volkstellingkaarten werden aangetroffen.

*De Directeur van het
Centraal Bureau voor de Statistiek,*

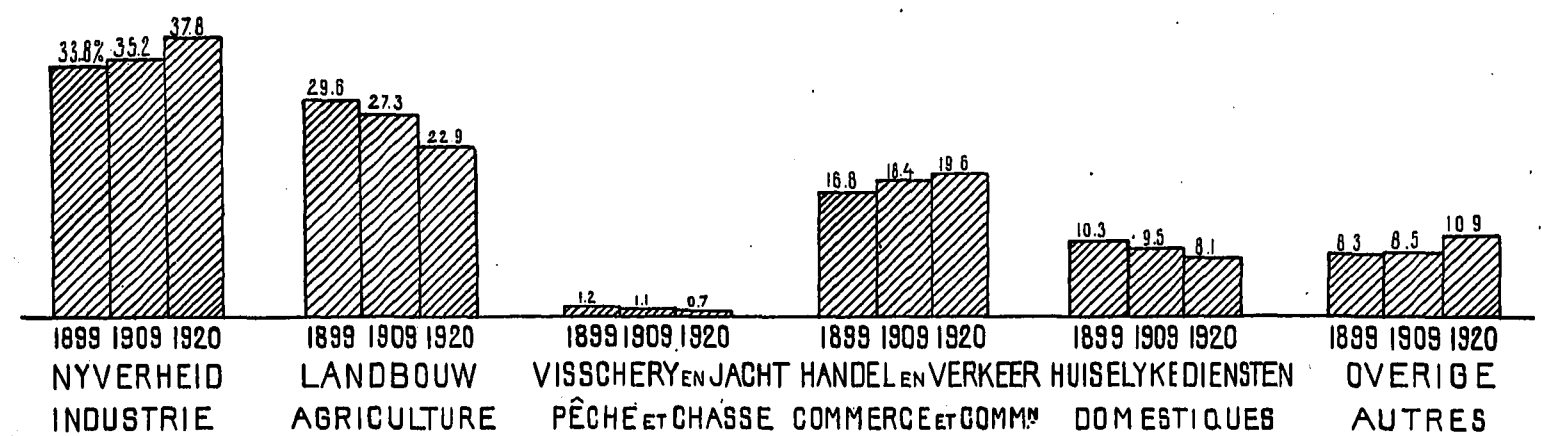
H. W. METHORST.

December 1924.

INDEELING DER GEHEELE BEVOLKING
NAAR DE BEROEPEN VOLGENS DE BEDRYFSINDEELING
RÉPARTITION DE LA POPULATION D'APRÈS LES PROFESSIONS

INDEELING DER WERKZAME BEVOLKING
NAAR DE BEROEPEN VOLGENS DE BEDRYFSINDEELING
RÉPARTITION DES PERSONNES ACTIVES D'APRÈS LES PROFESSIONS

INLEIDING.

INTRODUCTION.

Van de totale bevolking op 31 December 1920, bestaande uit 6 865 146 personen (3 410 185 mannen en 3 455 011 vrouwen) oefenden 2 722 407 (2 090 576 mannen en 631 831 vrouwen) een beroep uit en waren derhalve 4 142 739 personen (1 319 559 mannen en 2 823 180 vrouwen) beroepsloos. ¹⁾ In percenten uitgedrukt behoorde 60,3 pCt. der bevolking tot de beroepsloozen, en wel 38,7 pCt. der mannen en 81,7 pCt. der vrouwen.

Het volgende staatje geeft een vergelijking van bovenstaande aantallen met die van vorige beroepstellingen.

	Personen in een beroep werkzaam. <i>Personnes actives.</i>			
	1920	1909	1899	1889
Mannen <i>Hommes</i>	2 090 576	1 720 647	1 490 235	1 299 540
Vrouwen <i>Femmes</i>	631 831	540 988	433 399	353 054
Totaal <i>Total</i>	2 722 407	2 261 635	1 923 634	1 652 594

	Verhoudingscijfers (De geheele bevolking = 100). <i>Chiffres indices (Toute la population = 100).</i>			
Mannen <i>Hommes</i>	61,8	59,4	59,1	58,8
Vrouwen <i>Femmes</i>	18,8	18,8	16,8	15,5
Totaal <i>Total</i>	39,7	38,6	37,7	36,6

	Beroepsloozen. ¹⁾ <i>Personnes sans profession.</i>			
Mannen <i>Hommes</i>	1 319 559	1 178 478	1 030 367	928 947
Vrouwen <i>Femmes</i>	2 823 180	2 418 062	2 150 136	1 929 874
Totaal <i>Total</i>	4 142 739	3 596 540	3 180 503	2 858 821

	Verhoudingscijfers (De geheele bevolking = 100). <i>Chiffres indices (Toute la population = 100).</i>			
Mannen <i>Hommes</i>	38,7	40,6	40,9	41,7
Vrouwen <i>Femmes</i>	81,7	81,7	88,2	84,5
Totaal <i>Total</i>	60,3	61,4	62,3	63,4

	De geheele bevolking. <i>Toute la population.</i>			
Mannen <i>Hommes</i>	3 410 185	2 899 125	2 520 602	2 228 487
Vrouwen <i>Femmes</i>	3 455 011	2 959 050	2 583 535	2 282 928
Totaal <i>Total</i>	6 865 146	5 858 175	5 104 137	4 511 415

De volgende cijfers geven in percenten een overzicht van de toeneming van de geheele bevolking, van de personen die een beroep uitoefenen en van de beroepsloozen, telkens vergeleken met die van de voorgaande volkstelling.

¹⁾ Onder de beroepsloozen zijn ook de gepensioneerden begrepen, tenzij deze laatsten na hun pensionneering een nieuwe functie hebben aanvaard. *Y compris les personnes en retraite.*

Toeneming in procenten sedert de vorige volks-
telling.

	Augmentation en pourcents depuis le recensement précédent.		
	1920	1909	1899
	Personen in een beroep werkzaam. <i>Personnes actives.</i>		
Mannen <i>Hommes</i>	21,5	15,5	14,7
Vrouwen <i>Femmes</i>	16,8	24,8	22,8
Totaal <i>Total</i>	20,4	17,6	16,4
	Beroepsloozen. <i>Personnes sans profession.</i>		
Mannen <i>Hommes</i>	12,0	14,4	10,9
Vrouwen <i>Femmes</i>	16,8	12,5	11,4
Totaal <i>Total</i>	15,2	13,1	11,3
	De geheele bevolking. <i>Toute la population.</i>		
Mannen <i>Hommes</i>	17,6	15,0	13,1
Vrouwen <i>Femmes</i>	16,8	14,5	13,2
Totaal <i>Total</i>	17,2	14,8	13,1

De cijfers op blz. V toonen aan, dat het deel van de bevolking, hetwelk een beroep uitoefent, voor zoover de mannen betreft, weder iets grooter is geworden. Het percentage bedraagt thans 61,3 tegen 59,4 in 1909. Sedert 1889 is dit percentage met 3 gestegen. Het percentage voor de vrouwen is in 1920 gelijk aan dat van 1909.

Zooals uit de cijfers, boven aan deze bladzijde, blijkt, houdt in 1920 de toeneming van het aantal vrouwen in een beroep werkzaam, gelijken tred met den aanwas der vrouwelijke bevolking, in tegenstelling met de mannen, voor wie de toeneming van degenen, die een beroep uitoefenen, grooter is.

Gelijk uit deze Inleiding nog nader zal blijken, is de toeneming bij de vrouwen in bijna alle bedrijfsklassen waar te nemen en wel in vele gevallen eene welke grooter en soms aanmerkelijk grooter is dan de toeneming van de bevolking. Een uitzondering hierop maakt voornamelijk de landbouw, waar het aantal vrouwen, dat werkzaam was, zelfs absoluut daalde. Voor het groote meerendeel betreft het hier vrouwen, die als bedrijfshoofden werkzaam waren; de daling van het aantal gehuwde vrouwen is echter aanmerkelijk grooter dan dat van de ongehuwde vrouwen.

Een vergelijking van de aantallen personen, die een beroep uitoefenen en van de beroepsloozen in de verschillende jaren naar de leeftijdsklassen in verband ook met den burgerlijken staat, geven de beide volgende staatjes. Het aantal leeftijdsklassen moest tot vier beperkt blijven, daar de leeftijdsverdeling in 1920 niet geheel dezelfde is als die van de vorige beroepstellingen.

STAAT I.

LEEFTIJDsklassen. <i>Groupes d'âge.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>								Vrouwen. <i>Femmes.</i>								
	Gehuwd. ³⁾ <i>Mariés.</i>				Ongehuwd. <i>Non-mariés.</i>				Gehuwd. ³⁾ <i>Mariées.</i>				Ongehuwd. <i>Non-mariées.</i>				
	1889	1899	1909	1920	1889	1899	1909	1920	1889	1899	1909	1920	1889	1899	1909	1920	
	Verhoudingscijfers (totaal voor ieder jaar = 100). <i>Chiffres indices (total pour chaque année = 100).</i>																
Beneden 14 jaar	a.	—	—	—	—	52.05	51.35	52.13	50.68	—	—	—	—	53.61	52.53	52.69	50.99
	b.	—	—	—	—	1.43	1.02	1.09	0.82	—	—	—	—	0.53	0.64	0.52	0.41
14 t/m. 17 jaar	a.	0.001	—	0.001	0.001	5.33	4.43	4.31	4.47	0.02	0.03	0.02	0.03	9.45	8.74	8.30	8.18
	b.	0.005	0.002	0.0005	0.002	7.46	3.34	3.56	3.99	0.005	0.002	0.001	0.001	3.53	4.11	4.31	5.37
18 t/m. 50 jaar ¹⁾	a.	1.59	1.40	1.33	0.65	3.41	3.34	2.58	2.13	57.45	53.43	59.02	59.94	15.17	14.86	13.33	12.33
	b.	60.05	61.20	62.37	62.16	27.59	23.27	23.72	29.97	4.34	4.77	5.36	4.02	14.08	15.65	17.11	18.59
51 jaar en ouder ²⁾	a.	5.21	6.36	7.53	8.02	0.31	0.35	0.30	0.91	32.77	31.93	30.33	32.51	2.54	2.33	2.23	2.42
	b.	33.15	30.55	28.32	29.17	1.92	1.31	1.73	2.03	4.91	4.79	4.73	3.51	1.04	1.09	1.17	1.65
Totaal <i>Total</i>	a.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
	b.	6.80	8.25	8.81	8.67	61.60	59.97	59.91	58.19	90.24	90.44	89.36	92.47	80.77	78.50	76.60	73.93
		93.20	91.75	91.19	91.33	38.40	40.03	40.09	41.81	9.76	9.56	10.64	7.53	19.23	21.50	23.40	26.07

N.B. a. = Beroepsloozen. *Personnes sans profession.*
b. = Personen, die een beroep uitoefenen. *Personnes actives.*
1) Gehuwd of gehuwd geweest. Y compris les veufs et divorcés.

1) Voor 1920: 18 t/m 49 jaar.
2) Voor 1920: 50 jaar en ouder.

STAAT II.

LEEFTIJDsklassen. <i>Groupes d'âge.</i>	Gehuwd. ³⁾ <i>Mariés.</i>								Ongehuwd. <i>Non-mariés.</i>							
	1889		1899		1909		1920		1889		1899		1909		1920	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
	Verhoudingscijfers (totaal voor elk jaar in elke leeftijdsklasse = 100). <i>Chiffres indices (total pour chaque année dans chaque groupe d'âge = 100).</i>															
	Mannen. <i>Hommes.</i>															
Beneden 14 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 t/m. 17 jaar	0.007	0.02	—	0.01	0.005	0.002	0.007	0.01	41.68	53.29	34.67	65.32	33.49	66.51	33.21	66.73
18 t/m. 50 jaar ¹⁾	1.38	52.36	1.20	52.48	1.06	54.27	0.58	55.37	5.09	41.13	4.39	41.43	3.63	40.93	2.93	41.12
51 jaar en ouder ²⁾	12.10	77.05	13.34	72.82	13.33	70.41	19.23	69.93	3.22	7.63	3.47	7.37	3.64	7.12	3.36	7.43
Totaal <i>Total</i>	2.51	34.37	3.05	33.37	3.32	34.37	3.41	35.05	38.39	24.24	37.33	25.26	37.33	24.93	35.23	25.35
	Vrouwen. <i>Femmes.</i>															
Beneden 14 jaar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 t/m. 17 jaar	0.12	0.02	0.13	0.01	0.03	0.004	0.15	0.007	72.46	27.40	67.39	31.97	64.23	35.63	60.23	39.56
18 t/m. 50 jaar ¹⁾	53.90	4.54	53.21	4.34	53.54	5.31	56.—	3.75	21.55	20.01	20.67	21.73	18.09	23.13	16.09	24.16
51 jaar en ouder ²⁾	76.02	11.40	76.—	11.39	75.36	11.37	77.93	3.42	3.92	3.67	3.65	3.95	3.44	4.33	3.09	5.52
Totaal <i>Total</i>	35.39	3.83	35.73	3.73	35.33	4.27	33.63	3.15	43.65	11.53	47.45	12.99	45.34	14.01	43.04	15.14

N.B. a. = Beroepsloozen. *Personnes sans profession.*
b. = Personen, die een beroep uitoefenen. *Personnes actives.*
1) Voor 1920: 18 t/m 49 jaar.
2) Voor 1920: 50 jaar en ouder.
3) Gehuwd of gehuwd geweest. Y compris les veufs et divorcés.

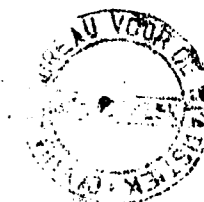
Uit de staatjes blijkt, dat betreffende de personen, die een beroep uitoefenen het percentage voor de gehuwde mannen in de verschillende jaren in de leeftijdsgroep van 18—50 jaar gestegen, in de hoogste leeftijdsgroep gedaald is. Voor de ongehuwde mannen beneden 14 jaar daalde het percentage sinds 1899, voor die van 14—17 jaar en voor die van 18—50 jaar had over het algemeen sinds 1889 een stijging plaats, voor die van 51 jaar en ouder bleef het vrijwel constant. Bij de gehuwde vrouwen, waar de percentages uiteraard nergens groot zijn, is in alle leeftijdsklassen over het algemeen een, zij het kleine, daling waar te nemen. Daarentegen vertoonen bij de ongehuwde vrouwen in alle leeftijdsgroepen, met uitzondering van de laagste, de percentages een vrij aanmerkelijke stijging.

Wat de beroepsloozen betreft, stijgen de op zichzelf geringe percentages der gehuwde mannen naarmate de leeftijd stijgt. Bij de ongehuwde mannen valt een tegenovergestelde beweging waar te nemen, evenals over het algemeen bij de ongehuwde vrouwen; bij deze laatsten maakt echter de leeftijdsgroep van 18—50 jaar een uitzondering.

Het volgende staatje geeft voor 1920 ¹⁾ nog een vergelijking tusschen het aantal personen, dat een beroep uitoefent en het aantal beroepsloozen in iedere economisch-geographische groep. Het totaal van deze beide categorieën van personen is in iedere groep telkens gelijk 100 gesteld.

Voor de mannen, die een beroep uitoefenen, bedraagt het verschil tusschen het hoogste en laagste percentage in de verschillende gebieden ongeveer 12, voor de vrouwen ongeveer 15. Bij de mannen wordt het laagste percentage (54,8) aangetroffen in de Drentsche veenstreken; hierop volgt Noord-Limburg met Noordoost Noordbrabant met 57,7 pCt. Het hoogste percentage komt voor in de Zaanstreek (66,6), waarbij zich onmiddellijk Amsterdam aansluit met 65,3 pCt. Een hoger percentage dan het gemiddelde van het Rijk (61,3) komt behalve in de reeds genoemde gebieden, voor in belangrijke industriegebieden, n.l. in het industriegebied van Twente

¹⁾ Een dergelijk overzicht is voor vroegere jaren niet mogelijk, daar onderscheiding der gegevens naar economisch-geographische gebieden voor het eerst in 1920 heeft plaats gehad (zie hieromtrent het „Voorbericht”, voorkomende in het deel van de uitkomsten der beroepstelling, hetwelk de z.g. bedrijfsindeeling bevat).

STAAT III.

ECONOMISCH GEOGRAFISCHE GROEPEN.	Personen, die een beroep uitoefenen. <i>Personnes actives.</i>			Beroepsloozen. <i>Personnes sans profession.</i>			GROUPES GÉOGRAPHIQUES ÉCONOMIQUES.
	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Man- nen. <i>Hom- mes.</i>	Vrou- wen. <i>Fem- mes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	
	Verhoudingscijfers. ¹⁾ <i>Chiffres indices.</i>						
1. Noord-Groningsche bouwstreek . . .	60.9	16.8	88.9	89.1	88.2	61.1	1. Région agricole septentrionale de Groningue.
2. Groninger veenstreken	59.1	11.7	85.6	40.9	88.3	64.4	2. Régions tourbeuses de Groningue.
3. Groninger weidegebied	58.8	10.6	85.4	41.2	89.4	64.6	3. Pâturages de Groningue.
4. Stad Groningen	61.8	23.2	41.8	38.2	76.8	58.2	4. Ville de Groningue.
5. Drentsche veenstreken	54.8	14.9	35.3	45.2	85.1	64.7	5. Régions tourbeuses de Drenthe.
6. Drentsche zandgronden	59.5	12.2	37.-	40.5	87.8	68.-	6. Terrains sablonneux de Drenthe.
7. Friesche zandbouw	59.6	11.1	36.-	40.4	88.9	64.-	7. Agriculture des sables en Frise.
8. Friesch weidegebied	62.3	16.4	39.-	37.7	88.6	61.-	8. Pâturages de Frise.
9. Noord-Friesche bouwstreek	65.2	14.-	39.4	34.8	86.-	60.6	9. Région agricole de la Frise septentrionale.
10. Wadden- en Zuiderzee-eilanden . .	63.2	9.7	37.1	36.8	90.3	62.9	10. Iles dites „Wadden” et Iles de la Mer du Sud.
11. West-Overijsselsch weidegebied . .	62.8	16.2	39.7	37.2	83.8	60.3	11. Pâturages de l'Overijssel de l'ouest.
12. Zandgebied in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel	59.3	12.1	36.4	40.7	87.9	63.6	12. Terrains sablonneux de la Drenthe méridionale et de l'Overijssel du nord.
13. Industriegebied Twente en Achterhoek van Gelderland	63.4	23.1	43.5	36.6	76.9	56.5	13. Région industrielle Twente et Achterhoek de Gueldre.
14. Zandgebied in Z.W. Overijssel en in den West-Achterhoek van Gelderland	61.7	19.3	40.8	38.3	80.7	59.2	14. Terrains sablonneux de l'Overijssel du S.O. et de l'Achterhoek de l'ouest de Gueldre.
15. Veluwe	58.8	15.5	37.5	41.2	84.5	62.5	15. Veluwe.
16. Noordelijk Noordholland en West-Friesland	63.9	12.8	38.5	36.1	87.2	61.5	16. La Hollande septentrionale du nord et de la Frise de l'ouest.
17. Duinstreken in midden- en Zuidelijk Noordholland en in Zuidholland	59.9	16.8	38.-	40.1	83.2	62.-	17. Dunes au centre et au sud de la Hollande septentrionale et de la Hollande méridionale.
18. Veehouderij en akkerbouw in Holland's Noorderkwartier	64.7	11.9	38.7	35.3	88.1	61.3	18. Elevage et agriculture de la région septentrionale de la Hollande.
19. De Zaanstreek	66.6	13.6	40.5	33.4	86.4	59.5	19. Région du Zaan.
20. Groot Amsterdam	65.3	24.-	44.-	34.7	76.-	56.-	20. Amsterdam et ses banlieues.
21. Haarlemmermeer en omstreken	60.9	10.9	36.5	39.1	89.1	63.5	21. Lac de Harlem et lieux d'alentours.
22. De Vecht- en IJsselstreek in Noordholland en in Utrecht	61.8	15.6	39.0	38.2	84.4	61.-	22. Régions de Vecht et Yssel (Hollande septentrionale et Utrecht).
23. Het Gooi en Oostelijk Utrecht	58.9	19.7	38.6	41.1	80.3	61.4	23. Gooi et Utrecht de l'Est.
24. Stad Utrecht en omstreken	61.1	20.9	40.4	38.9	79.1	59.6	24. Ville d'Utrecht et lieux d'alentours.
25. Leiden en het Rijngebied	60.-	18.6	38.8	40.-	81.4	61.2	25. Leyde et région du Rhin.
26. 's-Gravenhage en omstreken	60.4	24.6	41.-	39.0	75.4	59.-	26. La Haye et lieux d'alentours.
27. Midden Zuidholland	61.5	15.8	39.1	38.5	84.2	60.9	27. Centre de la Hollande méridionale.
28. Rotterdam	63.9	20.3	41.8	36.1	79.7	58.2	28. Rotterdam.
29. De Nieuwe Waterweg	62.6	15.3	39.-	37.4	84.7	61.-	29. Nouveau Cours d'Eau.
30. Het industriegebied langs de Maas .	62.5	13.3	38.-	37.5	86.7	62.-	30. Région industrielle le long de la Meuse.
31. De Betuwe, oostelijk Rijngebied . . .	61.8	11.2	37.3	38.2	88.8	62.7	31. Bétuwe, région de l'est du Rhin.
32. Zuidelijke Veluwegrens	59.3	21.3	39.5	40.7	78.7	60.5	32. Limite du sud de Veluwe.
33. Zuidhollandsche eilanden	61.3	9.7	35.8	38.7	90.3	64.2	33. Iles de la Hollande méridionale.
34. Zeeland	58.6	16.2	37.4	41.4	83.8	62.6	34. Zélande.
35. Westelijk Noordbrabant	59.7	10.9	35.4	40.3	89.1	64.6	35. Brabant septentrional de l'ouest.
36. Zandgronden van Noordbrabant . . .	58.3	19.5	39.-	41.7	80.5	61.-	36. Terrains sablonneux du Brabant septentrional.
37. Noordbrabant's Westelijk industriegebied	62.1	19.8	40.3	37.9	80.2	59.7	37. Région industrielle de l'ouest du Brabant septentrional.
38. Meijerij van 's-Hertogenbosch	58.4	20.9	39.5	41.6	79.1	60.5	38. Meijery de Bois-le-Duc.
39. Noordbrabant's oostelijk industriegebied	60.3	24.8	42.5	39.7	75.2	57.5	39. Région industrielle du Brabant septentrional de l'est.
40. Noord-Limburg (met Noordoost Noordbrabant)	57.7	20.7	39.5	42.3	79.3	60.5	40. Limbourg du nord (y compris Brabant septentrional du nord-est).
41. Zuid-Limburg (zonder de Mijnstreek) .	59.9	20.4	40.2	40.1	79.6	59.8	41. Limbourg du sud (non compris la région minière).
42. Mijnstreek in Limburg	58.-	12.4	36.4	42.-	87.6	63.6	42. Région minière de Limbourg.
Het Rijk	61.3	18.3	39.7	38.7	81.7	60.4	Le Royaume.

¹⁾ Het totaal van de personen, die een beroep uitoefenen en van de beroepsloozen in iedere economisch-geografische groep = 100. Le total des personnes actives et des personnes sans profession dans chaque groupe géographique-économique = 100.

en den Achterhoek van Gelderland (63,4), Noordbrabants westelijk industriegebied (62,1), het industriegebied langs de Maas (62,5) en langs den Nieuwen Waterweg (62,6), voorts in Rotterdam (63,9) en in de stad Groningen (61,8). Een hooger percentage treft men ook aan in de Noordfriesche bouwstreek (65,2), het Friesch en het West-Overijsselsch weidegebied (resp. 62,3 en 62,8), in Noordelijk Noordholland en Westfriesland (63,9), de veehouderij en akkerbouw in Hollands Noorderkwartier (64,7), de Waddeneilanden (63,2). Een weinig hooger dan het Rijksgemiddelde is het percentage nog in de gebieden Nos. 14, 22, 27 en 31.

Voor de vrouwen vindt men het laagste percentage op de Zuidhollandsche eilanden en op de Wadden- en Zuiderzee-eilanden (in beide gebieden 9,7). Hierop volgen het Groninger weidegebied (10,6), de Haarlemmermeer en omstreken (10,9) en Westelijk Noordbrabant (10,9). Het hoogste percentage komt voor in Noordbrabants Oostelijk industriegebied (24,8); meer dan een derde van het aantal vrouwen, dat een beroep uitoefent is hier in de gloeilampen- en textielindustrie werkzaam.

Hooger dan het Rijksgemiddelde (18,3) is het percentage voorts in de industriegebieden van Westelijk Noordbrabant (19,8) en van Twente en den Gelderschen Achterhoek (23,1). Ook is dit het geval in de groote gemeenten en in gebieden waar veel meergegoeden gevestigd zijn; de hogere percentages worden hier veroorzaakt door het groot aantal vrouwen, dat huiselijke diensten verricht en in de groote gemeenten ook door de vele vrouwen die administratieve arbeid verrichten in dienst der overheid of bij bankinstellingen enz., of bij onderwijs, verpleging enz. werkzaam zijn. Het percentage is in Amsterdam 24, in Rotterdam 20,3, in 's-Gravenhage 24,6, in Utrecht 20,9, in Groningen 23,2. Groter dan het Rijksgemiddelde is het voorts nog in het Gooi en Oostelijk Utrecht (19,7), het Zandgebied in Z.W. Overijssel en den Westelijken Achterhoek van Gelderland (19,3), in het gebied der Zuidelijke Veluwegrens, waartoe Arnhem en Nijmegen behooren (21,3), de Meijerij van 's-Hertogenbosch (20,9), Noord-Limburg met N.O. Noordbrabant (20,7), de Zandgronden van Noordbrabant (19,5), Zuid-Limburg zonder de Mijnstreek (20,4) en Leiden en omstreken (18,6).

In Amsterdam, Rotterdam, Groningen, het industriegebied van Twente enz., Noordbrabants Westelijk industriegebied (in beide gebieden voor een deel een gevolg van de textielindustrie) en het Zandgebied van Z.W. Overijssel is het percentage zoowel voor de mannen als voor de vrouwen groter dan het Rijksgemiddelde.

Voor de personen, welke een beroep uitoefenen, volgt thans een verdeling over enkele groote groepen van bedrijven, waarbij tevens een vergelijking is gemaakt met de uitkomsten van vorige beroepstellingen. Tweeërlei vergelijking is hier mogelijk, daar de gegevens der beroepstelling op tweeërlei wijze zijn bewerkt, n.l. een bewerking waarbij het bedrijfselement en een waarbij het beroepselement op den voorgrond treedt. In het laatste overzicht zijn alle personen naar het beroep onderscheiden, onafhankelijk van het bedrijf, waarin zij werkzaam waren. Reizigers b.v. in dienst van industriele ondernemingen zijn dus gebracht bij den handel, bankwerkers, koperslagers werkzaam bij zeevaartondernemingen, bij de nijverheidsgroep. De eerstbedoelde bewerking, de z.g. bedrijfsindeeling, heeft voor het eerst in 1899 plaats gehad, terwijl de bewerking van de z.g. beroepsindeeling reeds van 1889 dateert. De in de volgende twee staatjes voorkomende cijfers hebben betrekking op de mannen en vrouwen tezamen.

Uit de staatjes blijkt, dat van de bevolking, welke een beroep uitoefent het deel dat in de nijverheidsbedrijven werkzaam is, in den loop der jaren geleidelijk is toegenomen, terwijl in den landbouw het tegenovergestelde valt waar te nemen met een eenigszins versneld tempo in de laatste periode. Hierbij moet worden opgemerkt dat meerdere werkzaamheden, welke vroeger in het landbouwbedrijf verricht werden, zoals de boter- en kaasbereiding, in latere jaren fabriekmatig geschieden, zoodat zij thans bij de industriegroep zijn ondergebracht. De mechaniseering der bedrijven zal verder een verminderenden invloed gehad hebben, zoowel op het aantal arbeiders in de industrie als op dat in de landbouwbedrijven. In laatstgenoemde bedrijven komt de vermindering van het aantal personen tengevolge van de mechaniseering, vooral op rekening van de grootere ondernemingen. De toeneming van het kleinbedrijf in de latere jaren zal daarentegen weer meer van gunstigen invloed zijn geweest op de werkgelegenheid in den landbouw.

Zooals hiervoor reeds is medegedeeld, is in den landbouw het aantal vrouwen ook absoluut gedaald en wel in hoofdzaak het aantal gehuwde vrouwen die hoofd zijn van een onderneming. Het aantal vrouwen daalde van 1909 op 1920 met 20 pCt.; het aantal mannen steeg daarentegen met ± 5 pCt.

STAAT IV. Beroepsindefeeling. Classification d'après les professions.

BEDRIJFSKLASSEN. Classes de métiers.	Aantal personen in een beroep werkzaam. Nombre de personnes actives.				Verhoudingscijfers. Chiffres indices.						
					Totaal voor ieder jaar = 100. Total pour chaque année = 100.				Iedere bedrijfsgroep in 1889 (kolom 6) = 100. Chaque groupe de métiers en 1889 (col. 6) = 100.		
	1889	1899	1909	1920	1889	1899	1909	1920	1889	1909	1920
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nijverheid	531 021	646 745	771 690	968 552	82.1	88.6	84.1	85.6	105	106	111
Industrie.											
Landbouw	525 182	571 942	616 565	625 284	81.8	29.7	27.3	28.-	93	86	72
Agriculture.											
Visscherij en jacht	16 650	21 481	23 600	17 996	1.-	1.1	1.-	0.7	110	100	70
Pêche et chasse.											
Handel en verkeer	266 534	314 402	411 213	495 499	16.1	16.3	18.2	18.2	101	113	113
Commerce et communications.											
Overige	313 207	369 064	438 567	615 076	19.0	19.2	19.4	22.6	101	103	119
Autres.											
Totaal. Total	1 652 594	1 923 634	2 261 635	2 722 407	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

STAAT V. Bedrijfsindefeeling. Classification d'après les métiers.

BEDRIJFSKLASSEN. Classes de métiers.	Aantal personen, in een beroep werkzaam. Nombre de personnes actives.			Verhoudingscijfers. Chiffres indices.				
				Totaal voor ieder jaar = 100. Total pour chaque année = 100.			Iedere bedrijfsgroep in 1899 (kolom 5) = 100. Chaque groupe de métiers en 1899 (col. 5) = 100.	
	1899	1909	1920	1899	1909	1920	1899	1920
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nijverheid. Industrie	650 574	796 790	1 028 155	33.8	35.2	37.8	104	112
Landbouw. Agriculture	570 278	618 066	622 514	29.6	27.8	22.9	92	77
Visscherij en jacht. Pêche et chasse	22 496	23 855	19 597	1.2	1.1	0.7	92	58
Handel en verkeer. Commerce et communications	322 288	416 620	538 295	16.8	18.4	19.6	110	117
Overige. Autres	357 998	406 303	518 846	18.6	18.-	19.1	97	103
Totaal. Total	1 923 634	2 261 634	2 722 407	100.-	100.-	100.-	100.-	100.-

Het aantal personen dat in industrie en landbouw werkte, was in 1889 nog nagenoeg gelijk. Het verschil ten gunste van de industrie was nog geen $\frac{1}{2}$ pCt., doch steeg in 1920 tot $12\frac{1}{2}$ pCt.

Het aantal personen dat met visscherij en jacht het brood verdient, vormt slechts een zeer gering deel van het totaal aantal personen, dat een beroep uitoefent; het daalde van 1909 op 1920 nog aanmerkelijk, zowel relatief als absoluut. Hierbij moet er op gewezen worden, dat in 1920 in het visschersbedrijf een groote malaise heerschte tengevolge van den oorlog.

De groep handel en verkeer vertoont, wat het aantal daarin werkzame personen betreft, evenals de industriegroep een geleidelijke percentsgewijze stijging; voor het grootste deel komt deze stijging sinds 1899 op rekening van het verkeer. In totaal is in de groep handel en verkeer thans ongeveer een vijfde gedeelte werkzaam van alle personen die een beroep uitoefenen.

De verhoudingscijfers in de laatste kolommen van de staatjes IV en V doen ook duidelijk de toe- of afname zien van het aantal personen in de verschillende bedrijfsgroepen werkzaam.

Een beeld van de ontwikkeling der verschillende bedrijven, geeft ook staat VI. Hierin wordt voor dezelfde bedrijfsgroepen als in de staatjes IV en V, eveneens afzonderlijk voor de beroeps- en bedrijfsindefeeling, de toe- of afname in percenten gegeven, telkens sinds de vorige beroepstelling. Ter vergelijking zijn tevens opgenomen de percentages van den aanwas van de geheele bevolking.

STAAT VI.

BEDRIJFSGROEPEN.	Beroepsindefeeling. Classification d'après les professions.			Bedrijfsindefeeling. Classification d'après les métiers.		GROUPES DE MÉTIERS.
	Toe- of afname in percenten sedert de vorige volkstelling. Augmentation ou diminution depuis le recensement précédent.					
	1899	1909	1920	1909	1920	
Nijverheid	+ 21.8	+ 19.3	+ 25.5	+ 22.5	+ 29.-	Industrie.
Landbouw	+ 8.9	+ 7.8	+ 1.4	+ 8.4	+ 0.7	Agriculture.
Visscherij en jacht	+ 29.-	+ 9.9	- 23.7	+ 6.-	- 17.8	Pêche et chasse.
Handel en verkeer	+ 18.-	+ 30.8	+ 20.5	+ 29.3	+ 28.-	Commerce et communications.
Overige	+ 17.8	+ 18.8	+ 40.2	+ 13.5	+ 27.7	Autres.
Totaal	+ 16.4	+ 17.6	+ 20.4	+ 17.6	+ 20.4	Total.
Totaal geheele bevolking (incl. de beroepsloozen)	+ 18.1	+ 14.8	+ 17.2	+ 14.8	+ 17.2	Toute la population (y compris les personnes sans profession).

Waar bij de verdere bespreking niet het tegendeel blijkt, hebben alle gegevens betrekking op de z.g. bedrijfsindefeeling, het deel der statistiek derhalve waarin het bedrijsselement op den voorgrond treedt. Bovendien zou een meer gedetailleerde vergelijking, dan hiervoor werd gegeven, van de cijfers der beroepsindefeeling met die van voorgaande jaren niet mogelijk zijn. Ook de gegevens der bedrijfsindefeeling van vroegere jaren kunnen zonder meer niet met die van 1920 vergeleken worden, daar de indefeeling der bedrijven niet geheel dezelfde is gebleven. Echter is het door omrekening mogelijk geworden de cijfers van 1909 naast die van de laatste beroepstelling te plaatsen. De vergelijking moest echter beperkt blijven tot het totaal van iedere klasse, daar het vergelijkbaar maken van de onderdeelen der klassen niet mogelijk bleek. Staat VII geeft van deze vergelijking een overzicht.

Zooals reeds in het Voorbericht van het eerste deel der uitkomsten van de beroepstelling is medegedeeld ¹⁾, is in de klasse-indefeeling der bedrijven weinig verandering gekomen. Zij bepaalde zich tot het bijeenvoegen van de klassen XI, XII en XIII tot één klasse XI—XIII (metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw), de overbrenging van de vroegere klasse XXVI (verpleging, enz.) naar klasse XXIV (vrije beroepen), terwijl verder de klassen XXIX (in dienst van den Staat), XXX (in dienst van een provincie), XXXI (in dienst van een gemeente) en XXXII (in dienst van een waterschap) als afzonderlijke klassen zijn vervallen en met uitzondering van de hierna te noemen diensten, eveneens in klasse XXIV zijn ondergebracht. De wijzigingen in de onderverdeling der klassen, voorzover zij het overbrengen van een bedrijf naar een andere klasse betreffen, volgen hier.

Uit klasse I ²⁾ zijn de graverijen van zand, kiezel, klei en mergel overgebracht naar klasse X.

Uit klasse IV zijn de architecten, ingenieurs, ingenieurs-architecten en teekenaars overgebracht naar klasse XXIV, de aanleg van gas- en waterleiding en de loodgieters naar klasse XI—XIII. — X.

Uit klasse V zijn de chemikers overgebracht naar klasse XXIV.

Uit klasse VIII zijn de glasbranders, glasschilders, plateelschilders, porceleinschilders en tegelschilders naar klasse I overgebracht, de decoratieschilders naar klasse IV, de fabricage van kunstbloemen en van dameskunsthandwerken naar klasse VII, de ciseleurs van ornamenten, de graveurs en de emailleers naar klasse XI—XIII en de reparateurs van antiekstukken naar klasse XXIV.

Uit klasse X zijn de kolenbranders overgebracht naar klasse V.

¹⁾ Zie blz. VI.

²⁾ Voor de benaming der klassen zie staat VII op blz. XII.

Uit de klasse XI—XIII zijn de ernstvuurwerkmakers overgebracht naar klasse V, de zeilmakerijen naar klasse VII, de kunststondenmakers naar klasse IX en de werktuigkundigen naar klasse XXIV.

Uit klasse XIV zijn de asfaltfabrieken overgebracht naar klasse V.

Uit klasse XV zijn de fabrieken van verbandartikelen overgebracht naar klasse V, de manufacturenfabrieken en zakkennaalerijen naar klasse VII.

Uit klasse XVIII zijn de mollenvaarders overgebracht naar klasse XIX, de veenrijders naar klasse XXIV.

Uit klasse XIX zijn de schelpenvisschers overgebracht naar klasse X, de jachtslaggers naar klasse XVII en de wervisschers naar klasse XVIII.

Uit klasse XXI zijn de spoor- en tramwegwerkplaatsen overgebracht naar klasse XI, het marktwezen, de wagen- en karverhuurders, de dienstbodenverhuurders en de Handelsinrichtingen naar klasse XX, het tolpersoneel, de taxateurs en de doorgangshuizen naar klasse XXIV.

Uit klasse XXIX is het onderwijs overgebracht naar klasse XXV, het loods-, haven- en bakewezen naar klasse XXI.

Uit klasse XXXI is het onderwijs overgebracht naar klasse XXV.

STAAT VII.

BEDRIJFSKLASSEN. <i>Classes de métiers. 1)</i>	1920			1909			Toename (+) of afname (-) in procenten, sedert 1909. Augmentation (+) ou diminution (-) en pourcents, depuis 1909.		
	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>	Mannen. <i>Hommes.</i>	Vrouwen. <i>Femmes.</i>	Totaal. <i>Total.</i>
I. Vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen	33 450	2 360	35 810	28 589	2 758	31 347	+ 17,0	- 14,4	+ 14,2
II. Bewerking van diamant en andere edelstenen en fijne steenen	9 408	1 061	10 469	9 181	1 002	10 183	+ 2,5	+ 5,9	+ 2,8
III. Boek- en steendrukkerijen, drukken van hout-, koper- en staalgravuren, fotografische ateliers	24 024	1 524	25 548	19 939	504	20 443	+ 20,5	+ 202,4	+ 25,0
IV. Bouwbedrijven, enz.	189 325	1 612	190 937	168 390	519	168 909	+ 15,9	+ 210,8	+ 16,5
V. Chemische nijverheid	19 990	4 519	24 509	12 862	2 621	15 483	+ 55,4	+ 72,4	+ 58,8
VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz.	52 840	1 481	54 321	46 674	1 157	47 831	+ 13,2	+ 28,0	+ 18,6
VII. Kleding en reiniging	45 577	78 496	124 073	40 499	69 891	110 390	+ 12,5	+ 12,3	+ 12,4
VIII. Kunstnijverheid	974	87	1 061	828	57	885	+ 17,6	+ 52,6	+ 19,9
IX. Leder, wasdoek, caoutchouc	85 537	2 886	88 423	85 478	1 812	87 290	+ 0,2	+ 59,3	+ 3,0
X. Oer, steenkolen, turf	43 891	3 295	47 186	21 000	2 633	23 633	+ 106,6	+ 25,1	+ 97,5
XI—XIII. Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw	188 293	7 689	195 982	116 160	2 598	118 758	+ 62,1	+ 196,0	+ 65,0
XIV. Papier	13 220	3 434	16 654	8 797	1 633	10 430	+ 50,3	+ 110,3	+ 59,7
XV. Textielnijverheid	44 160	22 327	66 487	40 655	19 874	60 529	+ 8,6	+ 12,3	+ 9,8
XVI. Gas en electriciteit	19 128	582	19 710	9 497	21	9 518	+ 101,4	+ 1771,4	+ 107,1
XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen	160 766	16 719	177 485	128 890	7 271	136 161	+ 24,7	+ 129,9	+ 30,3
I—XVII. Totaal industrie	880 083	148 072	1 028 155	682 489	114 351	796 790	+ 29,0	+ 29,5	+ 29,0
XVIII. Landbouwbedrijven	532 842	89 672	622 514	505 725	112 341	618 066	+ 5,4	- 20,2	+ 0,7
XIX. Visscherij en jacht	19 191	406	19 597	23 795	60	23 855	- 19,3	+ 576,7	- 17,8
XX. Handel	207 471	64 247	271 718	179 589	46 118	225 707	+ 15,5	+ 39,3	+ 20,4
XXI. Verkeerswezen	233 236	28 241	261 477	174 790	16 123	190 913	+ 33,4	+ 75,3	+ 37,0
XXII. Crediet- en bankwezen	24 618	5 078	29 696	9 570	485	10 005	+ 157,2	+ 1065,0	+ 196,7
XXIII. Verkeerswezen	12 820	3 779	16 599	7 646	445	8 091	+ 67,7	+ 749,2	+ 105,2
XXIV. Vrije en daarmede overeenkomende beroepen	101 681	41 089	142 770	73 512	19 815	93 327	+ 38,3	+ 107,4	+ 52,9
XXV. Onderwijs	32 586	35 820	68 406	24 372	23 601	47 973	+ 33,7	+ 51,8	+ 42,6
XXVI. Huiselijke diensten	9 790	211 845	221 135	8 698	205 898	214 096	+ 12,6	+ 2,9	+ 8,8
XXVII. Losse werklieden	24 867	86	24 903	22 445	80	22 475	+ 10,8	+ 20,0	+ 10,8
XXVIII. Godsdienst	8 704	2 135	11 839	8 021	2 270	10 291	+ 8,5	+ 38,1	+ 15,0
Totaal 2). Total	2 090 576	631 881	2 722 407	1 720 646	540 988	2 261 634	+ 21,5	+ 16,8	+ 20,4
De geheele bevolking. <i>Toute la population</i>	3 410 135	3 455 011	6 865 146	2 899 125	2 965 050	5 864 175	+ 17,6	+ 16,8	+ 17,2

1) Pour la traduction française des classes de métiers voir tableau X, page XX.

2) Hieronder begrepen de personen, wier beroep onbekend was. Y compris les personnes dont la profession était inconnue.

Uit staat VII blijkt, dat in de industrie, welke ongeveer twee vijfde bevat van de bevolking die een beroep uitoefent, het aantal personen dat daarin werkzaam is, sedert 1909 met 29 pCt. is toegenomen (voor mannen en vrouwen is het percentage vrijwel gelijk) tegenover een aanwas der geheele bevolking van 17,2 pCt. Scherp steekt hiertegen af de na de industrie

belangrijkste groep, n.l. die betreffende den landbouw, waarin bijna 23 pCt. van de bevolking, welke een beroep uitoefent, werkzaam is. Hier slechts een stijging van het aantal personen met nog niet 1 pCt. Bij de mannen is nog een toename van ruim 5 pCt. waar te nemen, bij de vrouwen, waarover hiervoor reeds gesproken werd, een vermindering met ruim 20 pCt. De groep visscherij en jacht, waarin overigens een gering deel der werkzame bevolking het brood verdient (0,7 pCt.) vertoont een daling met bijna 18 pCt. Het aantal vrouwen in deze groep werkzaam is gering; de vermeerdering sedert 1909 is hier voornamelijk een gevolg van de toename van het aantal vrouwen, dat niet in het eigenlijk bedrijf werkzaam is (boetsters). Bij de groep huiselijke diensten is het aantal personen naar verhouding weinig toegenomen; voor de mannen is het stijgingspercentage grooter dan voor de vrouwen (resp. 12,6 en 2,9). Geringer dan de aanwas van de bevolking is nog de vermeerdering van het aantal werkzame personen in de godsdienstgroep en in de groep losse werklieden. Groter dan de aanwas der bevolking was de vermeerdering, behalve in de industrie, in de groepen betreffende den handel, het verkeerswezen, het crediet- en bankwezen, het verzekeringswezen, de vrije en daarmede overeenkomende beroepen en het onderwijs. Vooral bij het crediet- en bankwezen en bij het verzekeringswezen is sedert 1909 een groote toename van het aantal personen daarbij werkzaam, waar te nemen. De stijging bedroeg hier niet minder dan resp. 197 en 105 pCt. Hierop volgen de vrije en daarmede overeenkomende beroepen met 53 pCt., het onderwijs met 43 pCt., het verkeerswezen met 37 pCt. en de handel met 20 pCt. In al deze groepen is de vermeerdering van het aantal vrouwen naar verhouding grooter, soms aanmerkelijk grooter (vooral bij het crediet- en bankwezen en bij het verzekeringswezen) dan dat van de mannen. In den handel zoowel als bij het verkeerswezen was ongeveer 10 pCt. van het totaal aantal personen, dat in ons land een beroep uitoefent, werkzaam.

Een nadere beschouwing van de cijfers der industrie doet zien, dat de stijging van het aantal werkzame personen sedert 1909 in de ondergroepen zeer verschillend is geweest.

Gering was de stijging vooral in de diamantindustrie (2,8 pCt.) en in de groep leder, wasdoek, caoutchouc (3 pCt.). In laatstgenoemde groep komt de stijging voor het grootste deel op rekening van de rubberfabrieken; in de schoenindustrie is zelfs een daling waar te nemen. De stijging in de geheele groep is bijna uitsluitend een gevolg van de groote toename van het aantal vrouwen, dat hier werkzaam is gesteld.

Beneden het percentage van den aanwas der geheele bevolking bleef de vermeerdering voorts in de groepen: vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen (vermeerdering 14,2 pCt.), bouwbedrijven (16,5), hout-, kurk-, stroobewerking enz. (13,6), kleding en reiniging (12,4) en textielindustrie (9,8). In eerstgenoemde groep is een groot verschil tusschen de cijfers van mannen en vrouwen waar te nemen. Tegenover een stijging van het aantal mannen met 17 pCt. staat een daling bij de vrouwen van 14,4 pCt., welke daling bijna uitsluitend veroorzaakt is door de vermindering van het aantal vrouwen in de steenfabrieken werkzaam. Het hoge stijgingspercentage voor de vrouwen in de bouwbedrijven is voor het grootste deel een gevolg van de vermeerdering van het aantal behangersnaaisters en van het personeel niet tot het eigenlijke bedrijf behoorende (administratief personeel, enz.). Overigens is het aantal vrouwen in deze groep werkzaam niet groot, evenmin als in de groep hout-, kurk- en stroobewerking, waar eveneens het stijgingspercentage voor de vrouwen grooter is dan dat voor de mannen. In de groep kleding en reiniging vooral, maar ook in die der textielindustrie, maken de vrouwen een belangrijk deel uit van het aantal personen, dat in die takken van industrie een bestaan vindt, n.l. resp. 63,3 en 33,6 pCt. De vermeerdering, in beide gevallen 12,3 pCt., blijft echter 4,5 pCt. beneden den aanwas van de vrouwelijke bevolking. In eerstgenoemde groep houdt de toename van het aantal vrouwen vrijwel gelijken tred met die der mannen, in de laatstgenoemde groep is het aantal vrouwen naar verhouding meer toegenomen. In de groep kleding en reiniging zijn de wijzigingen in de aantallen in de verschillende bedrijven, waaruit deze groep is samengesteld, niet dezelfde. In de kleermakerijen, confectiefabrieken (onder- en bovenkleding) en huishoudgoederenfabrieken steeg het aantal vrouwen van 46 561 op 55 517 of met 19,2 pCt., het aantal mannen van 24 351 op 26 950 of met 10,7 pCt. In de wasscherijen, bleekerijen, strijke-rijen daarentegen daalde het aantal vrouwen van 14 488 op 11 664 of met 19,5 pCt.; het aantal

mannen bleef ongeveer gelijk ($\pm 4\ 200$). Het aantal vrouwelijke kappers steeg aanmerkelijk, n.l. van 188 op 585 of met 219 pCt., het aantal mannen van 7 705 op 9 278 of met 20,4 pCt.

De industriegroepen, waarin de stijging van het aantal personen sinds 1909 grooter, en soms aanmerkelijk grooter is dan het percentage van den aanwas der bevolking, zijn de volgende: boek- en steendrukkerijen enz. (25 pCt.), chemische industrie (58,3 pCt.), kunstnijverheid, waartoe slechts een duizendtal personen behooren (19,9 pCt.), oer, steenkolen, turf (97,5 pCt.), metaalindustrie, scheeps- en rijtuigbouw (65 pCt.), papierindustrie (59,7 pCt.), gas- en electriciteitsbedrijven (107,1 pCt.) en voedings- en genotmiddelen (30,3 pCt.). Met uitzondering van de groep oer, steenkolen, turf is in alle andere groepen de stijging van het aantal vrouwen meestal aanzienlijk grooter. In de groepen boek- en steendrukkerijen, enz. en gas en electriciteit, waarin het aantal vrouwen op zichzelf niet groot is, is de vermeerdering voornamelijk een gevolg van de toeneming van het administratieve personeel en in de boek- en steendrukkerijen ook van het aantal hulpvakarbeiders.

In de chemische industrie staat tegenover een kleine daling van het aantal werkzame personen in enkele bedrijven (o.a. bij de kaarsenfabricage en de lucifersindustrie; in de laatstgenoemde industrie was kort voordat de beroepstelling gehouden werd, één van de weinige in ons land bestaande ondernemingen opgeheven) een stijging, soms een aanmerkelijke stijging in het meerendeel der bedrijven. In de kunstzijdefabrieken, welke in 1909 nog in het geheel niet voorkwamen, werkten in 1920 ruim 1 000 personen, waarvan ongeveer de helft vrouwen. Sinds 1920 is dit aantal nog sterk toegenomen. Min of meer belangrijk steeg het aantal personen werkzaam o.a. in de verfstoffenfabrieken, verfmalereien, vernis- en lakstokerijen, de zinkwitfabrieken, de zeep- en zeepoederfabrieken, de oliefabrieken (indien de fabrieken van technische plantaardige oliën en van eetbare oliën, welke in 1909 in één groep zijn gebracht, worden samen genomen), de asphaltfabrieken, de kunstmestfabrieken (incl. superphosphaatfabrieken), de genees- en verbandmiddelenfabrieken (waartoe ook de apotheken behooren) en de fabrieken van munitie en ontplofbare stoffen (waaronder ook de vuurwerkfabrieken begrepen zijn).

De groote stijging in de groep oer, steenkolen, turf komt bijna geheel op rekening van de steenkolenmijnen, waarin in 1920 ruim 25 000 personen werkzaam waren tegen nog geen 8 000 in 1909. De bruinkoolgroeven, welke in 1909 nog niet ontgonnen werden, maar in den oorlog aan een groot aantal personen werk verschaffen, hadden in 1920, toen weer voldoende steenkolen te krijgen waren, nog slechts ongeveer 1 000 personen in dienst. In de veenderijen steeg het aantal mannen van rond 12 000 op 14 500, het aantal vrouwen van ongeveer 2 600 op 3 200.

In de groep metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw valt sinds 1909 een toename van het aantal daarin werkzame personen met niet minder dan ruim 77 000 waar te nemen, waaronder ruim 72 000 mannen en ruim 5 000 vrouwen. Van de ongeveer 7 700 vrouwen in deze groep werkzaam, werkten er ruim 2 900 in de gloeilampenindustrie, 1 150 in de electrotechnische bedrijven en bijna 500 in de blikwarenindustrie. In eerstgenoemde industrie is meer dan een verdubbeling van het aantal vrouwen waar te nemen, in de electrotechnische industrieën waren in 1909 nagenoeg geen vrouwen werkzaam, in de blikwarenindustrie bedroeg de vermeerdering rond 400 vrouwen. Ongeveer 3 000 van de 7 700 vrouwen waren niet in het eigenlijke bedrijf werkzaam, maar behoorden tot het administratief personeel, tot het magazijnpersoneel, enz.

Wat de mannen betreft, komt de vermeerdering voor een groot deel op rekening van een viertal bedrijven, waarin in 1920 bijna 44 500 mannen meer werkzaam waren dan in 1909. Deze bedrijven zijn de machinefabrieken, de scheepswerven, de electrotechnische fabrieken, waaronder de electrotechnische installatiewerkplaatsen en de rijwielen- en automobielfabrieken, waarin de vermeerdering resp. rond 10 300, 11 700, 14 400 en 8 000 bedroeg. In 1909 werkten in deze bedrijven ruim 46 000 mannen of 40 pCt. van het totaal aantal in de groep metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw werkzaam, in 1920 ruim 90 000 of 48,2 pCt.

In de ijzer- en metaalgieterijen steeg het aantal mannen met bijna 4 000 en bedroeg het totaal aantal in dit bedrijf werkzaam in 1920 ruim 9 000.

Min of meer belangrijk steeg het aantal mannen sinds 1909 nog vnl. in de gloeilampenfabrieken (met ruim 2 500 of 243 pCt.), in de wagenmakerijen (met ongeveer 1 300 of 20 pCt.), in

de goud- en zilversmederijen (met $\pm 1\ 000$ of 32 pCt.), in de fabrieken van muziekinstrumenten (met ± 650 of 80 pCt.), in de blikwarenindustrie (met ± 600 of 35 pCt.), in de spijker- en draadnagelfabrieken enz. (met ± 550 of 62 pCt.).

De vliegtuigindustrie, welke in 1909 nog niet voorkwam, omvatte in 1920 211 mannen en 7 vrouwen.

Het aantal personen in de groep papier werkzaam is sinds 1909 niet onbelangrijk toegenomen, zoowel wat het aantal mannen als het aantal vrouwen betreft. Het aantal mannen steeg met 50 pCt. tot ruim 13 000, het aantal vrouwen met 110 pCt. tot ruim 3 400. In de eigenlijke papierfabrieken is de stijging naar verhouding het geringst; voor de mannen is het aantal met 21,3 pCt. gestegen tot ruim 3 700, terwijl voor de vrouwen zelfs een geringe daling plaats heeft gehad. In de stroocartonfabrieken, welke nagenoeg uitsluitend in de provincie Groningen gevestigd zijn, waren in 1920 ruim 2 800 personen werkzaam, hetgeen sinds 1909 een vermeerdering met ongeveer 66 pCt. beteekent. Vrouwen komen in deze industrie nagenoeg niet voor. Daarentegen is in de cartonagefabrieken het vrouwelijk personeel het grootst. Er waren n.l. $\pm 1\ 450$ vrouwen tegen ± 750 mannen werkzaam. Sinds 1909 is het aantal vrouwen met niet minder dan 150 pCt., het aantal mannen met ± 90 pCt. gestegen. In de papierwarenfabrieken en in de boekbinderijen vermeerderde het aantal vrouwen eveneens aanzienlijk, n.l. met resp. 238 en 268 pCt. tot ± 600 en ± 800 . Het aantal mannen in beide bedrijven ging met resp. 158 en 43 pCt. vooruit tot ruim 1 000 en 4 400.

In de groep gas en electriciteit is het personeel der electriciteitsbedrijven in veel belangrijker mate toegenomen dan dat der gasfabrieken. Het aantal mannen (vrouwen komen in beide bedrijven zeer weinig voor en dan hoofdzakelijk als kantoorpersoneel) steeg in de electriciteitsfabrieken met 520 pCt., in de gasfabrieken met 34 pCt. Terwijl in 1909 het aantal personen in de electriciteitsfabrieken ongeveer 16 pCt. uitmaakte van dat der gasfabrieken, was dat in 1920 gestegen tot ongeveer 75 pCt.

De groep voedings- en genotmiddelen doet een stijging van het aantal daarin werkzame personen zien van ruim 41 000 of ruim 30 pCt. Voor de vrouwen is de stijging naar verhouding aanmerkelijk grooter dan voor de mannen, n.l. 130 pCt. tegenover ± 25 pCt. De vrouwen waren voor het grootste gedeelte werkzaam in een tiental bedrijfspgroepen, n.l. de cacao- en chocoldefabrieken ($\pm 3\ 100$), de sigarenfabrieken ($\pm 2\ 950$), de margarinefabrieken ($\pm 1\ 950$), de broodbakkerijen ($\pm 1\ 250$, voornamelijk vrouwen niet in het eigenlijke bedrijf werkzaam), de banketbakkerijen (± 850), de sigarettenfabrieken (± 850), de tabaksfabrieken (± 800), de zuivelfabrieken (± 650), de suikerwerkfabrieken (± 600) en de koffiebranderijen (± 600). De vermeerdering van het aantal vrouwen komt ook voornamelijk voor rekening van de hierbovengenoemde bedrijven. De stijgingspercentages loopen echter sterk uiteen; het bedroeg voor de margarinefabrieken niet minder dan 1 163, de sigarettenfabrieken 867, de banketbakkerijen 520, de suikerwerkfabrieken 232, de koffiebranderijen 149, de cacao- en chocoldefabrieken 142, de zuivelfabrieken 112, de broodbakkerijen 71, de sigarenfabrieken 63 en de tabaksfabrieken 38. Voorts kan met betrekking tot den vrouwenarbeid nog worden medegedeeld, dat het aantal vrouwen in de sigarettenfabrieken in 1920 ongeveer dubbel zoo groot was als dat der mannen. Overal elders was het aantal vrouwen kleiner dan dat der mannen, hoewel het in een aantal bedrijven een vrij belangrijk deel van het totaal aantal werkzame personen uitmaakte. Zoo bestond in 1920 van het totaal aantal personen werkzaam in de cacao- en chocoldefabrieken 41 pCt. uit vrouwen (1909: 32 pCt.), in de koffiebranderijen 37 pCt. (1909: eveneens 37 pCt.), in de margarinefabrieken 30 pCt. (1909: 7 pCt.), in de tabaksfabrieken 26 pCt. (1909: 21 pCt.) en in de suikerwerkfabrieken 22 pCt. (1909: 12 pCt.). Het aantal vrouwen is naar verhouding in de meeste gevallen derhalve vrij sterk toegenomen.

Wat de mannen in de groep voedings- en genotmiddelen betreft, deze waren voor het groote meerendeel in de hierna te noemen bedrijven werkzaam. Het tusschen haakjes geplaatste getal geeft telkens afgerond het aantal mannen voor 1920 aan. De bedrijven zijn: meelfabrieken en meelmalerijen (7 700), broodbakkerijen (36 400), banketbakkerijen, koek- en beschuitfabrieken (7 400), aardappelmeele- en sagofabrieken (1 700), suikerwerkfabrieken (2 100), suikerraffinaderijen

(1 500), cacao- en chocoladefabrieken (4 500), zuivel- en melkproductenfabrieken (14 400), margarinefabrieken (4 500), fabrieken van eetbare oliën (3 200), sigarenfabrieken (25 700), tabaksfabrieken (2 400), koffiebranderijen (1 000), vleeschwarenfabrieken (23 600), branderijen, gist- en spiritusfabrieken (1 400), distilleerderijen en likeurstokerijen (2 400), bierbrouwerijen (3 200), wijn- en bierbottelarijen (3 200), drinkwaterleidingen (2 200). De fabrieken van eetbare oliën en de wijn- en bierbottelarijen laten geen vergelijking met 1909 toe. Wat de overige bedrijven betreft, is in enkele een daling van het aantal mannen waar te nemen en wel in de suikerraffinaderijen een daling van 9 pCt., in de bierbrouwerijen een van 17,2 pCt. en in de branderijen, gist- en spiritusfabrieken een van 14,3 pCt. In de distilleerderijen en likeurstokerijen daarentegen heeft een stijging met 21,7 pCt. plaats gehad. In de overige bedrijven waren de stijgingspercentages, welke, zooals blijken zal sterk uiteenliepen, als volgt: koffiebranderijen 149, margarinefabrieken 108, zuivel- en melkproductenfabrieken 82, cacao- en chocoladefabrieken 69, suikerverkfabrieken 61, drinkwaterleidingen 51, aardappelmeel- en sagofabrieken 40, banketbakkerijen, koek- en beschuifabrieken 21, broodbakkerijen 10, tabaksfabrieken 10, meelfabrieken en meelmalerijen 9, sigarenfabrieken 7, vleeschwarenfabrieken 7. Bij vergelijking van de stijgingspercentages der mannen met die der vrouwen in de bedrijven waarin deze laatste in eenigszins belangrijke mate voorkomen (zie hiervoor), blijkt dat de percentages der vrouwen, op een enkele uitzondering na (koffiebranderijen) meestal aanmerkelijk hooger zijn.

Een overzicht van de verhouding tusschen het aantal personen dat als hoofd van een onderneming werkzaam is, hetzij voor eigen rekening (positie A) of voor rekening van anderen (positie B; vnl. directeuren van naamloze vennootschappen) en het aantal personen dat een ondergeschikte positie in het bedrijf inneemt (posities C en D) geeft staat VIII. Het overzicht is beperkt tot de eerste 23 bedrijfsklassen, daar vanaf klasse XXIV (vrije beroepen) geen onderscheiding meer naar de positie is gemaakt. Vergelijking van de gegevens van 1899 met die van de latere jaren is alleen mogelijk voor het totaal van de geheele industriegroep. Evenals in het Voorbericht van het eerste deel der beroepsstatistiek wordt er hier nog eens op gewezen, dat de cijfers van de posities A en B niet als de uitkomsten eener bedrijfstelling mogen worden beschouwd, daar eenerzijds firmanten van eenzelfde onderneming en voorts de onderscheidene directeuren van naamloze vennootschappen ieder als een eenheid in de statistiek zijn opgenomen en aan den anderen kant een persoon die aan het hoofd stond van meerdere bedrijven uitsluitend ondergebracht is in het bedrijf dat als het voornaamste gold.

Het in verschillende bedrijfsklassen voorkomend groot aantal personen in de positie A vindt voor een goed deel hierin zijn grond, dat vele personen als hoofd eener onderneming moesten worden beschouwd, die wat hunne sociale positie betreft, met gewone werklieden zijn gelijk te stellen. In de klasse bouwbedrijven zijn dit voornamelijk de kleine timmermans- en metselaarspatroons, in de klasse hout-, kurk-, stroobewerking enz., de klompenmakers, de de borstel- en bezemmakers, de stoelenmakers, de mattenmakers en de mandenmakers, in de klasse kleeding en reiniging, de naaisters en waschvrouwen, in de klasse leder, wasdoek, caoutchouc, de hand-schoenmakers, in de klasse metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw, de smeden en wagenmakers, in de klasse voedings- en genotmiddelen, de broodbakkers, slaggers, sigarenmakers. Dat in den landbouw het aantal kleine eigenwerkers groot moet zijn, blijkt wel uit het feit dat ruim een derde van het totaal aantal in den landbouw werkzame personen hoofd is van een onderneming voor eigen rekening. In de klasse visscherij en jacht wordt vooral de kust- en de binnenvisscherij in kleinbedrijf uitgeoefend. Naar verhouding het grootst is wel het aantal kleine patroons in den handel. Bij het verkeerswezen is het aantal personen in de positie A naar verhouding groot vooral in het expeditie-bedrijf, de binnenscheepvaart, de pensions en de café's en bierhuizen. Het aantal personen in de positie B (vnl. directeuren van naamloze vennootschappen) is naar verhouding nergens groot, het grootst nog bij het crediet- en bankwezen en bij het verzekeringswezen.

Voor de klassen waar behalve het percentage van hen aan wie de positie B is toegekend, ook dat voor de personen in de positie A laag is, zullen over het algemeen de allerkleinste ondernemingen niet overwegend zijn, hoewel dit niet uitsluit dat in enkele ondergroepen van een klasse het tegenovergestelde het geval is.

STAAT VIII. Pour la traduction française des classes de métiers voir tableau X page XX.

BEDRIJFSKLASSEN. Classes de métiers.	a: absolute cijfers cijfers absolus b: relatieve cijfers chiffres relatifs.	Positie in het beroep ²⁾ Position dans la profession.								
		A			B			C en D ³⁾		
		1899	1900	1920	1899	1900	1920	1899	1900	1920
I. Vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen	a	—	775	725	—	200	288	—	30 282	34 797
	b	—	2,5	2,—	—	0,9	0,8	—	96,8	97,2
II. Bewerking van diamant en andere edelsteenen en fijne steenen	a	—	544	210	—	8	18	—	9 631	10 241
	b	—	5,3	2,—	—	0,1	0,2	—	94,9	97,8
III. Boek- en steendrukkerijen, drukken van hout-, koper- en staalgravuren, fotografische ateliers	a	—	1 619	1 954	—	220	274	—	18 604	23 320
	b	—	8,—	7,7	—	1,1	1,1	—	91,—	91,3
IV. Bouwbedrijven, enz.	a	—	33 590	32 033	—	401	246	—	129 822	158 658
	b	—	20,5	16,8	—	0,3	0,1	—	79,2	83,1
V. Chemische nijverheid	a	—	1 480	2 127	—	314	329	—	18 680	22 053
	b	—	9,6	8,7	—	2,—	1,3	—	88,4	90,—
VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz.	a	—	11 055	10 619	—	266	349	—	36 510	43 353
	b	—	23,1	19,6	—	0,8	0,6	—	76,3	79,8
VII. Kleeding en reiniging	a	—	47 280	27 497	—	599	382	—	62 511	96 244
	b	—	42,8	22,2	—	0,5	0,3	—	56,6	77,6
VIII. Kunstnijverheid	a	—	231	319	—	11	6	—	643	736
	b	—	26,1	30,—	—	1,2	0,6	—	72,7	69,4
IX. Leder, wasdoek, caoutchouc	a	—	16 225	14 498	—	204	151	—	20 861	23 774
	b	—	43,5	37,7	—	0,8	0,4	—	56,—	61,9
X. Oer, steenkolen, turf	a	—	1 114	1 215	—	65	57	—	22 454	45 414
	b	—	4,7	2,6	—	0,3	0,1	—	95,—	97,3
XI-XIII. Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw	a	—	17 632	22 181	—	662	1 023	—	100 464	172 778
	b	—	14,9	11,3	—	0,8	0,5	—	84,6	88,2
XIV. Papier	a	—	707	603	—	31	107	—	9 642	15 944
	b	—	6,8	3,6	—	0,8	0,6	—	92,4	95,7
XV. Textielnijverheid	a	—	1 906	1 601	—	262	307	—	58 361	64 579
	b	—	3,2	2,4	—	0,4	0,5	—	96,4	97,1
XVI. Gas en electriciteit	a	—	19	5	—	176	38	—	9 323	19 667
	b	—	0,20	0,03	—	1,9	0,2	—	98,—	99,8
XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen . .	a	—	29 240	30 929	—	1 833	1 680	—	105 088	144 876
	b	—	21,5	17,4	—	1,4	1,—	—	77,2	81,6
I-XVII. Totaal nijverheidsbedrijven	a	162 433	163 432	146 510	3 332	5 482	5 205	484 809	627 870	876 434
	b	25,—	20,5	14,9	0,5	0,7	0,5	74,5	78,8	85,2
XVIII. Landbouwbedrijven	a	179 344	232 320	215 533	2 733	3 538	146 388	151 381	381 708	406 835
	b	31,4	37,7	34,6	0,5	0,8	0,02	68,1	61,8	65,4
XIX. Visscherij en jacht	a	7 284	6 886	5 071	205	145	75	15 057	16 824	14 451
	b	32,2	28,9	25,9	0,9	0,6	0,4	66,9	70,5	73,7
XX. Handel	a	108 186	116 775	110 214	3 920	5 189	2 586	74 004	103 743	158 918
	b	58,1	51,7	40,6	2,1	2,3	1,—	39,8	46,—	58,5
XXI. Verkeerswezen	a	39 054	45 257	45 466	3 446	7 043	926	93 579	138 613	215 185
	b	28,7	17,4	2,5	3,7	2,5	0,4	68,8	72,6	82,3
XXII. Crediet- en bankwezen	a	1 053	1 364	1 287	416	614	644	4 424	8 027	27 765
	b	17,9	13,6	4,3	7,1	6,1	2,2	75,—	80,2	93,5
XXIII. Verzekeringswezen	a	232	524	520	317	425	363	3 594	7 142	15 656
	b	5,6	6,5	3,5	7,6	5,3	2,2	86,8	88,3	94,3

1) Het totaal van elke bedrijfsklasse, voor elk jaar = 100. Le total pour chaque classe de métiers dans chaque année = 100.

2) Voor de betekenis der letters A, B, C en D, zie blz. 1 der tabellen. Pour la signification des caractères A, B, C et D voir page 1 des tableaux.

3) Hieronder zijn ook begrepen de niet tot het eigenlijke bedrijf behorende personen, die geen positie hebben (kantoorbedienden, ingenieurs enz.). Y compris les personnes sans position qui ne sont pas employées dans les travaux proprement dits de l'entreprise (personnel administratif, ingénieurs, etc.).

De bedoelde klassen zijn: I. vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen, II. de diamantnijverheid, X. oer, steenkolen, turf (ongeveer negen tienden van het aantal personen in de positie A komt voor rekening van de veenderijen), XIV. papier (kleinere ondernemingen komen voornamelijk voor in het boekbindersbedrijf, de papierwarenfabrieken en de cartonagefabrieken), XV. textielnijverheid (kleinere ondernemingen komen vooral voor bij de vlaserijen, touwslagerijen, passementfabrieken en de breierijen en tricotagefabrieken), XVI. gas en electriciteit, XXII. crediet- en bankwezen en XXIII. verzekeringswezen.

Op enkele uitzonderingen na, is, naar verhouding, het aantal personen dat als hoofd eener onderneming, hetzij voor eigen rekening of voor rekening van een ander werkzaam was, van 1909 op 1920 gedaald; de absolute aantallen zijn in verschillende gevallen evenwel toegenomen. Daarnaast valt nagenoeg overal, zoowel absoluut als relatief een toename van het aantal personen in de posities C en D waar te nemen.

Ten aanzien van de groote daling van het aantal personen in de positie A in de klasse kleding en reiniging moet worden opgemerkt, dat aan huis- en verstelnaaisters in tegenstelling met 1909 thans de positie D is gegeven. Indien deze ook in 1920 in de positie A waren gebracht, zou het absolute aantal in deze klasse van 27 497 stijgen tot 42 296 en het percentage van 22,2 op 34,1. Verder is een daling van het aantal hoofden van ondernemingen in de klasse gas en electriciteit waar te nemen, terwijl vooral met betrekking tot het aantal in de positie B een stijging verwacht zou worden. Dit moet hierdoor verklaard worden dat vele gas- en electriciteitsfabrieken in handen der overheid zijn en aan de leiders van deze overheidsbedrijven in de statistiek niet de positie B, maar als bedrijfsleider de positie C is toegekend. Ten slotte moet nog worden medegedeeld, dat in 1909 filiaalhouders en zetbaas de positie B, in 1920 de positie C is gegeven. Hierdoor wordt verklaard de groote vermindering van het aantal personen in de positie B in de klassen XVIII, XX en XXI.

In de tabellen van het eerste deel der uitkomsten van de beroepsstatistiek zijn voor iedere bedrijfstgroep de gegevens onderscheiden naar personen, die wel en personen, die niet in het eigenlijke bedrijf werkzaam zijn. Met laatstgenoemde personen worden dan bedoeld zij die niet rechtstreeks aan het product medewerken, maar werkzaam zijn b.v. als kantoorbediende, magazijnknecht, voerman, machinist of werkzaamheden verrichten voor het onderhoud van gebouwen, enz. In staat IX zijn voor de belangrijkste bedrijfstgroepen der industrie deze twee categorieën naast elkander geplaatst en is tevens een verhoudingscijfer berekend. Het nummer voor iedere bedrijfstgroep geplaatst komt overeen met dat vermeld in bovenbedoelde tabellen.

STAAT IX. Pour la traduction française des groupes de métiers voir tableau X, page XX

BEDIJFSGROEPEN. Groupes de métiers.				BEDIJFSGROEPEN. Groupes de métiers.			
1	2	3	4	1	2	3	4
I. Vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen. <i>Fabrication de faïence, de verre, de chaux et de pierres.</i>				IV. Bouwbedrijven, enz. <i>Construction de bâtiments, travaux publics, etc.</i>			
1. Steenfabrieken	12 404	1 850	10,9	2. Metselaarsbedrijven	33 778	57	0,2
3. Dakpan-, vloertegel- en aardenbuizenfabrieken	2 113	245	11,6	3. Timmermanswerkplaatsen	40 318	65	0,2
4. Aardewerkindustrie, w. o. pijpen- en muurtegelfabr.	4 512	975	21,6	4. Steenhouwerijen	1 699	85	5,-
5. Glasfabrieken	5 091	1 513	25,8	5. Betonbouw	2 694	431	16,6
6. Glasbewerking	834	231	27,7	7. Stukadoorsbedrijven	4 467	19	0,4
9. Cementwarenfabrieken	1 736	472	27,2	8. Schildersbedrijven	18 617	56	0,3
II. Bewerking van diamant en andere edelstenen en fijne steenen. <i>Diamant et autres pierres précieuses.</i>				V. Chemische nijverheid. Industrie chimique.			
1. Diamantbewerking	9 776	374	3,8	2. Superphosfaatfabrieken	238	596	250,4
III. Boek- en steendrukkerijen, drukken van hout-, koper- en staalgravuren, fotografische ateliers. <i>Imprimerie, lithographie, photographie.</i>				3. Lijn- en gelatinefabrieken	450	294	65,8
1. Boekdrukkerijen	15 209	3 334	21,9	7. Asphalt- en asfaltpapierfabrieken	216	267	123,6
2. Steendrukkerijen	2 285	397	17,4	10. Zinkwitfabrieken	413	338	81,8
3. Chemigrafische inrichtingen	372	75	20,2	12. Verfstoffenfabrieken (uitgez. lood- en zinkwitfabr.)	148	114	77,0
4. Fotografische ateliers	621	124	20,-	13. Verfmalen, vernis- en lakstokerijen	585	830	141,9
				15. Munitie- en ontplofbare stoffenfabrieken	600	199	33,2
				16. Luchtverf- en verf- en lakfabrieken	290	59	20,8
				19. Kunstzijdefabrieken	663	291	43,9
				20. Fabrieken van technische plantaardige oliën	1 576	837	53,1
				22. Kaarsenfabrieken	430	297	69,1
				23. Zeep- en zeepoederfabrieken	979	907	92,7
				27. Genees- en verbandmiddelenfabrieken	2 382	1 393	58,5

Administratief personeel, magazijnpersoneel, machinisten, stokers, voerlieden, metselaars, enz. Personnel administratif, magasiniers, machinistes, chauffeurs, maçons, etc.

STAAT IX. Vervolg (suite).

BEDIJFSGROEPEN. Groupes de métiers.				BEDIJFSGROEPEN. Groupes de métiers.			
1	2	3	4	1	2	3	4
VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz. <i>Bois, liège, paille.</i>				XIV. Papier. <i>Papier.</i>			
1. Meubel- en stoelenmakerijen	10 485	1 096	10,5	5. Machinale papierfabrieken	2 482	1 542	62,1
3. Houtbewerkingsinrichtingen	4 493	749	16,7	6. Stroocartonfabrieken	2 003	797	39,8
5. Houtzagerijen en -schaverijen	4 681	1 596	34,5	7. Boekbinderijen	4 337	335	7,7
6. Kistenmakerijen	2 110	279	13,2	8. Papierwarenfabrieken	932	560	60,1
7. Kuiperijen	1 991	277	13,9	9. Cartonmagefabrieken	1 824	234	12,8
9. Lijstenmakerijen	740	85	11,5	XV. Textielnijverheid. <i>Industrie textile.</i>			
15. Stroohuizenfabrieken	817	70	8,6	1. Vlaserijen	2 618	123	4,7
17. Borstels, bezems- en zeeftenfabrieken	1 442	244	16,9	4. Touwslagerijen en garensponnerijen	1 708	375	22,-
20. Mandenmakerijen	3 178	76	2,4	6. Katoensponnerijen	4 406	493	11,2
21. Hoepelmakerijen	1 155	15	1,3	7. Katoenweverijen	18 977	3 153	16,6
VII. Kleding en reiniging. <i>Habillement et nettoyage.</i>				8. Linnenweverijen	1 617	297	18,4
1. Kleermakerijen en confectiefabrieken (bovenkleding)	54 056	1 747	3,2	19. Jutesponnerijen	590	13	2,2
2. Onderkleding- en huishoudgoederenfabrieken	8 592	559	6,5	20. Juteveverijen	681	311	45,7
4. Bontwerkerijen	852	110	12,9	21. Sijetfabrieken	1 371	257	18,8
6. Borduurinr., vervaardiging v. vrouwel. handw., enz.	1 073	148	13,8	22. Breierijen en tricotagefabrieken	4 648	597	12,8
7. Dameshoedenmakerijen	3 787	103	2,7	24. Wolsponnerijen	2 094	58	2,8
8. Heerenhoeden- en pettenfabrieken	999	175	17,5	25. Wollenstoffenfabrieken	5 593	708	12,7
15. Barbiers- en kapperszaken en haarwerkerijen	4 833	24	0,5	28. Tapijt- en mattenfabrieken	1 888	302	16,-
16. Wasscherijen, bleekerijen en strijkerijen	10 640	1 879	17,7	XVI. Gas en electriciteit. <i>Fabrication de gaz et d'électricité.</i>			
17. Chem. wasscherijen, verversen en tapijtreinigingsinr.	1 321	431	32,6	1. Gasfabrieken	4 298	6 387	148,6
VIII. Kunstnijverheid. <i>Industrie artistique.</i>				2. Electriciteitsbedrijven	4 170	3 697	88,7
1. Beeldhouwerijen	477	97	20,3	XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen. <i>Fabrication d'aliments.</i>			
IX. Leder, wasdoek, caoutchouc. <i>Cuir, toile cirée, caoutchouc.</i>				4. Meelfabrieken en meelmalerijen	3 649	1 794	49,2
2. Leerlooierijen en leerfabrieken	2 062	312	15,1	5. Broodbakkerijen	19 329	5 904	30,5
3. Schoenfabrieken	15 507	700	4,5	6. Banketbakkerijen, koek- en beschuitfabrieken	5 078	1 115	22,-
4. Lederwarenfabrieken	1 422	150	10,6	11. Aardappelmeel- en sagofabrieken	1 152	471	40,9
6. Rubberfabrieken	955	624	65,3	16. Suikerraffinaderijen	719	723	100,6
7. Linoleum- en vloerzeilfabrieken	221	147	66,5	18. Suikerwerkfabrieken	1 842	455	24,7
X. Oer, steenkolen, turf. <i>Minéral, houille, tourbe.</i>				19. Cacao- en chocoladefabrieken	5 387	1 921	35,7
2. Steenkolenmijnen	20 977	3 963	18,9	20. Zuivel- en melkproductenfabrieken	6 062	7 531	124,2
3. Bruinkoolgroeven	694	336	48,8	21. Margarinefabrieken	3 557	2 705	76,1
4. Veenderijen	16 269	178	1,1	23. Fabrieken van eetbare oliën	1 873	1 265	67,5
XI-XIII. Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw. <i>Métallurgie, construction de navires et de voitures.</i>				27. Slachterijen en vleeschwarenfabrieken	11 460	1 766	15,4
3. IJzer- en metaalgieterijen	7 838	953	12,1	31. Branderijen, gist- en spiritusfabrieken	779	635	81,5
9. Machinefabrieken	19 413	6 692	34,5	32. Distilleerderijen en likeurstokerijen	896	1 222	147,5
10. Ketelmakerijen	2 761	93	3,4	33. Bierbrouwerijen en mousterijen	1 362	1 529	112,3
11. Constructiewerkplaatsen	2 608	935	35,9	35. Wijn- en bierbottelarijen	1 726	675	39,1
12. Artillerie-constructiewerkplaatsen	389	228	67,3	37. Tabaksfabrieken	2 189	644	29,4
13. Wapenfabrieken	499	140	28,1	38. Sigarenfabrieken	24 200	1 106	4,6
14. Scheepswerven	27 221	4 020	14,8	39. Sifarettfabrieken	847	363	42,9
15. Marinewerven	1 627	301	18,5	40. Sifarettfabrieken	772	676	87,6
17. Wagonmakerijen	5 052	373	7,4				
18. Spoor- en tramwegwerkplaatsen	8 366	731	8,7				
19. Rijwielen- en automobielfabrieken	7 040	992	14,1				
21. Smederijen, bankwerkerijen en draalerijen	13 534	246	1,8				
24. Gereedschappen-, ijzer- en staalwarenfabrieken	2 075	590	28,4				

Administratief personeel, magazijnpersoneel, machinisten, stokers, voerlieden, metselaars, enz. Personnel administratif, magasiniers, machinistes, chauffeurs, maçons, etc.

Main table with columns for 'BEDRIJFS GROEPEN' (Industry Groups) and numbered regions (1-46). It lists various industrial categories like 'Steenfabrieken', 'Drukkerijen', and 'Chemische nijverheid' with associated numerical data.

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (totaal mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table with 18 columns for 'BEDRIJFSGROEPEN' (Groups of professions) across various regions: 1. Région agricole septentrionale de Groningue, 2. Régions tourbeuses de Groningue, 3. Pâturages de Groningue, 4. Ville de Groningue, 5. Régions tourbeuses de Drenthe, 6. Terrains sablonneux de Drenthe, 7. Agriculture des sables en Frise, 8. Pâturages de Frise.

Table VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz. (Wood, leather, straw processing, etc.) with 18 columns for the same regions as above.

Table VII. Kleding en reiniging. (Clothing and cleaning) with 18 columns for the same regions as above.

Table VIII. Kunstnijverheid. (Artisan industry) with 18 columns for the same regions as above.

Table IX. Leder, wasdoek, caoutchouc. (Leather, washcloth, rubber) with 18 columns for the same regions as above.

Table X. Oer, steenkolen, turf. (Coal, coal, peat) with 18 columns for the same regions as above.

Table XI-XIII. Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw. (Metal industry, ship and carriage building) with 18 columns for the same regions as above.

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (total mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table with 28 columns for various regions: 9. Région agricole de la Frise septentrionale, 10. Iles dites "Wadden" et Iles de la Mer du Sud, 11. Pâturages de l'Overyssel de l'ouest, 12. Terrains sablonneux de la Drenthe méridionale et de l'Overyssel du nord, 13. Région industrielle (Twente et Achterhoek de Gueldre), 14. Terrains sablonneux de l'Overyssel du S.O. et de l'Achterhoek de l'ouest de Gueldre, 15. Voluwe, 16. La Hollande septentrionale du nord et la Frise de l'ouest, 17. Dunes au centre et au sud de la Hollande septentrionale et de la Hollande méridionale, 18. Elevage et agriculture de la région septentrionale de la Hollande, 19. Région du Zaan, 20. Amsterdam et ses banlieues, 21. Lac de Harlem et lieux d'alentours, 22. Régions de Vecht et Yssel (Hollande septentrionale et Utrecht).

Table Bois, liège, paille. (Wood, cork, straw) with 28 columns for the same regions as above.

Table Habillement et nettoyage. (Clothing and cleaning) with 28 columns for the same regions as above.

Table Industrie artistique. (Artisan industry) with 28 columns for the same regions as above.

Table Cuir, toile cirée, caoutchouc. (Leather, waxed cloth, rubber) with 28 columns for the same regions as above.

Table Minéral, houille, tourbe. (Mineral, coal, peat) with 28 columns for the same regions as above.

Table Métallurgie, construction de navires et de voitures. (Metallurgy, ship and carriage building) with 28 columns for the same regions as above.

Table with 18 columns for provinces: 23. Gooi et Utrecht de l'Est, 24. Ville d'Utrecht et lieux d'alentours, 25. Leyde et région du Rhin, 26. La Haye et lieux d'alentours, 27. Centre de la Hollande méridionale, 28. Rotterdam, 29. Nouveau Cours d'Éau, 30. Région industrielle le long de la Meuse.

VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz. (vervolg).

Table listing various wood, fur, and straw processing industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

VII. Kleding en reiniging (vervolg).

Table listing clothing and cleaning industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

VIII. Kunstnijverheid (vervolg).

Table listing various handicraft industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

IX. Leder, wasdoek, caoutchouc (vervolg).

Table listing leather, cloth, and rubber industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

X. Oer, steenkolen, turf (vervolg).

Table listing coal and peat extraction industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

XI-XIII. Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw (vervolg).

Table listing metalworking, shipbuilding, and carriage building industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

1) a = Absoloute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (total mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table with 18 columns for provinces: 31. Betuwe, région de l'est du Rhin, 32. Limite du sud de Veluwe, 33. Îles de la Hollande méridionale, 34. Zélande, 35. Brabant septentrional de l'ouest, 36. Terrains sablonneux du Brabant septentrional, 37. Région industrielle de l'ouest du Brabant septentrional, 38. Meyère de Bois-le-Duc, 39. Région industrielle du Brabant septentrional de l'est, 40. Limbourg du nord (y compris Brabant septentrional du nord-est), 41. Limbourg du sud (non compris la région minière), 42. Région minière de Limbourg, Le Royaume.

Bois, liège, paille (suite).

Table listing wood, cork, and straw processing industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

Habillement et nettoyage (suite).

Table listing clothing and cleaning industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

Industrie artistique (suite).

Table listing various artistic industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

Cuir, toile cirée, caoutchouc (suite).

Table listing leather, cloth, and rubber industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

Minéral, houille, tourbe (suite).

Table listing mineral, coal, and peat extraction industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

Métallurgie, construction de navires et de voitures (suite).

Table listing metalworking, shipbuilding, and carriage building industries with columns for male (H.) and female (F.) workers across the 18 provinces.

1) a = Absoloute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (total mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table header for 'BEDRIJFSGROEPEN' with columns for regions 1-8 and sub-columns for H. and F. values.

Table for 'XV. Textielnijverheid (vervolg.)' listing industries like 'Wollenstoffenfabrieken' and 'Tapijt- en mattenfabrieken'.

Table for 'XVI. Gas- en electriciteit.' listing 'Gasfabrieken' and 'Electriciteitsbedrijven'.

Table for 'XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen.' listing various food and beverage processing industries.

Table for 'XVIII. Landbouwbedrijven.' listing agricultural sectors like 'Landbouw (akkerbouw en veehouderij)'.

Table for 'XIX. Visserij en jacht.' listing fishing and hunting activities.

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (totala mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table header for 'Industrie textile (suite)' with columns for regions 9-22 and sub-columns for H. and F. values.

Table for 'Industrie textile (suite)' listing industries like 'Wollenstoffenfabrieken' and 'Tapijt- en mattenfabrieken'.

Table for 'Fabrication de gaz et d'electricité.' listing gas and electricity production.

Table for 'Fabrication d'aliments.' listing food processing industries.

Table for 'Agriculture etc.' listing various agricultural and related activities.

Table for 'Pêche et chasse.' listing fishing and hunting activities.

Table header for 'BEDRIJFSGROEPEN' with columns for regions: 23. Gooi et Utrecht de l'Est, 24. Ville d'Utrecht et lieux d'alentours, 25. Leyde et région du Rhin, 26. La Haye et lieux d'alentours, 27. Centre de la Hollande méridionale, 28. Rotterdam, 29. Nouveau Cours d'Eau, 30. Région industrielle le long de la Meuse.

Main data table for 'BEDRIJFSGROEPEN' containing various industrial categories like 'Wollenstofffabrieken', 'Gasfabrieken', 'Meelfabrieken', etc., with columns for absolute values (a) and percentages (b) across the regions.

Table for 'XVIII. Landbouwbedrijven (vervolg)' and 'XIX. Visserij en jacht (vervolg)', listing agricultural and fishing activities with absolute values and percentages.

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (totaal mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

Table header for 'Le Royaume' with columns for regions: 31. Betuwe, 32. Limite du sud de Veluwe, 33. Iles de la Hollande méridionale, 34. Zélande, 35. Brabant septentrional de l'ouest, 36. Terrains sablonneux du Brabant septentrional, 37. Région industrielle de l'ouest du Brabant septentrional, 38. Meyery de Bois-le-Duc, 39. Région industrielle du Brabant septentrional de l'est, 40. Limbourg du nord (y compris Brabant septentrional du nord-est), 41. Limbourg du sud (non compris la région minière), 42. Région minière de Limbourg, and 'Le Royaume'.

Main data table for 'Le Royaume' containing various industrial and agricultural categories like 'Industrie textile', 'Fabrication de gaz et d'électricité', 'Fabrication d'aliments', 'Agriculture etc.', and 'Pêche et chasse' with absolute values and percentages.

Table for 'XVIII. Landbouwbedrijven (vervolg)' and 'XIX. Visserij en jacht (vervolg)' for the Kingdom, listing agricultural and fishing activities with absolute values and percentages.

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus. b = Percentages (totaal mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

BEDRIJFSGROEPEN. Groupes de métiers.	1. Noord-Groningse bouwstreek.		2. Groninger veenstreken.		3. Groninger weidegebied.		4. Stad Groningen.		5. Drentsche veenstreken.		6. Drentsche zandgronden.		7. Friesche zandbouw.		8. Friesch weidegebied.		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
XX. Handel.																	
1. Handel	a) 2600	849	2296	535	677	113	5076	1520	998	213	1270	228	2615	498	6448	1432	
Commerce	b) 0,96	0,31	0,94	0,20	0,25	0,04	1,87	0,56	0,37	0,08	0,47	0,08	0,96	0,18	2,37	0,53	
XXI. Verkeerswezen.																	
1. Spoor- en tramwezen	a) 600	16	388	6	120	5	1084	11	119	—	327	21	356	8	1131	88	
Chemins de fer et tramways	b) 1,09	0,03	0,70	0,01	0,22	0,01	1,87	0,02	0,22	—	0,59	0,04	0,65	0,01	2,05	0,07	
3. Stalhouderijen	a) 29	—	11	—	7	—	58	1	—	—	25	—	34	—	56	—	
Remises	b) 4,77	—	0,33	—	0,21	—	1,60	0,03	0,03	—	0,75	—	0,72	—	1,99	—	
4. Automobielenvereenigingen, enz. Services d'automobiles	a) 1,30	—	0,69	0,03	0,30	—	1,71	0,06	0,28	—	0,14	0,03	0,39	—	1,30	0,06	
Expeditie	b) 553	7	215	6	165	2	591	16	05	3	100	2	311	5	605	4	
Expéditie	a) 472	0,02	0,07	0,02	0,51	0,01	1,84	0,05	0,20	0,01	0,80	0,01	0,97	0,02	1,88	0,01	
6. Zeevaart	b) 419	—	154	—	18	—	321	3	26	—	48	—	14	—	151	—	
Navigation maritime	a) 143	—	0,53	—	0,06	—	1,10	0,007	0,09	—	0,16	—	0,05	—	0,82	—	
Binnenscheepvaart	b) 1165	22	1834	33	195	3	1247	52	397	22	180	7	823	13	2413	22	
Navigation intérieure	a) 2,63	0,05	4,46	0,08	0,47	0,007	3,03	0,13	0,89	0,05	0,45	0,02	2,00	0,03	5,86	0,05	
Bedrijven voor lading en lossing	b) 225	3	58	1	21	—	212	1	28	—	22	1	6	—	119	—	
Etablissements pour le chargement et le déchargement	a) 1,24	0,01	0,28	0,005	0,10	—	1,03	0,005	0,14	—	0,11	0,005	0,03	—	0,58	—	
13. Posten, telegrafie en telefonie	b) 353	44	247	44	104	7	340	136	184	14	203	22	291	27	554	91	
Postes, télégraphes et téléphones	a) 1,25	0,16	0,86	0,16	0,37	0,02	1,21	0,48	0,65	0,05	0,72	0,08	1,00	0,10	1,88	0,32	
14. Hotels en restaurants	b) 113	0,82	68	41	35	15	226	140	99	18	56	30	53	30	211	129	
Hôtels et restaurants	a) 0,71	0,39	0,43	0,28	0,22	0,09	1,43	0,88	0,18	0,11	0,35	0,19	0,33	0,19	1,33	0,81	
15. Pensjons	b) 3	14	—	18	1	4	14	251	2	3	25	2	19	12	148	—	
Pensions	a) 0,03	0,14	—	0,18	0,01	0,04	0,14	2,47	0,02	0,03	0,03	0,25	0,02	0,12	0,12	1,46	
16. Cafés en bierhuizen. Cafés et brasseries	b) 225	80	153	36	88	16	206	48	111	23	107	26	134	52	241	40	
	a) 1,47	0,52	1,00	0,24	0,58	0,10	1,35	0,31	0,73	0,15	0,70	0,17	0,88	0,34	1,58	0,32	
XXII. Crediet- en bankwezen.																	
1. Bankinstellingen, kassiers en commiss. in eff. en wissels. Banques, agents de change	a) 105	15	143	27	17	2	274	51	29	3	39	8	60	6	276	43	
	b) 0,38	0,05	0,52	0,10	0,06	0,007	0,99	0,18	0,11	0,01	0,14	0,03	0,22	0,02	1,00	0,16	
XXIII. Verzekeringwezen.																	
1. Verzekeringwezen	a) 73	22	74	5	17	5	197	80	14	1	31	8	81	5	315	56	
Assurances	b) 0,44	0,13	0,45	0,03	0,10	0,03	1,19	0,48	0,08	0,006	0,49	0,30	0,19	0,41	0,05	1,90	0,34
XXIV. Vrije en daarmee overeenkomende beroepen.																	
1. Hooge Colleges van Staat, hoofden van departementen, enz. Gouvernement, représentation nationale, etc.	a) 150	13	76	11	48	4	112	24	58	7	108	13	71	4	218	30	
Notariaat	b) 1,13	0,10	0,57	0,08	0,36	0,03	0,84	0,18	0,44	0,05	0,81	0,10	0,54	0,03	1,64	0,23	
4. Notariat	a) 59	5	31	2	19	2	44	3	19	2	30	1	58	1	108	1	
Notariat	b) 1,70	0,14	0,89	0,08	0,55	0,06	1,27	0,09	0,55	0,06	0,87	0,03	1,67	0,03	3,12	0,03	
9. Verpleging van zieken (mensch en dier). Soins des malades (êtres humains et bêtes)	a) 80	95	48	54	28	27	202	602	79	117	37	46	56	103	514	412	
Verpleging van armen, behoeftigen, enz. Soins des pauvres, etc.	b) 0,24	0,29	0,14	0,16	0,08	0,08	0,61	1,81	0,24	0,35	0,11	0,14	0,17	0,31	0,46	1,24	
10. Politie	a) 31	53	11	7	4	27	105	8	6	20	14	31	19	66	99	—	
Police	b) 0,38	0,64	0,13	0,08	0,06	0,05	0,33	1,27	0,10	0,07	0,24	0,17	0,38	0,23	0,08	1,20	
11. Landmacht. Forces de terre	a) 161	—	—	—	36	—	245	2	33	—	149	1	138	—	399	2	
Zee-macht. Forces maritimes	b) 1,00	—	—	—	0,22	—	1,53	0,01	0,52	—	0,93	0,006	0,85	—	1,86	0,01	
12. Financien en belastingwezen. Finances et régime fiscal	a) 7	—	—	—	4	—	153	—	—	—	305	2	—	—	189	—	
Kunst, publieke vermakelijkheden. Art, divertissements	b) 0,05	—	—	—	0,03	—	1,18	—	—	—	2,82	0,02	—	—	1,46	—	
	a) 278	13	160	8	41	3	205	23	131	6	121	12	117	11	398	21	
	b) 2,10	0,10	1,21	0,06	0,31	0,02	1,55	0,17	0,99	0,05	0,92	0,09	0,89	0,08	2,23	0,16	
	a) 20	3	17	—	3	—	163	26	13	—	7	2	4	1	66	9	
	b) 0,26	0,04	0,22	—	0,04	—	2,11	0,34	0,17	—	0,09	0,03	0,05	0,01	0,86	0,12	
XXV. Onderwijs.																	
1. Hooger onderwijs. Enseignement supérieur	a) —	—	1	—	3	—	128	19	—	—	—	—	—	—	—	—	
Middelbaar onderwijs	b) 4,0	6	38	3	—	—	4,35	0,65	—	—	—	—	—	—	—	—	
Enseignement secondaire	a) 0,76	0,11	0,72	0,06	—	—	2,18	0,33	0,02	—	—	—	—	—	—	—	
Lager onderwijs. Enseignement élémentaire	b) 512	315	335	246	146	112	298	401	239	179	259	194	459	300	656	472	
Vakonderwijs. Enseignement professionnel	a) 1,09	0,67	0,71	0,52	0,31	0,24	0,83	0,85	0,51	0,38	0,55	0,41	0,97	0,64	1,39	1,09	
Bewaarscholen. Ecoles gardiennes	b) 4,7	62	25	6	—	2	96	101	11	1	18	13	36	26	100	94	
	a) 0,55	0,72	0,29	0,07	—	—	1,12	1,18	0,13	0,01	0,21	0,15	0,42	0,30	1,16	1,09	
	b) —	18	—	—	—	—	73	—	—	—	—	—	—	—	119	—	
	a) 0,46	—	0,53	—	0,08	—	1,86	—	—	—	0,05	—	0,18	—	0,46	—	
XXVI. Huiselijke diensten.																	
1. Huiselijke diensten. Services domestiques	a) 27	5384	24	2449	36	1001	37	4152	14	973	48	1535	90	3122	51	6185	
	b) 0,01	2,41	0,01	1,11	0,02	0,45	0,02	1,88	0,006	0,44	0,02	0,69	0,04	1,41	0,02	2,80	
XXVII. Godsdienst.																	
1. In dienst van een kerkgenootschap of kerkelijke gezindte. Personnes au service d'une communauté religieuse	a) 193	7	86	3	50	3	79	10	54	—	73	3	144	5	260	46	
	b) 1,63	0,06	0,73	0,03	0,42	0,03	0,67	0,09	0,46	—	0,61	0,03	1,22	0,04	2,25	0,39	

1) a = Absolute getallen. Chiffres absolus.
b = Percentages (totaal mannen en vrouwen voor het Rijk = 100). Chiffres indices (total des hommes et des femmes dans le Royaume = 100).

9. Noord-Friesche bouwstreek.	10. Wadden en Zuiderzeelanden.	11. West-Overijsselsch weidegebied.	12. Zandgebied in Zuid-Drante en Noord-Overijssel.	13. Industrie-gebied Twente en Achterhoek van Gelderland.	14. Zandgebied in Z.-W. Overijssel en den West-Achterhoek van Gelderland.	15. Veluwe.	16. Noordelijk Noordholland en West-Friesland.	17. Duinstreken in midden en zuidelijk Noordholland en in Zuidholland.	18. Veehouderij en akkerbouw in Holland's Noord-kwartier.	19. De Zaanstreek.	20. Groot Amsterdam.	21. Haarlem-mermeer-omstreken.	22. De Vecht- en IJsselstreek in Noordholland en Utrecht.				
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
Commercé.																	
2141	610	322	172	3690	987	983	174	5004	1129	3901	999	3071	606	5243	1246	8762	2302
0,79	0,22	0,12	0,06	1,38	0,36	0,38	0,06	1,84	0,42	1,44	0,37	1,13	0,22	1,93	0,46	3,22	0,85
Communications.																	
274	18	—	—	1607	48	390	8	3376	86	1417	93	1432	61	1082	63	1821	52
0,50	0,02	—	—	2,91	0,09	0,71	0,01	4,31	0,16	2,57	0,17	2,59	0,11	1,95	0,11	3,30	0,09
35	—	6	—	52	1	—	—	30	1	56	1	106	5	78	3	201	2
1,09	—	0,18	—	1,57	0,03	0,27	—	2,42	0,03	1,69	0,03	3,20	0,15	2,36	0,09	6,07	0,06
12	—	—	—	28	—	3	—	71	—	28	—	41	—	54	—	168	—
0,33	—	0,03	—	0,77	—	0,08	—	1,98	—	0,77	—	1,13	—	1,49	—	4,64	0,14
406	12	107	—	295	5	111	—	615	15	447	7	485	8	552	8	951	26
1,28	0,04	0,33	—	0,92	0,02	0,35	—	1,91	0,05	1,39	0,02	1,51	0,02	1,72	0,02	2,98	0,08
259	—	613	—	36	—	9	—	34	—	30	—	54	2	540	1	1088	12
0,88	—	2,09	—	0,12	—	0,03	—	0,12	—	0,10	—	0,16	0,007	1,88	0,003	3,72	0,04
788	11	182	2	1652	25	915	22	59	1	815	11	149	6	667	12	1219	10
1,91	0,03	0,44	0,005	4,01	0,09	2,22	0,05	0,14	0,002	0,77	0,03	0,36	0,01	1,82	0,03	2,96	0,02
421	—	19	—	112	—	11	—	3	—	82	—	34	—	241	—	397	2
2,05	—	0,09	—	0,55	—	0,05	—	0,01	—	0,40	—	0,17	—	1,17	—	1,93	0,01
207</																	

Uit staat IX op bladz. XIX blijkt, dat in verschillende bedrijfspgroepen het aantal personen, dat niet tot het eigenlijke bedrijf behoort een belangrijk gedeelte van het totaal aantal werkzame personen uitmaakt en hier en daar zelfs grooter is dan het personeel dat het product fabricceert. Vooral is dit het geval in bedrijven waar het product geheel of voor het grootste gedeelte machinaal vervaardigd wordt en waar het gereedmaken voor den handel en de aflevering van het product veel arbeid vereischt (pak- en magazijnwerk, transport, enz.). Ook de administratie vereischt dikwijls vele werkkrachten. Naar verhouding groot is het aantal dergenen die niet tot het eigenlijke bedrijf behooren vooral in de meeste bedrijfspgroepen der chemische nijverheid en in vele groepen der klasse voedings- en genotmiddelen, verder in de klasse gas en electriciteit en in een aantal groepen der metaalindustrie. Niet zeer groot daarentegen is dit aantal meerendeels in de bouwbedrijven, de graphische bedrijven, de houtbewerking (opmerkelijk is hier het grootere verhoudingscijfer voor de groep houtzagerijen en schaverijen, een nagenoeg geheel machinaal bedrijf), de kleedingindustrie, de textielindustrie. In het oog springt ook het lage verhoudingscijfer in de klasse papier voor de boekbinderijen. Zooals uit de opsomming blijkt hebben in vele gevallen de lage cijfers betrekking op bedrijven waar veel handen- of vakarbeid wordt verricht.

Zooals in het Voorbericht van het eerste deel der beroepsstatistiek is medegedeeld, moest ter bezuiniging een bewerking der gegevens naar de gemeenten achterwege blijven en werd de onderscheiding naar provincies en groepen van gemeenten vervangen door eene naar 42 economisch-geographische gebieden. In staat X op blz. XX worden nu de gegevens van de uitvoerige tabellen, opgenomen in bovengenoemd deel der statistiek, voor de voornaamste bedrijfspgroepen naar bedoelde gebieden onderscheiden, waardoor een samenvattend overzicht van deze tabellen verkregen wordt. Opgenomen is alleen het algemeen totaal van iedere bedrijfspgroep, gesplitst naar mannen en vrouwen. Naast de absolute getallen zijn ook verhoudingscijfers berekend, waardoor gemakkelijker kan worden nagegaan de verdeling van de personen in iedere bedrijfspgroep over de verschillende economisch-geographische gebieden. Het cijfer voor iedere bedrijfspgroep geplaatst, komt overeen met het volgnummer der bedrijfspgroepen in bovenbedoelde tabellen.

Hieronder volgen enkele mededeelingen met betrekking tot de personen in overheidsdienst werkzaam, waaromtrent staat II van het eerste deel der beroepsstatistiek meer uitvoerige gegevens bevat. In totaal waren in overheidsdienst werkzaam 207 301 personen, waaronder 172 568 mannen en 34 733 vrouwen. Hiervan waren de volgende aantallen in Staats-, gemeente-, provincialen of waterschapsdienst.

Staat.			Gemeente.			Provincie.			Waterschap.			Totaal.		
M.	V.	Totaal.	M.	V.	Totaal.	M.	V.	Totaal.	M.	V.	Totaal.	M.	V.	Totaal.
80 163	10 981	91 144	85 863	22 882	108 745	3 148	827	3 975	3 394	43	3 437	172 568	34 733	207 301
Verhoudingscijfers.														
88,7	5,3	44	41,4	11,-	52,4	1,5	0,4	1,9	1,6	0,02	1,6	83,2	16,8	100,-

Ruim de helft van het aantal personen in overheidsdienst betrof dus gemeentepersoneel, terwijl 44 pCt. in dienst was van den Staat. Van het personeel in Staatsdienst was 60 pCt. bij drie diensttakken werkzaam, n.l. ± 11 000 of 12 pCt. bij het financie- en belastingwezen, ± 17 500 of 19 pCt. bij zee- en landmacht en ± 26 500 of 29 pCt. bij de posten, telegrafie en telefonie. Ongeveer 65 pCt. van het personeel in dienst van de gemeenten was werkzaam bij een vijftal diensttakken, n.l. bij de openbare reinigings- en ontsmettingsdiensten (± 7 600 of 7 pCt.), bij de verpleging van zieken, armen, behoeftigen enz. (± 9 000 of 8 pCt.), bij de politie (± 11 400 of 10,5 pCt.), bij de gas- en electriciteitsbedrijven (± 16 000 of 15 pCt.) en bij het onderwijs (± 27 000 of 25 pCt.).

Het aantal personen in overheidsdienst werkzaam, maakt 7,6 pCt. uit van het totaal aantal personen, dat in ons land een beroep uitoefent. Voor de mannen en vrouwen afzonderlijk is dit percentage resp. 8,3 en 5,5.

In tegenstelling met de voorgaande staten zijn in staat XI enkele gegevens opgenomen, waarbij het beroepselement op den voorgrond treedt en derhalve geen rekening is gehouden met het bedrijf waarin het beroep wordt uitgeoefend. Timmerlieden in het bouwbedrijf zijn dus samengenomen met timmerlieden, die b.v. in een sigarenfabriek reparatiewerk verrichten. De in dezen staat voorkomende cijfers geven een verkort overzicht van die, welke in tabel I B van deze publicatie zijn vermeld en hebben dus betrekking op personen in de positie D (gewone werklieden, enz.) en op personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam). Opgenomen zijn alleen die beroepen, waarin ongeveer 4 000 personen werkzaam waren; deze beroepen omvatten 1 809 692 personen of 85 pCt. van het totaal aantal dat in de positie D enz. een beroep uitoefent. Teneinde een vergelijking gemakkelijk te maken, zijn ook verhoudingscijfers berekend, waarbij het totaal voor ieder beroep gelijk 100 is gesteld.

STAAT XI.

BEROEPEN. Professions.	a = abs. getallen (cijfers abs.) b = verhoudingscijfers (cijfers rel.)	Beneden 14 jaar. Moins de 14 ans.		14-17 jaar. 14-17 ans.		18-20 jaar. 18-20 ans.		21-39 jaar. 21-39 ans.		40-59 jaar. 40-59 ans.		60 jaar en ouder. 60 ans et plus.		Totaal. Total.		Totaal mannen en vrouwen. Total hommes et femmes.
		M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
		H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	
Administratief personeel	a	1191	179	16587	8227	16665	9811	56699	17298	20685	1269	3788	41	115615	36825	152440
Personnel administratif	b	0,8	0,1	10,9	5,4	10,9	6,4	37,2	11,4	18,6	0,8	2,5	0,03	75,8	24,2	100
Banket- en koekbakker	a	112	—	1107	7	749	8	1854	12	447	1	108	1	4482	29	4461
Pâtissier	b	2,5	—	26,2	0,2	16,9	0,2	41,6	0,3	10,-	0,02	2,9	0,02	99,4	0,7	100
Bankwerker	a	487	1	6559	42	5163	37	15941	21	4023	1	535	1	32698	102	32800
Ajusteur	b	1,5	0,003	20,-	0,1	15,7	0,1	48,6	0,1	12,3	0,003	1,6	—	99,7	0,3	100
Barbier en kapper	a	163	3	1428	59	1054	73	1754	179	158	7	25	—	4577	321	4898
Barbier et coiffeur	b	3,3	0,06	22,2	1,2	21,5	1,5	35,8	3,7	3,1	0,1	0,5	—	93,4	6,6	100
Behanger	a	43	—	324	—	337	—	1710	—	886	—	223	—	3583	—	3583
Tapissier	b	1,2	—	10,7	—	9,4	—	47,7	—	24,7	—	6,2	—	100	—	100
Bewaarschoolonderwijzers	a	—	29	—	319	—	316	—	2194	—	882	—	101	—	3841	3841
Institutrices d'école gardienne	b	—	0,8	—	8,3	—	8,2	—	57,1	—	23,0	—	2,9	—	100	100
Bloembollenkweker	a	104	—	802	4	606	3	1986	8	1083	1	331	2	4862	18	4880
Ouvrier dans la culture de bulbes	b	2,1	—	16,4	0,1	12,4	0,1	39,7	0,2	22,2	0,02	6,8	0,04	99,8	0,4	100
Boekbinder	a	114	22	941	251	479	199	1690	242	615	12	184	—	3978	726	4699
Relieur	b	2,4	0,5	20,-	5,3	10,2	4,2	36,-	5,2	13,1	0,3	2,9	—	84,6	15,5	100
Briefvenbesteller	a	1	—	148	3	1004	2	8215	5	3238	—	299	—	12900	10	12910
Facteur	b	0,01	—	1,2	0,02	7,8	0,02	68,6	0,04	25,-	—	2,3	—	99,9	0,1	100
Broodbakker	a	394	—	4238	1	3078	1	8183	17	2866	9	600	2	19859	30	19889
Boullanger	b	2,-	—	21,9	0,005	15,9	0,005	42,2	0,1	14,8	0,1	3,1	0,01	99,8	0,2	100
Chaufleur	a	4	—	142	—	592	—	4942	—	740	—	12	—	6432	—	6432
Chauffeur (automobiles)	b	0,06	—	2,2	—	9,2	—	76,8	—	11,5	—	0,2	—	100	—	100
Commissionnair, reiziger, agent, enz.	a	—	—	189	2	864	2	11899	84	7494	121	1573	54	21960	263	22232
Commissionnaire, voyageur de commerce, etc.	b	—	—	0,6	0,01	3,9	0,01	33,5	0,4	33,7	0,5	7,1	0,2	98,8	1,2	100
Diamantbewerker	a	—	1	159	48	169	62	3458	531	4618	340	287	2	8691	984	9675
Ouvrier diamantaire	b	—	0,01	1,6	0,5	1,9	0,6	35,7	5,5	47,7	3,5	—	0,02	89,8	10,2	100
Draaier (metaal-)	a	88	2	1464	39	1300	30	3779	26	1105	1	147	—	7833	98	7931
Tourneur en métal	b	1,1	0,03	18,3	0,5	16,3	0,4	47,4	0,3	13,8	0,01	1,8	—	98,8	1,2	100
Drukker (boekdrukkerijen)	a	131	—	1220	11	759	9	2214	3	563	—	80	—	4967	23	4990
Imprimeur (typographie)	b	2,6	—	24,5	0,2	15,2	0,2	44,4	0,1	11,3	—	1,6	—	99,5	0,5	100
Electricien	a	226	—	2669	3	2627	18	6711	46	870	—	53	—	18156	67	18223
Electricien	b	1,7	—	20,2	0,02	19,9	0,1	50,8	0,4	6,6	—	0,4	—	99,5	0,5	100
Financie- en belastingpersoneel	a	1	—	8	1	49	2	3834	34	2897	82	1008	36	7797	155	7952
Personnel des finances et des impôts	b	0,01	—	0,1	0,01	0,6	0,03	48,2	0,4	38,4	1,-	12,7	0,5	98,1	2,-	100
Fitter	a	111	—	1029	1	740	2	3509	4	1307	—	177	—	6873	7	6880
Gazier, plombier, zingueur	b	1,61	—	15,-	0,01	10,8	0,03	51,-	—	19,-	—	2,6	—	99,9	0,1	100
Geneeskundige	a	—	—	—	—	—	—	1479	88	1929	23	290	1	3693	112	3810
Médecien	b	—	—	—	—	—	—	36,8	2,3	50,6	0,6	7,6	0,03	97,1	2,9	100
Glasbewerker (incl. glasblazer)	a	96	7	935	24	518	10	1786	6	603	—	74	—	4012	47	4059
Verrier	b	2,4	0,2	23,-	0,6	12,8	0,3	44,-	0,2	14,9	—	1,8	—	98,8	1,2	100
Grondwerker	a	7	—	582	—	1428	—	10789	—	6827	—	1437	—	21125	—	21125
Terrassier	b	0,03	—	2,8	—	6,7	—	32,6	—	6,8	—	6,8	—	100	—	100
Handlanger (in verschillende bedrijven)	a	927	633	8335	5317	5503	2719	24537	2281	13532	237	3389	46	56273	11233	67506
Alde (dans divers métiers)	b	1,4	0,9	12,4	7,9	8,2	4,-	36,4	3,4	20,-	0,4	0,1	—	83,4	16,6	100
Handzetter	a	132	2	1411	11	850	3	3880	6	1828	1	397	—	8499	23	8522
Compositeur à la main	b	1,56	0,02	16,8	0,1	10,-	0,04	45,5	0,1	21,5	0,01	4,7	—	99,7	0,3	100

BEROEPEN. Professions.	Beneden 14 jaar. Moins de 14 ans.		14-17 jaar. 14-17 ans.		18-20 jaar. 18-20 ans.		21-29 jaar. 21-29 ans.		40-59 jaar. 40-59 ans.		60 jaar en ouder. 60 ans et plus.		Totaal. Total.		Totaal mannen en vrouwen. Total hommes et femmes.		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.			
	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.			
Hoodenmodiste	a	b	—	80	3	1065	4	872	9	1582	1	184	—	11	17	3744	3761
Modiste	a	b	—	2,1	0,1	28,3	0,1	23,2	0,2	42,1	0,03	3,6	—	0,3	0,5	99,6	100
Houtbewerker (machinale) 1)	a	b	60	—	773	8	714	2	2857	3	1985	1	816	—	6005	14	6019
Ouvrier de machines à bois	a	b	1,-	—	12,8	0,1	11,9	0,03	47,5	0,1	21,4	0,02	5,3	—	99,8	0,2	100
Houwer (steenkolenmijnen)	a	b	—	—	15	—	117	—	7308	—	2882	—	36	—	—	—	9858
Houilleur (mines de houille)	a	b	—	—	0,2	—	1,2	—	74,1	—	24,2	—	0,4	—	100	—	100
Huisbewaarder	a	b	14	—	49	—	36	7	1407	354	2958	914	984	278	5448	1558	6996
Concierge	a	b	0,2	—	0,7	—	0,5	0,1	20,1	5,1	42,2	13,1	14,1	4,-	77,8	22,2	100
Huispersoneel	a	b	54	2765	366	41144	318	44606	2406	101754	2271	35961	755	8834	6160	35064	241224
Personnel domestique	a	b	0,02	1,2	0,2	17,-	0,1	18,5	1,-	42,2	0,9	14,9	0,3	3,7	2,6	27,5	100
Inspecteur, agent, enz. (bank- en verz. wezen)	a	b	—	—	3	—	43	6	1733	61	2174	79	718	18	4671	165	4836
Inspecteur, agent, etc. (banques et assurances)	a	b	—	—	0,06	0,02	0,9	0,1	35,8	1,3	45,-	1,6	14,9	0,4	96,6	3,4	100
Kellner	a	b	—	—	350	35	697	67	3429	250	1184	28	155	1	5816	381	6199
Gargon	a	b	—	—	5,7	0,6	11,3	1,1	55,3	4,-	19,1	0,5	2,5	0,02	83,9	6,2	100
Kleermaker	a	b	260	774	2255	7972	1755	5189	6352	7746	3900	838	1040	141	15668	23005	38173
Tailleur	a	b	0,7	—	2,9	—	4,6	13,5	16,6	20,3	10,2	2,2	2,7	0,4	40,8	59,2	100
Koper- en hifslager	a	b	162	4	1052	30	582	19	2203	5	1122	1	232	—	5418	59	5472
Draaier et ferblantier	a	b	3,-	0,07	19,2	0,6	10,6	0,4	41,4	0,1	20,5	0,02	4,2	—	98,9	1,1	100
Landbouwarbeider	a	b	3810	873	44166	14069	41557	13892	129217	25087	58884	4260	22049	890	299183	59151	358834
Ouvrier agricole	a	b	0,9	0,2	12,3	3,9	3,7	36,1	7,2	16,4	1,2	6,2	0,3	83,5	16,5	100	100
Loopknecht en besteller	a	b	1744	169	8481	407	3014	95	9021	296	6902	442	2350	237	81519	1646	33158
Porteur	a	b	5,3	0,5	25,6	1,2	9,1	0,3	27,2	0,9	20,8	1,3	7,1	0,7	85,-	5,-	100
Machinist 2)	a	b	1	—	186	—	554	—	7689	—	4850	—	687	—	13967	—	18967
Machiniste	a	b	0,01	—	1,3	—	4,-	—	55,1	—	34,7	—	4,9	—	100	—	100
Magazijn- en pakhuispersoneel	a	b	209	130	2648	1210	3120	811	16000	1198	9655	138	2200	13	33430	3500	36930
Magasinier	a	b	0,6	0,4	7,2	3,3	5,5	2,2	42,2	3,2	26,1	0,4	6,-	0,04	90,5	9,5	100
Metselaar	a	b	74	—	1264	—	1268	—	8180	—	5388	—	1936	—	18110	—	18110
Macon	a	b	0,4	—	7,-	—	7,-	—	45,2	—	29,8	—	10,7	—	100	—	100
Meubelmaker 3)	a	b	219	—	1612	—	1127	—	3869	1	1465	—	437	—	8729	1	8730
Menuisier	a	b	2,5	—	18,5	—	12,9	—	44,8	0,01	16,8	—	5,-	—	100	0,01	100
Militair (landmacht)	a	b	—	—	232	—	1116	—	5748	—	2168	—	48	—	9319	—	9319
Militaire (force de terre)	a	b	—	—	2,5	—	12,-	—	61,7	—	23,3	—	0,5	—	100	—	100
Naalster	a	b	1	522	6	4044	8	4277	45	11477	29	4474	3	1668	92	27082	27154
Couturière	a	b	0,004	1,9	0,02	17,1	0,03	15,8	0,2	42,3	0,1	16,8	0,01	6,1	0,3	99,7	100
Onderhoudspersoneel van weg en werken (spoor- en tramwegen)	a	b	—	—	20	—	163	—	5333	—	2108	—	281	—	7905	—	7905
Ouvrier pour le maintien de la voie, des travaux (chemins de fer et tramways)	a	b	—	—	0,3	—	2,1	—	67,5	—	26,7	—	3,6	—	100	—	100
Onderwijzer (lager onderwijs) 4)	a	b	—	—	9	3	1176	1561	11246	11499	7103	3964	1104	504	20637	17531	38168
Instituteur (enseignement élémentaire)	a	b	—	—	0,02	0,01	3,1	4,1	29,5	30,1	18,0	10,4	2,9	1,3	—	46,0	—
Opperman en bouwvakjouwver	a	b	15	—	722	—	1487	—	9554	—	5889	—	1443	—	19110	—	19110
Aide-maçon et manoeuvre	a	b	0,1	—	3,8	—	7,8	—	50,-	—	30,8	—	7,6	—	100	—	100
Ovenpers. (steen-, aardewerk-, glasfabr., enz.)	a	b	20	5	341	66	320	59	2553	111	2150	13	368	—	5752	254	6006
Personnel de four (briques, poterie, verre, etc.)	a	b	0,3	0,1	5,7	1,1	5,3	1,-	42,5	1,9	35,8	0,2	6,1	—	95,8	4,2	100
Police	a	b	—	—	4	—	49	—	9878	8	4681	4	542	—	15154	12	15166
Reinigingsdienstarbeider	a	b	1	—	100	—	172	—	2230	—	1825	5	480	4	4808	10	4818
Ouvrier du service de nettoyage	a	b	0,02	—	2,1	0,02	3,9	—	46,3	—	37,9	0,1	10,-	0,1	99,8	0,2	100
Scheepspersoneel	a	b	198	—	4306	16	5520	14	20034	20	7340	0	1240	5	38638	64	38702
Equipage	a	b	0,5	—	11,1	0,04	14,3	0,04	51,8	0,1	19,-	0,02	3,2	0,01	99,8	0,2	100
Scheepstimmerman	a	b	57	—	378	—	240	—	1050	—	455	—	4,55	—	3667	—	3667
Charpentier de bateaux	a	b	1,6	—	16,3	—	6,5	—	40,6	—	28,6	—	12,4	—	100	—	100
Schilder	a	b	278	—	2048	7	1888	6	11588	6	5829	—	1495	—	23126	19	23145
Peintre	a	b	1,2	—	8,9	0,03	8,2	0,03	50,1	0,03	25,2	—	6,5	—	99,9	0,1	100
Schoenmaker	a	b	165	—	1630	1	1087	4	2879	6	1801	1	624	—	8166	12	8178
Cordonnier	a	b	2,-	—	19,9	0,01	13,1	0,1	35,2	0,1	22,-	0,01	7,6	—	99,9	0,2	100
Sigarenmaker	a	b	132	17	2004	367	2810	340	8524	530	4056	100	944	11	17970	1365	19335
Cigariër	a	b	0,7	0,1	10,4	1,9	12,-	1,8	44,1	2,7	21,-	0,5	4,9	0,1	92,9	7,1	100
Sjouwver en transportarbeider	a	b	21	—	820	—	2208	—	19677	2	14438	1	2474	—	39628	3	39631
Portefaix, docker, etc.	a	b	0,1	—	2,1	—	5,6	—	49,7	0,01	36,4	0,002	6,2	—	100	0,01	100
Slager	a	b	165	—	2078	—	2018	—	4957	—	1395	—	246	—	10859	—	10859
Boucher	a	b	1,5	—	19,1	—	18,6	—	45,7	—	12,9	—	2,3	—	100	—	100
Sleeper 5) (steenkolenmijnen)	a	b	10	—	812	—	1384	—	1979	—	262	—	5	—	4442	—	4442
Traineur (mines de houille)	a	b	0,2	—	18,3	—	31,2	—	44,6	—	5,7	—	0,1	—	100	—	100
Smid	a	b	468	—	4845	4	2774	—	7997	—	3729	—	1061	—	20374	4	20378
Forgeron	a	b	2,3	—	21,3	0,02	13,6	—	39,2	—	18,3	—	5,2	—	100	0,02	100
Spinner (textielindustrie)	a	b	68	99	424	710	258	524	1097	937	379	40	59	6	2280	2016	4296
Fleur (industrie textile)	a	b	1,5	2,3	9,8	16,5	6,-	12,2	25,5	14,8	8,8	0,9	1,4	0,1	53,1	48,9	100
Spoeler (textielindustrie)	a	b	46	220	384	1555	101	972	219	1363	102	186	51	18	908	4814	5721
Bobineur (industrie textile)	a	b	0,9	4,2	7,4	29,8	1,9	18,6	4,2	26,1	2,-	3,8	1,-	0,4	17,3	82,7	100

1) Exclusief houtdraaier. Les tourneurs en bois non compris.
 2) Exclusief bij de zeevaart. Non compris les machinistes de la navigation maritime.
 3) Exclusief riemeubelmaker. Non compris les menuisiers des fabriques de meubles en osier.
 4) Exclusief het vakonderwijs. A l'exception de l'enseignement professionnel.
 5) Ondergrondse arbeider. Ouvrier du fond.

BEROEPEN. Professions.	Beneden 14 jaar. Moins de 14 ans.		14-17 jaar. 14-17 ans.		18-20 jaar. 18-20 ans.		21-29 jaar. 21-29 ans.		40-59 jaar. 40-59 ans.		60 jaar en ouder. 60 ans et plus.		Totaal. Total.		Totaal mannen en vrouwen. Total hommes et femmes.		
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.			
	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.	H.	F.			
Stationspers. v. d. beweging (spoor- en tramw.)	a	b	—	—	29	—	133	—	8967	4	1907	3	156	—	6192	7	6199
Pers. de gares p. le mouv. (chem. de fer et tramways)	a	b	—	—	0,5	—	2,2										

	Mannen.		Vrouwen.	
	Aantal.	In procenten.	Aantal.	In procenten.
Landbouwarbeider	299 183	18,83	59 151	10,77
Administratief personeel	115 615	7,28	36 825	6,71
Handlanger	56 273	3,54	11 238	2,05
Timmerman	47 161	2,97	—	—
Sjouwer en transportarbeider	39 628	2,49	—	—
Scheepspersoneel	38 638	2,43	—	—
Magazijn- en pakhuispersoneel	33 430	2,10	3 500	0,64
Bankwerker	32 698	2,06	—	—
Loopknecht en bestaller	31 512	1,98	—	—
Schilder	23 126	1,46	—	—
Commissiennair, reiziger, agent	21 969	1,38	—	—
Grondwerker	21 125	1,33	—	—
Onderwijzer (L.O.)	20 637	1,30	17 531	3,19
Smid	20 374	1,28	—	—
Tuinbouwarbeider	20 340	1,28	—	—
Broodbakker	19 359	1,22	—	—
Voorman	19 177	1,21	—	—
Opperman en bouwvakjouwer	19 110	1,20	—	—
Metselaar	18 110	1,14	—	—
Sigarenmaker	17 970	1,13	—	—
Wever	16 596	1,04	3 635	0,66
Kleermaker	15 568	0,98	22 605	4,12
Winkelbediende	15 231	0,96	24 238	4,41
Politie	15 154	0,95	—	—
Machinist	13 967	0,88	—	—
Stoker	13 375	0,84	—	—
Electricien	13 156	0,83	—	—
Brievenbesteller	12 900	0,81	—	—
Veenarbeider	12 807	0,81	3 170	0,58
Tuinman	11 159	0,70	—	—
Slager	10 859	0,68	—	—
Huispersoneel	—	—	235 064	42,82
Verplegend personeel (ziekenverpleging)	—	—	16 881	3,07
Naaister	—	—	27 062	4,93
Totaal (incl. overige beroepen)	1 588 633	100,—	548 979	100,—

In bovengenoemde beroepen is werkzaam 67 pCt. van alle mannen en 84 pCt. van alle vrouwen, die een beroep uitoefenen.

Wat den leeftijd betreft behoort bijna de helft van het aantal werkzame personen in de positie D en zonder positie tot de leeftijdsklasse van 21 tot 40 jaar en ongeveer een vijfde gedeelte tot de leeftijdsklasse van 40 tot 60 jaar. Ruim 5 pCt. werkt nog na het zestigste jaar, terwijl het aantal personen dat beneden den leeftijd van 14 jaar werkzaam is, niet heel groot is (ongeveer 1 pCt.). Zoals onderstaande cijfers doen zien, is de toestand bij de personen in de posities A, B en C (hoofden van ondernemingen en personen met leiding belast) niet geheel dezelfde. Hier behoort vooreerst 86 pCt. tot de mannen en 14 pCt. tot de vrouwen. Het percentage (17,5), dat in de hoogste leeftijdsklasse valt, is voorts aanmerkelijk grooter dan bij de personen in de positie D en zonder positie. Terwijl verder bij laatstgenoemden bijna de helft van het aantal personen tot de leeftijdsklasse 21 tot 40 jaar behoort, valt voor de personen in de positie A, B en C de helft ongeveer in de leeftijdsklasse 40 tot 60 jaar. Het aantal dezer laatsten in de laagste leeftijdsklassen is uiteraard niet groot.

Positie.	Ben. 14 jaar.	14 t/m 17 j.	18 t/m 20 j.	21 t/m 39 j.	40 t/m 59 j.	60 j. en ouder.	Totaal.
Absolute cijfers.							
A, B en C	—	666	4 275	201 265	276 380	102 219	584 805
D 1)	25 313	293 203	277 487	982 799	447 515	111 285	2 137 602
Verhoudingscijfers.							
A, B en C	—	0,1	0,7	34,4	47,3	17,5	100
D 1)	1,2	13,7	13,-	46,-	21,-	5,2	100

1) Benevens personen zonder positie.

Het naar verhouding grootste aantal personen beneden 14 jaar, n.l. 5,8 pCt. kwam voor bij de loopknechts en bestellers. Een naar verhouding groot aantal personen (meer dan 10 pCt.) dat op 60-jarigen leeftijd nog werkzaam was, treft men aan bij de huisbewaarders (18,1 pCt.), de inspecteurs en agenten bij het bank- en verzekeringswezen (15,3 pCt.), het financie- en belastingpersoneel (13,2 pCt.), de tuinlieden (12,6 pCt.), de sloopstimmerlieden (12,4 pCt.), het verplegend personeel van armen, behoeftigen, enz. (11,5 pCt.), de metselaars (10,7 pCt.) en de reinigingsdienstarbeiders (10,1 pCt.).

Indien met het totaal voor de mannen en voor de vrouwen ieder afzonderlijk gelijk 100 stelt, dan ziet men, zooals uit onderstaande cijfers blijkt, dat bij de personen in de positie D en zonder positie, het percentage voor de vrouwen in de lagere leeftijdsklassen grooter, in de hogere leeftijdsklassen lager is dan dat voor de mannen. Bij de personen in de positie A, B en C valt in de lagere leeftijdsklassen hetzelfde waar te nemen. In de klasse van 40 tot 60 jaar is het percentage voor mannen en vrouwen echter nagenoeg gelijk, voor de hoogste leeftijdsklasse is naar verhouding het aantal vrouwen grooter.

Positie.	Ben. 14 jaar.		14 t/m 17 j.		18 t/m 20 j.		21 t/m 39 j.		40 t/m 59 j.		60 j. en ouder.		Totaal.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Absolute cijfers.														
A, B en C	—	—	526	140	3 196	1 079	178 362	22 908	237 389	38 991	82 480	19 739	501 953	82 852
D 1)	17 055	8 258	185 396	107 807	172 710	104 777	741 862	240 937	376 972	70 543	94 628	16 657	1 588 623	548 979
Verhoudingscijfers.														
A, B en C	—	—	0,1	0,2	0,6	1,3	35,5	27,6	47,3	47,1	16,4	23,8	100	100
D 1)	1,1	1,5	11,7	19,6	10,9	19,1	46,7	43,9	23,7	12,9	6,-	3,-	100	100

1) Benevens personen zonder positie.

Behalve naar den leeftijd, is in staat I van de aan het slot van deze publicatie opgenomen tabellen tevens een onderscheiding gemaakt naar den burgerlijken staat.

Van het totaal aantal gehuwde mannen oefende 91,3 pCt. een beroep uit; voor de gehuwde vrouwen was dit percentage 7,5, voor de ongehuwde mannen en vrouwen resp. 41,8 en 26. Van de 7,5 pCt. gehuwde vrouwen was 2,3 pCt. in den landbouw werkzaam, 1,2 pCt. in het winkelbedrijf en 1,5 pCt. als huispersoneel; in den landbouw en in het winkelbedrijf was het groote meerendeel der gehuwde vrouwen in de positie A (hoofd eener onderneming voor eigen rekening) werkzaam, n.l. in eerstgenoemd bedrijf 27 215 van de 33 415 en in laatstgenoemd bedrijf 15 831 van de 17 550. Van het totaal aantal mannen dat een beroep uitoefende, was 53,6 pCt. gehuwd en 41,4 pCt. ongehuwd, voor de vrouwen waren deze percentages 17,2 en 82,8.

Staat XII tenslotte geeft een samenvattend overzicht van de verdeling der gehuwden en ongehuwden over de verschillende leeftijdsklassen. Bij de daarbij opgenomen verhoudingscijfers is telkens het aantal gehuwden en ongehuwden ieder afzonderlijk gelijk 100 gesteld.

STAAT XII.

	Beneden 14 jaar. <i>Au-dessous de 14 ans.</i>		14 t/m 17 jaar. <i>ans.</i>		18 t/m 20 jaar. <i>ans.</i>		21 t/m 29 jaar. <i>ans.</i>		40 t/m 59 jaar. <i>ans.</i>		60 jaar en ouder. <i>60 ans et plus.</i>		Totaal. <i>Total.</i>	
	G. ¹⁾	O. ¹⁾	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.
	Absolute cijfers. <i>Chiffres absolus.</i>													
Personen, die een beroep uitoefenen . . . . . M. ²⁾	17 055	28	185 894	2 188	173 718	517 700	402 524	545 110	69 251	101 062	16 046	1 226 088	804 488	
Total des personnes actives. . . . . V. ²⁾	8 258	19	107 928	515	105 341	81 748	232 092	51 435	58 099	25 069	11 327	1 087 786	523 045	
Personen in de positie D en zonder positie . . . . . M.	17 055	27	185 869	2 021	170 689	376 985	364 877	328 484	48 488	85 011	9 617	792 528	706 095	
Personnes dans la position D et personnes sans position. ³⁾	8 258	19	107 788	454	104 323	18 045	222 892	21 503	49 040	7 841	8 816	47 862	501 117	
Verhoudingscijfers. <i>Chiffres indices.</i>														
Personen, die een beroep uitoefenen . . . . . M.	2,-	0,002	21,5	0,2	20,1	42,2	46,6	44,5	8,-	13,1	1,9	100,-	100,-	
Total des personnes actives. . . . . V.	1,0	0,02	20,6	0,5	20,1	29,2	44,4	47,3	11,1	23,-	2,2	100,-	100,-	
Personen in de positie D en zonder positie . . . . . M.	2,1	0,008	23,3	0,3	21,4	47,6	45,8	41,4	6,1	10,7	1,2	100,-	100,-	
Personnes dans la position D et personnes sans position.	1,7	0,04	21,5	1,-	20,8	37,7	44,5	44,0	9,8	16,4	1,8	100,-	100,-	

¹⁾ G. = gehuwd of gehuwd geweest. *Marie ou ayant été marie.*
O. = ongehuwd. *Non marie.*
²⁾ M. = Mannen. *Hommes.*
V. = Vrouwen. *Femmes.*
³⁾ Voir page 1 du tableau I.

Als slot van deze inleiding volgen hieronder nog een drietal overzichten betreffende resp. den arbeid van vrouwen, van religieusen en van de hier te lande gevestigde vreemdelingen.

Vrouwenarbeid. ¹⁾ Vrouwen en meisjes, die in het eigen gezin huiselijk diensten verrichtten, zijn als beroepsloos beschouwd, doch vrouwen en meisjes, die haar echtgenoot of hare ouders in het bedrijf behulpzaam waren, zijn geacht een beroep uit te oefenen.

Het aantal vrouwen, dat in 1920 een beroep uitoefende, bedroeg 631 831 of 18,3 pCt. van het totaal aantal vrouwen in ons land, het aantal beroepsloozen 2 823 180 of 81,7 pCt. van het totaal aantal vrouwen. Het percentage vrouwen, dat in 1909 een beroep uitoefende, was gelijk aan dat van 1920, in 1899 en 1889 was het geringer, n.l. resp. 16,8 en 15,5. Voor de mannen was het percentage van degenen, die in een beroep werkzaam waren, in de vier genoemde jaren resp. 61,3, 59,4, 59,1 en 58,3. De toename van het aantal vrouwen in een beroep werkzaam sinds 1909 houdt gelijken tred met de toename van de geheele vrouwelijke bevolking en bedroeg in beide gevallen 16,8 pCt. Voor de perioden 1899—1909 en 1889—1899 was de toename resp. 24,8 en 22,8 en derhalve grooter dan de toename van de bevolking, die resp. 14,5 en 13,2 bedroeg. In de drie perioden was voor de mannen de toename van de in een beroep werkzamen resp. 21,5, 15,5 en 14,7 pCt. tegenover een toename van de mannelijke bevolking met resp. 17,6, 15,- en 13,1 pCt.

De 631 831 vrouwen in een beroep werkzaam, waren als volgt over de verschillende bedrijfsklassen verdeeld. Ter vergelijking zijn de overeenkomstige cijfers van 1909 opgenomen, terwijl tevens in iedere bedrijfsklasse de stijging of daling sinds dat jaar is berekend.

	1920		1909		Stijging of daling sinds 1909 in pCt.
	Aantal vrouwen.	In pCt.	Aantal vrouwen.	In pCt.	
Industrie	148 072	23,4	114 351	21,1	+ 29,5
Landbouwbedrijven.	89 672	14,2	112 341	20,8	- 20,2
Visscherij en jacht.	406	0,1	60	0,01	+ 576,7
Handel	64 247	10,2	46 118	8,5	+ 39,3
Verkeerswezen	28 341	4,5	16 123	3,0	+ 75,8
Crediet- en bankwezen	5 078	0,8	485	0,1	+ 1065,0
Verzekeringswezen	3 779	0,6	445	0,1	+ 749,2
Vrije en daarmede overeenkomende beroepen	41 089	6,5	19 815	3,7	+ 107,4
Onderwijs	35 820	5,7	28 601	4,4	+ 51,8
Huiselijke diensten.	211 345	33,5	205 398	33,0	+ 2,9
Overige	3 982	0,6	2 301	0,4	+ 73,1
Totaal	631 831	100,0	540 988	100,0	+ 16,8

¹⁾ Dit overzicht bestaat voor een deel uit een samenvatting van de gegevens in deze inleiding en in de tabellen der beide publicaties van de beroepsstatistiek opgenomen.

De daling in den landbouw is voor het grootste gedeelte een gevolg van een daling van het aantal gehuwde vrouwen dat hoofd was van een onderneming. In de overige klassen was de stijging behalve bij de huiselijke diensten naar verhouding grooter dan de toename van de geheele vrouwelijke bevolking (16,8 pCt.).

Een nadere onderscheiding van de vrouwen in de industrie werkzaam, volgt hieronder.

	1920		1909		Stijging of daling sinds 1909 in pCt.
	Aantal vrouwen.	In pCt.	Aantal vrouwen.	In pCt.	
Vervaardiging van aardewerk, glas, kalk en steenen	2 360	1,6	2 758	2,4	- 14,4
Bewerking van diamant, enz.	1 061	0,7	1 002	0,9	+ 5,9
Boek- en steendrukkerijen, fotografische ateliers, enz.	1 524	1,0	504	0,4	+ 202,4
Bouwbedrijven, enz.	1 612	1,1	519	0,5	+ 210,6
Chemische nijverheid.	4 519	3,1	2 621	2,3	+ 72,4
Hout-, kurk-, stroobewerking, enz.	1 481	1,0	1 157	1,0	+ 28,0
Kleding en reiniging	78 496	53,0	69 891	61,1	+ 12,3
Kunstnijverheid	87	0,1	57	0,1	+ 52,6
Leder, wasdoek, caoutchouc	2 886	1,9	1 812	1,6	+ 59,3
Oer, steenkolen, turf	3 295	2,2	2 633	2,3	+ 25,1
Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw	7 689	5,2	2 598	2,3	+ 196,0
Papier	3 434	2,3	1 633	1,4	+ 110,8
Textielnijverheid.	22 327	15,1	19 874	17,4	+ 12,3
Gas en electriciteit.	582	0,4	21	0,02	+ 1771,4
Bereiding van voedings- en genotmiddelen	16 719	11,8	7 271	6,4	+ 129,9
Totaal industrie	148 072	100,0	114 351	100,0	+ 29,5

Ten einde te kunnen nagaan in welke bedrijfsklassen de vrouwenarbeid vooral voorkomt, is hieronder aangegeven welk percentage het aantal vrouwen uitmaakt van het totaal aantal personen in iedere bedrijfsklasse werkzaam.

	Aantal vrouwen in procenten van het totaal aantal werkzame personen.	
	1920.	1909.
Vervaandiging van aardewerk, glas, kalk en steenen	6,6	8,8
Bewerking van diamant, enz.	10,1	9,8
Boek- en steendrukkerijen, fotografische ateliers, enz.	6,0	2,5
Bouwbedrijven, enz.	0,8	0,3
Chemische nijverheid.	18,4	16,9
Hout-, kurk-, stroobewerking, enz.	2,7	2,4
Kleding en reiniging	63,3	63,3
Kunstnijverheid	8,2	6,4
Leder, wasdoek, caoutchouc	7,5	4,9
Oer, steenkolen, turf	7,1	11,1
Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw	3,9	2,2
Papier	20,6	15,7
Textielnijverheid.	33,6	32,3
Gas en electriciteit.	3,0	0,2
Bereiding van voedings- en genotmiddelen.	9,4	5,3
Totaal industrie	14,4	14,4
Landbouwbedrijven.	14,4	18,2
Visscherij en jacht.	2,1	0,3
Handel	23,6	20,4
Verkeerswezen	10,8	8,5
Crediet- en bankwezen	17,1	4,4
Verzekeringswezen	22,8	5,5
Vrije en daarmede overeenkomende beroepen	28,8	21,2
Onderwijs	52,4	49,2
Huiselijke diensten.	95,6	95,9
Overige	9,9	7,0
Totaal aantal vrouwen in een beroep werkzaam	23,2	23,9

Voor meerdere gegevens betreffende den arbeid van vrouwen in de verschillende bedrijfsklassen en voor bijzonderheden met betrekking tot de onderdeelen dier klassen moge hier verwezen worden naar het medegedeelde op bladz. XIII—XVI van deze inleiding.

Het aantal vrouwen, dat in de positie A, B of C (hoofd van een onderneming of bedrijfs-leider, enz.) werkzaam was, betreft voor een goed deel vrouwen, die hetzij hare echtgenooten in het bedrijf behulpzaam waren, zooals b.v. veel in den landbouw en in het winkelbedrijf voorkomt of vrouwen, die wat hare sociale positie betreft, gelijk te stellen zijn met gewone werklieden (b.v. naaisters, waschvrouwen). In totaal waren 78 373 vrouwen in de positie A, 272 in de positie B en 4 187 in de positie C werkzaam. De in deze posities werkzame vrouwen maken ongeveer 13,1 pCt. uit van het totaal aantal werkzame vrouwen en 14 pCt. van het totaal aantal mannen en vrouwen in de posities A, B en C.

In de industrie is van de 148 072 vrouwen aan 15 361 de positie A, B of C toegekend. In de positie A (hoofden van ondernemingen voor eigen rekening) komen er 7 513 voor in de kleermakerijen, enz., 1 829 in de wasscherijen, bleekerijen en strijkerijen en 1 751 in de dameshoedenmakerijen; het zijn in hoofdzaak naaisters, waschvrouwen en hoedenmodisten voor eigen rekening. In de landbouwbedrijven zijn de vrouwen in de positie A (29 795) — die ongeveer één derde van het totaal aantal vrouwen in deze bedrijven uitmaken — voor een groot deel echtgenooten van landbouwers. In de bedrijfsklassen visscherij en jacht, bankinstellingen, enz. en verzekeringswezen is het aantal vrouwen, dat de positie A, B of C is toegekend, van weinig beteekenis. In de klasse betreffende den handel is dit aantal vrij groot; van de 64 247 vrouwen hadden n.l. 22 493 de positie A, 75 de positie B en 2 327 de positie C. Voor verreweg het grootste gedeelte waren deze werkzaam in het winkelbedrijf, n.l. resp. 20 083, 42 en 2 298. Bij het verkeerswezen ten slotte is het aantal vrouwen in de positie A eveneens vrij groot, n.l. 11 960 op een totaal aantal vrouwen van 28 341. Voor verreweg het grootste gedeelte waren zij werkzaam als pensionhoudster (8 078) of in café's en bierhuizen (2 654).

Het aantal vrouwen in de positie D (gewone werklieden) en zonder positie (vrije beroepen, enz.) werkzaam, bedraagt ± 25 pCt. van het totaal aantal personen in de positie D of zonder positie. Omtrent deze vrouwen volgen thans enkele gegevens betreffende de beroepen, waarin zij werkzaam waren. Bij deze beroepsonderscheiding is geen rekening gehouden met het bedrijf, waarin de vrouwen werkzaam waren, zoodat b.v. alle naaisters, onverschillig of zij in een kleermakerij, een gordijnaaierij, een parapluiefabriek, enz. werkzaam waren, in één groep zijn samengenomen. Staat XIII geeft van de voornaamste beroepen, waarin vrouwenarbeid voorkomt, een overzicht. Hierbij is tevens in procenten uitgedrukt het aantal vrouwen in ieder beroep, ten opzichte van het totaal aantal vrouwen in de positie D en zonder positie, terwijl ook is aangegeven het percentage vrouwen, dat in ieder beroep werkzaam is. De in den staat opgenomen beroepen omvatten bijna 96 pCt. van het totaal aantal vrouwen in de positie D en zonder positie werkzaam.

Uit den staat blijkt dat, naast beroepen waarbij reeds uit de benaming is af te leiden, dat daarin uitsluitend of bijna uitsluitend vrouwen werkzaam zijn, zooals b.v. bewaarschoolonderwijzeres (100 pCt.), naaister (99,7 pCt.), hoedenmodiste (99,6 pCt.), borduurster (96,7 pCt.), er andere zijn, waarin eveneens bijna uitsluitend vrouwen werkzaam zijn; zoo b.v. huispersoneel (97,4 pCt.), telefonist (97,1 pCt.), boeter (97,4 pCt.), roosjessnijder in de diamantindustrie (95,2 pCt.), verloskundige (geen arts) (93,7 pCt.), stikkerijarbeider in de schoenfabrieken (92,7 pCt.). Voorts worden verschillende beroepen in de textielindustrie (spoeler, aandraaier, kettingscheerder, voorspinner, breier, stopster en nopster) en in de wasscherijen (merkzaalarbeider, mangelkamerarbeider, vouwer, strijkster) bijna uitsluitend of voor het grootste deel door vrouwen uitgeoefend. De verpleging zoowel van armen en behoeftigen (72,1 pCt.) als van zieken (87,7 pCt.) geschiedt eveneens meest door vrouwen, terwijl verder het beroep van apothekersassistent en cartonagewerker voor ongeveer drie kwart door vrouwen wordt uitgeoefend. De vrouwelijke vakonderwijzers zijn voor een groot deel handwerkonderwijzeressen.

STAAT XIII.

B E R O E P.	Aantal vrouwen in de positie D en zonder positie. Nombre des femmes dans la position D et sans position. ¹⁾	In procenten van het totaal aantal vrouwen dat een beroep uitoefent in de positie D en zonder positie. En pourcent du total des femmes actives dans la position D et sans position.	In procenten van het totaal aantal mannen en vrouwen in elk beroep werkzaam in de positie D en zonder positie. En pourcent du nombre total des hommes et des femmes dans chaque profession dans la position D et sans position.	P R O F E S S I O N.
Aandraaier (textielindustrie)	584	0,1	77,5	Enfileur de chaînes (industrie textile).
Administratief personeel	86 851	6,7	24,2	Personnel administratif.
Apothekersassistent	1 364	0,3	73,2	Aide pharmacien.
Bewaarschoolonderwijzeres	8 841	0,7	100,0	Garde-voie et garde-barrière (chemins de fer et tramways).
Bewakings- en beveiligingspersoneel (spoor- en tramwezen)	987	0,2	24,5	Garde-voie et garde-barrière.
Boekbinder	726	0,1	15,4	Relieur.
Boeter	1 178	0,2	97,4	Réparateur de filets.
Borduurster	895	0,2	96,7	Brodeuse.
Breier	2 402	0,4	93,1	Tricoteur.
Brillant- en kapsnijder	530	0,1	50,0	Tailleur de brillant.
Buffet- en keukenpersoneel ²⁾	1 492	0,3	54,9	Personnel de buffet et de cuisine. ²⁾
Cartonnagewerker	1 519	0,3	72,6	Cartonnier.
Coupeur	605	0,1	40,0	Coupeur-tailleur.
Handlanger ³⁾	11 233	2,1	16,6	Manoeuvre. ³⁾
Hoeden- en pettenmaker	636	0,1	64,1	Chapelier et casquettier.
Hoedenmodiste	3 744	0,7	90,6	Modiste.
Huisbewaarder	1 553	0,3	22,2	Concierge.
Huispersoneel	285 067	42,8	97,4	Personnel domestique.
Kassier	752	0,1	48,1	Cassier.
Kettingscheerder	607	0,1	56,9	Oudrisseur.
Kleermaker	22 005	4,1	59,2	Tailleur.
Kloosterling ⁴⁾	2 191	0,4	70,0	Religieux. ⁴⁾
Landbouwarbeider	59 151	10,8	16,5	Ouvrier agricole.
Leeraar M. O. ⁵⁾	706	0,1	18,5	Professeur de l'enseignement secondaire. ⁵⁾
Loopknecht en besteller	1 646	0,3	5,0	Porteur.
Magazijn- en pakhuispersoneel	8 500	0,6	9,5	Magasinier.
Mangelkamerarbeider (wasscherijen, enz.)	990	0,2	97,8	Calandrier (blanchisseries).
Merkzaalarbeider (wasscherijen, enz.)	524	0,1	85,8	Marqueur (blanchisseries).
Naaister	27 082	4,0	99,7	Couturière.
Onderwijzer L. O. ⁶⁾	17 531	3,2	45,9	Instituteur de l'enseignement élémentaire. ⁶⁾
Papierbewerker (papierwarenfabrieken)	508	0,1	49,5	Ouvrier dans les fabriques d'articles en papier.
Roosjessnijder	398	0,1	95,2	Tailleur de roses.
Sigarenmaker	1 365	0,3	7,1	Cigariër.
Spinner (textielindustrie)	2 016	0,4	46,9	Fileur (industrie textile).
Spoeler (textielindustrie)	4 314	0,8	82,7	Bobineur (industrie textile).
Stikkerijarbeider (schoenfabrieken)	1 984	0,4	92,7	Couseur de tiges (cordonneries).
Stopster, nopster (textielindustrie)	822	0,2	99,0	Reintageuse, noppeuse (industrie textile).
Strijkster	6 138	1,1	99,3	Repasseuse.
Tabakbewerker (tabak-, sigaren- en sigarettfabrieken).	905	0,2	32,8	Ouvrier en tabac (fabriques de tabac, cigares et cigarettes).
Telefonist	3 777	0,7	97,1	Téléphoniste.
Telegrafist	678	0,1	22,7	Télégraphiste.
Vakonderwijzer (L. O. en M. O.)	6 509	1,2	66,0	Instituteur de l'enseignement professionnel.
Vearbeider	3 170	0,6	19,8	Tourbier.
Verloskundige (geen arts)	850	0,2	93,7	Accoucheur.
Verplegend personeel (verpleging van armen, behoeftigen, enz.)	2 942	0,5	72,1	Personnel des soins aux pauvres, etc.
Verplegend personeel (verpleging van zieken)	16 881	3,1	87,7	Personnel infirmier.
Voorspinner (textielindustrie)	786	0,1	78,1	Boudineur, bancbrocheur (industrie textile).
Vouwer (wasscherijen)	632	0,1	99,2	Plieur (blanchisseries).
Waschknecht (wasscherijen)	1 533	0,3	53,2	Blanchisseur.
Wever	3 035	0,7	10,0	Tisserand.
Winkelbediende	24 238	4,4	61,4	Commis de magasin.
Totaal	526 433	95,9	—	Total.
Totaal aantal vrouwen in de positie D en zonder positie (incl. de beroepen hierboven niet genoemd)	548 979	100	25,7	Total des femmes dans la position D et sans position (y compris les professions non-mentionnées ci-dessus).

1) Positie D: gewone werklieden; zonder positie: personen in de vrije beroepen werkzaam, onderwijzers enz. Position D: ouvriers et employés; sans position: professions libérales, instituteurs, etc.
 2) Het keukenpersoneel, voor zover niet tot het huispersoneel behoorende. Non compris le personnel de cuisine, employé comme personnel domestique.
 3) In verschillende bedrijven. Dans divers métiers.
 4) Niet in een beroep werkzaam (hoofdzakelijk kloosterlingen die een contemplatief

leven leiden, kloosterlingen die studeeren en kloosterlingen die rustend zijn). Religieuses non-actives (principalement des religieuses, qui mènent une vie contemplative, des religieuses dispensées de travail par cause de vieillesse etc.).
 5) Excl. leerjaar bij het vakonderwijs. Non compris l'instituteur de l'enseignement professionnel.
 6) Excl. onderwijzer bij het lager en vakonderwijs. Non compris l'instituteur de l'enseignement élémentaire et de l'enseignement professionnel.

Een onderscheiding van de vrouwen naar den leeftijd geeft het volgende staatje.

Positie.	Ben.	14 t/m	18 t/m	21 t/m	40 t/m	60 j. en	Totaal.
	14 j.	17 j.	20 j.	30 j.	50 j.	ouder.	
	Absolute cijfers.						
A, B en C	—	140	1 079	22 908	38 991	19 789	82 852
D ¹⁾	8 258	107 807	104 777	240 937	70 543	16 657	548 979
Totaal	8 258	107 947	105 856	268 840	109 534	36 396	631 831
	Verhoudingscijfers.						
A, B en C	—	0,2	1,3	27,6	47,1	28,8	100
D ¹⁾	1,5	19,6	19,1	48,9	12,9	3,0	100
Totaal	1,3	17,1	17,2	41,8	17,3	5,4	100

¹⁾ En zonder positie.

De verdeling over de leeftijdsklassen is uiteraard bij de vrouwen in de posities A, B en C een geheel andere dan bij die in de positie D enz., bij de eersten geringere percentages in de laagste leeftijdsklassen en grootere in de hoogste leeftijdsklassen, bij de laatsten juist het tegenovergestelde. Indien men de leeftijdsverdeling voor de vrouwen vergelijkt met die van de mannen, zooals in het staatje op blz. XLV is gedaan, dan blijkt, dat in de positie D en zonder positie het percentage voor de vrouwen in de lagere leeftijdsklassen groter, in de hogere leeftijdsklassen lager is dan dat voor de mannen. Met betrekking tot de posities A, B en C valt in de lagere leeftijdsklassen hetzelfde waar te nemen; in de klasse van 40 tot 60 jaar is het percentage echter nagenoeg gelijk, terwijl in de hoogste leeftijdsklasse het aantal vrouwen naar verhouding groter is.

Wat den burgerlijken staat betreft blijkt, dat van het totaal aantal gehuwde vrouwen (waaronder ook verstaan worden degenen die gehuwd zijn geweest) in ons land 7,5 pCt. een beroep uitoefende, en van het totaal aantal ongehuwde vrouwen 26 pCt. Van de 7,5 pCt. gehuwde vrouwen was 2,3 pCt. in den landbouw, 1,2 pCt. in het winkelbedrijf en 1,5 pCt. als huispersoneel werkzaam; in beide eerstgenoemde bedrijven was het groote meerendeel hoofd eener onderneming.

Van het totaal aantal gehuwde vrouwen (108 786) waren er 51 990 of 47,8 pCt. gehuwd geweest (weduwen of gescheidenen van echt). Van dezen waren er 21 083 in de positie D of zonder positie werkzaam en wel voor een groot deel als huispersoneel (12 816), landbouwarbeidster (1 023), naaister (1 514) of als ziekenverpleegster (880). Van de 30 907 vrouwen in de positie A, B of C, die gehuwd zijn geweest, waren er als hoofd van een onderneming voor eigen rekening (positie A) 12 170 werkzaam in het landbouwbedrijf, 7 490 in het winkelbedrijf, 3 992 als pensionhoudster en 1 384 als café- en bierhuishoudster.

Van het totaal aantal vrouwen, dat een beroep uitoefende, was 17,2 pCt. gehuwd en 82,8 pCt. ongehuwd. Staat XII op blz. XLVI geeft een onderscheiding naar den burgerlijken staat en naar de verschillende leeftijdsgroepen, zoowel voor mannen als voor vrouwen. Voor meer gedetailleerde gegevens betreffende den burgerlijken staat der vrouwen benevens van de verdeling over de verschillende leeftijdsgroepen moge verwezen worden naar staat I A en I B aan het slot dezer publicatie.

Religieusen. In 1920 waren er in ons land 28 835 personen, die tot een religieuze orde behoorden, waaronder 6 494 mannen (22,5 pCt.) en 22 341 vrouwen (77,5 pCt.). In 1909 bedroeg dit aantal 16 969, n.l. 4 005 mannen (23,6 pCt.) en 12 964 vrouwen (76,4 pCt.). Staat II op blz. 37 der tabellen aan het slot van deze publicatie geeft voor 1920 een overzicht van de beroepen, welke door de religieusen werden uitgeoefend.

Blijkens dezen staat waren er 3 130 religieusen of 10,9 pCt. (939 of 14,5 pCt. der mannen en 2 191 of 9,8 pCt. der vrouwen) z.g. beroepsloos; dit zijn personen, die een beschouwend leven leiden en gedeeltelijk ook huiselijke diensten verrichten en verder religieusen die studeeren en religieusen die rustend zijn. Hiervan zijn 752 mannen (80,1 pCt.) en 1 619 vrouwen (73,9 pCt.) in Noordbrabant en Limburg geteld.

De voornaamste beroepen, welke door de religieusen werden uitgeoefend, zijn de volgende:

	Mannen.		Vrouwen.	
	Aantal.	In pCt.	Aantal.	In pCt.
Parochieele bediening	746	13,4	—	—
Onderwijs	2 056	37,0	6 373	34,1
Hooger onderwijs	471	8,5	—	—
Middelbaar onderwijs	583	10,5	36	0,2
Lager onderwijs en M.U.L.O.	925	16,7	4 094	20,3
Vakonderwijs	77	1,4	1 514	7,5
Bewaarschoolonderwijs	—	—	1 234	6,1
Verpleging	692	12,5	5 755	28,6
Verpleging van armen, behoeftigen, enz.	228	4,1	1 838	9,1
Verpleging van zieken	464	8,4	3 917	19,4
Huispersoneel ¹⁾	1 175	21,2	6 683	33,2
Totaal	4 669	84,1	19 316	95,9
Totaal aantal religieusen, dat een beroep uitoefent	5 555	100,-	20 150	100,-

¹⁾ In onderwijsinrichtingen en in inrichtingen voor verpleging van zieken, armen en behoeftigen.

Ongeveer 50 pCt. der mannen en ruim 60 pCt. der vrouwen zijn derhalve bij het onderwijs of bij de verpleging werkzaam. De vrouwelijke vakonderwijzers zijn voor een groot deel handwerkonderwijzeressen. Het aantal religieusen met parochieele bediening maakt ongeveer een vierde gedeelte uit (23,2 pCt.) van het totaal aantal personen (3 217) in een dergelijke bediening werkzaam.

De beroepen door religieusen uitgeoefend, welke hierboven niet zijn vermeld, vindt men in den hiervoor genoemden staat II, welke tevens een overzicht geeft van de verdeling der religieusen over de verschillende leeftijdsgroepen.

Met betrekking tot de z.g. beroepslooze religieusen (zie hierboven) is bekend het aantal vreemdelingen dat zich hieronder bevindt. Van de 939 mannen waren 394 vreemdelingen (w.o. 302 Duitschers), van de 2 191 vrouwen waren 914 vreemdelingen (w.o. 519 Duitschers, 277 Franschen en 64 Belgen).

Vreemdelingen. Het totaal aantal in ons land einde 1920 getelde vreemdelingen bedroeg 112 089 (55 502 of 49,5 pCt. mannen en 56 587 of 50,5 pCt. vrouwen). In 1909 was dit aantal 69 982 (35 287 of 50,4 pCt. mannen en 34 695 of 49,6 pCt. vrouwen). De toename van het aantal vreemdelingen bedroeg dus sinds 1909 60,2 pCt. (57,2 pCt. voor de mannen en 63,1 pCt. voor de vrouwen).

Van de 112 089 vreemdelingen oefenden er 55 458 of 49,5 pCt. een beroep uit; voor de mannen was dit percentage 66,7 en voor de vrouwen 32,6. De 55 458 vreemdelingen, die een beroep uitoefenden, maakten ± 2 pCt. uit van de totale werkzame bevolking in ons land; voor de mannen en vrouwen afzonderlijk was dit percentage resp. 1,8 en 2,9.

Vergelijking van het aantal vreemdelingen in 1920 in een beroep werkzaam met het overeenkomstige aantal in 1909, doet zien dat sinds laatstgenoemd jaar een aanzienlijke vermeerdering heeft plaats gehad; het steeg n.l. van 30 305 op 55 458 of met 83 pCt., terwijl de aanwas van de totale werkzame bevolking van ons land 20,4 pCt. bedroeg. Beschouwt men de mannen afzonderlijk, dan bedraagt de stijging 70,8 pCt., terwijl het voor de vrouwen 113,8 pCt. bedraagt. De oorlog en de na-oorlogsche toestanden zullen op deze vermeerdering van het aantal vreemdelingen wel van invloed zijn geweest. Het aantal vreemdelingen, dat huiselijke diensten verrichtte, steeg van 2 869 in 1909 tot 9 825 in 1920 of met 243 pCt. Voor de mannen steeg het aantal van 273 op 656 of met 140 pCt., voor de vrouwen van 2 596 op 9 169 of met 253 pCt. Ook is het aantal vreemdelingen o.m. in de mijnen aanmerkelijk toegenomen.

De totaalcijfers van 1909 en 1920 vindt men nog eens in onderstaand overzicht, waarbij afzonderlijk de gegevens van de Belgen en Duitschers zijn vermeld, daar verreweg het grootste gedeelte der vreemdelingen van Belgische of Duitse nationaliteit is. Ruim 23 pCt. van het aantal vreemdelingen, dat een beroep uitoefent, waren Belgen, ruim 55 pCt. Duitschers.

	1909			1920			Stijging in procenten sedert 1909.		
	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.	Tot.
Belgen	6 967	2 101	8 168	9 711	3 269	12 980	60,1	55,6	58,9
Duitschers	11 170	4 451	15 621	18 667	11 920	30 587	67,1	167,8	95,8
Totaal aantal vreemdelingen, dat een beroep uitoefent	21 681	8 624	30 805	37 022	18 486	55 458	70,8	113,8	88,0

Een algemeen overzicht van het aantal vreemdelingen in 1920 geeft staat XIV, waarin tevens een onderscheiding is gemaakt naar de positie, welke in het beroep wordt ingenomen. Ter vergelijking is ook het aantal Nederlanders vermeld.

STAAT XIV.

POSITIE. 1)	Belgische nationaliteit.			Duitsche nationaliteit.			Overige nationaliteiten.			Zonder en onbekende nationaliteit.			Totaal aantal vreemdelingen.			Totaal aantal Nederlanders.		
	Nationalité belge.			Nationalité allemande.			Autres nationalités.			Sans nationalité et nationalité inconnue.			Total des étrangers.			Total Néerlandais.		
	M. H.	V. F.	Totaal.	M. H.	V. F.	Totaal.	M. H.	V. F.	Totaal.	M. H.	V. F.	Totaal.	M. H.	V. F.	Totaal.	M. H.	V. F.	Totaal.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Verhoudingscijfers. Totaal kolom 16 = 100. Chiffres indicés. Total col. 16 = 100.																		
A	27.02	5.92	32.93	32.95	6.74	39.69	15.31	1.76	17.07	9.02	1.28	10.30	5 925	1 104	7 029	440 369	77 269	517 638
B	8.14	0.84	8.98	53.44	2.09	55.53	26.10	1.25	27.35	8.14	—	8.14	459	20	479	9 214	252	9 466
C	16.89	1.80	17.70	59.33	3.41	62.74	12.10	0.71	12.81	6.56	0.19	6.76	1 459	95	1 554	44 527	4 112	48 639
D 2)	16.22	6.03	22.30	32.70	24.53	57.24	10.42	5.47	15.89	3.55	1.03	4.57	29 179	17 217	46 396	1 550 444	531 702	2 091 206
Aantal personen, dat een beroep uitoefent . . . . . Nombre de personnes actives.	17.51	5.89	23.40	33.66	21.49	55.15	11.22	4.83	16.05	4.37	1.03	5.39	37 022	18 486	55 458	2 058 554	613 305	2 666 949
Aantal beroepsloozen . . . . . Personnes sans profession.	9.36	21.17	30.53	14.77	30.72	45.49	6.44	11.41	17.84	2.07	4.07	6.13	18 480	38 151	56 631	1 301 206	2 785 070	4 086 276
Algemeen totaal. Total-général.	13.39	13.61	27.00	24.12	26.16	50.27	8.80	8.15	16.96	3.20	2.56	5.77	55 502	56 587	112 089	3 354 760	3 398 465	6 753 225

1) Voor de beteekenis der letters A, B, C en D zie blz. 1 der tabellen. Pour la signification des caractères A, B, C et D, voir page 1 des tableaux.
2) Benevens van de personen, voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was. Y compris les personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position.

Indien men het aantal vreemdelingen, dat een beroep uitoefent (55 458) gelijk 100 stelt, dan blijkt 16,4 pCt. een leidende positie te hebben, n.l. 12,7 pCt. bekleedde de positie A, 0,9 pCt. de positie B en 2,8 pCt. de positie C. Voor de Nederlanders waren deze percentages resp. 21,6, 19,4, 0,4 en 1,8.

Staat IIIa en IIIb aan het slot van deze publicatie geeft een overzicht van de bedrijven en beroepen waarin de vreemdelingen werkzaam waren. Van het aantal mannelijke vreemdelingen in de positie A (5 925), dat zijn dus personen, die hoofd zijn van een onderneming voor eigen rekening, waren er 1 411 in den landbouw, 1 097 als koopman en 638 als winkelier werkzaam. Enkele van de beroepen, waarin de mannelijke vreemdelingen voornamelijk werkzaam waren, zijn: kantoorbedienden (2 852), landbouwarbeider (2 717), houwer en sleeper in de steenkolenmijnen (resp. 2 706 en 574), bankwerker (1 340), commissionnair, reiziger, agent, enz. (867), huispersoneel (557), electricien (436), glasbewerker (w.o. glasblazer) (402), kleermaker (392), draaier (319), kellner (292). De 17 217 vrouwen zonder leidende positie waren in hoofdzaak werkzaam als huispersoneel (9 128), kantoorbediende (1 127), ziekenverpleegster (1 120), onderwijzeres bij het lager onderwijs (905) en als landbouwarbeider (813).

In sommige bedrijven of beroepen vormt het aantal vreemdelingen, hoewel op zichzelf niet groot, een belangrijk gedeelte van het totaal aantal daarin werkzame personen en in verschillende gevallen is het aantal vreemdelingen zelfs in de meerderheid. De voornaamste gevallen volgen hieronder.

Bedrijf of beroep.	Positie. 1)	Aantal vreemdelingen.	Aantal Nederlanders.
Vloerenleggersbedrijven	A	49	22
Schoorsteenvegersbedrijven	A	35	141
Bontwerkerijen	A	33	58
Opsporing van delfstoffen	C	14	11
Boormeester (opsporing van delfstoffen).	D	18	20
Steenkolenmijnen	B	3	6
"	C	155	252
"	C	8	6
Zinkfabrieken	D	10	34
Zinkovenarbeider	D	14	1
Kantfabrieken	C	48	57
Bierbrouwerijen	A	6	9
Sigarettenfabrieken	B	2	6
"	C	7	20
Geldwisselaars	A	39	23
Glasnijder	D	54	62
Instrumentmaker (muziekinstrumenten)	D	25	68
Inzetter, stamper (kunstgranietfabrieken)	D	7	23
Kloover (klompenmakerijen)	D	19	21
Vioolmaker	D	8	4

In sommige bedrijven of beroepen blijken de vreemdelingen in hoofdzaak tot een bepaalde nationaliteit te behooren. De voornaamste dezer gevallen volgen hieronder.

Bedrijf of beroep.	Positie. 1)	Aantal vreemdelingen.	Nationaliteit.
Vloerenleggersbedrijven	A	49	48 Italianen.
Schoorsteenvegersbedrijven	A	35	16 "
"			17 Zwitsers.
Klompenmakerijen	A	82	77 Belgen.
Opsporing van delfstoffen	C	14	12 Duitschers.
Steenkolenmijnen	C	155	137 "
Zinkfabrieken	C	8	8 Belgen.
Vlasserijen	A	46	46 "
Kantfabrieken	C	14	14 Duitschers.
Katoenweverijen	C	13	10 "
Bandfabrieken	C	16	14 "
Bierbrouwerijen en mouterijen	C	48	44 "
Boormeester (opsporing van delfstoffen).	D	18	18 "
Brouwer	D	37	30 "
Graveur (metaal-)	D	16	13 "
Graveur en drijver (goud- en zilversmederijen)	D	12	8 "
Instrumentmaker	D	68	57 "
" (muziekinstrumenten)	D	25	17 Tsjecho-Slowaken.
Klinkers	D	42	41 Duitschers.
Klompenmakers	D	74	70 Belgen.
Kloover (klompenmakerijen)	D	19	19 "
Schietmeester (steenkolenmijnen)	D	14	13 Duitschers.
Schoorsteenveger	D	36	16 Italianen.
"			16 Zwitsers.
Tandtechniker	D	18	16 Duitschers.
Zinkovenarbeider	D	10	10 Belgen.

1) A = hoofden van ondernemingen voor eigen rekening.
B = " " " " rekening van een ander.
C = Bedrijfsleiders, meesterknechts.
D = Gewone werklieden, enz.

Ten slotte volgen hier nog enkele gegevens betreffende Nederlanders, die in ons land geteld zijn, maar in het buitenland hun beroep uitoefenen. Het totaal aantal van deze personen bedroeg 4 421, waaronder 3 838 mannen en 583 vrouwen. Voor een groot deel zijn deze personen werkzaam in de grensplaatsen, vooral van Duitschland, waar zij hoofdzakelijk in de textiel-fabrieken en in de mijnen werkzaam waren. De vrouwen zijn voor het meerendeel in de textiel-industrie werkzaam, n.l. 432 van de 583. Van de mannen waren er 820 in de textielindustrie werkzaam, verder o.a. 658 in de mijnen, 134 in de steen- en pannenfabrieken, 71 als land-arbeider, 61 als veenarbeider, 54 in de oliefabrieken, 53 in de naalden- en speldenfabrieken, 90 als bankwerker, 33 als vormer in de gieterijen.

TABELLEN.

(Tableaux.)

STAAT I^A.

Onderscheiding der personen in de posities A, B en C* naar de bedrijfsklassen en de bedrijfsgroepen en naar leeftijd, geslacht en burgerlijken staat, voor het totaal van het Rijk.

Répartition pour le Royaume des personnes dans les positions A, B et C* d'après les classes de métiers et les groupes de métiers et d'après l'âge, le sexe et l'état civil.

STAAT I^B.

Onderscheiding der personen in de positie D* en der personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen, in de vrije beroepen werkzaam) naar het beroep en naar leeftijd, geslacht en burgerlijken staat, voor het totaal van het Rijk.

Répartition pour le Royaume des personnes dans la position D* et des personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position, d'après les professions et d'après l'âge, le sexe et l'état civil.

-
- * Positie (*Position*) A: Personen die hoofd zijn van een onderneming voor eigen rekening.
Patrons pour leur propre compte.
- " " B: Personen die hoofd zijn van een onderneming voor rekening van een ander (vnl. directeuren van naamlooze vennootschappen).
Chefs pour compte d'autrui (principalement directeurs de sociétés anonymes).
- " " C: Personen belast met opzicht (bedrijfsleiders, meesterknechts, enz.).
Contre-maitres etc.
- " " D: Personen in dienstbetrekking (gewone werklieden, enz.).
Ouvriers et employés.
-

LEEFTIJDSKLASSEN. Groepen d'âge.

Table with columns for years (14-17 to 70 jaar en onder) and sub-columns for G. (Gescheiden) and O. (Overleden). Total rows represent age groups.

VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, enz. (vervolg). Bois, liège, paille (suite).

Main table for VI. Hout-, kurk-, stroobewerking, etc. Columns: Bedrijfssoort (A-M), Jaar (14-17 to 70 jaar en onder), G., O., Totaal. Rows: 8. Klompenmakerijen, 9. Lijstenmakerijen, 10. Kofferfabrieken, 11. Schorsmalerijen, 12. Houthakkerijen en -schillorijen, 13. Kurken- en kurkwarenfabrieken, 14. Zwenvesten-, zwemgordelfabrieken, enz., 15. Stroohuizenfabrieken, 16. Hooi-, stroo- en rietperserijen, -hakkerijen en -matorijen, 17. Borstels-, bezems- en zeeftenfabrieken, 18. Fabrieken van rieten en teenen voorwerpen (andere dan manden), 19. Mattenmakerijen, 20. Mandenmakerijen, 21. Hoepelmakerijen, 22. Zeemosbinderijen, 23. Ivoordraaierijen, 24. Knoopen- en baleinenfabrieken, 25. Fabrieken van hoornen-, celluloid-, barnsteen-, meerschuij-, paarl-, moer- en schildpadvoorwerpen, 26. Inrichtingen tot bereiding van hout tegen bederf.

VII. Kleding en reiniging. Habillement et nettoyage.

Main table for VII. Kleding en reiniging. Columns: Bedrijfssoort (A-M), Jaar (14-17 to 70 jaar en onder), G., O., Totaal. Rows: 1. Kleermakerijen en confectiefabrieken (bovenkleding), 2. Onderkleding- en huishoudgoederenfabrieken, 3. Corsettenfabrieken, 4. Bontwerkerijen, 5. Modetartikelenfabrieken, 6. Borduurinrichtingen, vervaardiging van vrouwelijke handwerken, kunstbloemen, enz., 7. Dameshoedenmakerijen, 8. Heerenhoeden- en pettenfabrieken, 9. Stofknoopenfabrieken, 10. Parapluiefabrieken, 11. Bedden- en matrassenmakerijen, zilvering van kapok en bedveeren, 12. Gordijnnaaierijen, 13. Zeilmakerijen, tenten- en dekkledenfabrieken, 14. Zakkennaaierijen.

N.B. G. = getrouwd of gehuwd geweest. Marië ou ayant été marié.
O. = ongehuwd. Non marié.

BEDRIJF.
Métier.

LEEF TIJDSKLASSEN. Groupes d'âge.

Positie.	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.		65-69 jaar.		70 jaar en ouder.		Totaal. Total.
	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	

VII. Kleding en reiniging (vervolg). Habillage et nettoyage (suite).

15. Barbiers- en kapperszakken en haarwerkers.	43	2	33	119	195	564	199	1447	116	1059	75	500	36	148	8	106	8	106	8	106	8	79	4	4022	719	
	2		3	7	16	75	39	52	24	26	8	23	2	4		1		1		1		1	1	131	95	
16. Wascherijen, bleekerijen en strijke-rijen.	4	1	1	1	19	2	2	2	2	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	25	8	25	8	
	14		1	12	18	59	26	262	29	331	90	936	6	57	2	39	2	39	2	39	2	25	34	1011	105	
			2	5	54	50	76	158	152	250	249	234	221	71	62	75	62	75	62	75	62	66	34	889	940	
				2	2	6	3	6	5	5	4	8	1	3		1		1		1		1	57	8	57	8
17. Chemische wascherijen, ververijen en tapijtreinigingsinrichtingen.	10		3	1	22	11	9	50	19	39	9	12	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3	1	109	66	
	4		5	1	24	4	28	44	44	9	18	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	22	133	
								26	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	118	6	
								7																13	4	
									5															13	2	
									1															24	11	
																								3	8	
																								3	8	
																								17	2	
																								1	1	

VIII. Kunstnijverheid. Industrie artistique.

1. Beeldhouwerijen	2	4	16	1	52	8	51	5	40	2	18	1	11	1	11	1	11	1	11	1	5	3	195	23
	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	1
																							10	3
																							64	11
																							1	1
																							4	2
																							1	2
																							2	1
																							3	1
																							2	1
																							3	1
																							1	2

IX. Leder, wasdoek, caoutchouc. Cuir, toile cirée, caoutchouc.

1. Huidenzouterijen, -drogerijen en -blooterijen	1	4	1	1	7	4	15	1	6	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	35	12
																							7	1
																							2	1
																							15	5
																							299	110
																							8	5
																							39	6
																							67	40
																							7	1
																							10746	2146
																							84	8
																							51	10
																							284	194
																							174	74
																							698	145
																							74	12
																							2	1
																							15	5
																							299	110
																							8	5
																							39	6
																							67	40
																							7	1
																							10746	2146
																							84	8
																							51	10
																							284	194
																							174	74
																							698	145
																							74	12
																							2	1
																							15	5
																							299	110
																							8	5
																							39	6
																							67	40
																							7	1
																							10746	2146
																							84	8
																							51	10
																							284	194
																							174	74
																							698	145
																							74	12
																							2	1
																							15	5
																							299	110
																							8	5
																							39	6
																							67	40
																							7	1
																							10746	2146
																							84	8
																							51	10
																							284	194
																							174	74
																							698	145
																							74	12
																							2	1
																							15	5
																							299	110
																							8	5
																							39	6
																							67	40
																							7	1

X. Oer, steenkolen, turf. Minéral, houille, tourbe.

1. Opsporing van delfstoffen	1</
--	-----

Table with columns for years: 18 en 19 jaar, 20 jaar, 21-24 jaar, 25-29 jaar, 30-39 jaar, 40-49 jaar, 50-59 jaar, 60-64 jaar, 65-69 jaar, 70 jaar en ouder, Total. Total. Total.

XV. Textielnijverheid. Industrie textile.

Main table for Textile Industry (XV) listing various types of mills and factories such as '1. Vlaserijen', '3. Kapok- en wattenfabrieken', '11. Poetskatoen- en poetskatoenafval-fabrieken', etc., with corresponding data for each year.

XVI. Gas- en electriciteit. Fabrication de gaz et d'electricité.

Table for Gas and Electricity (XVI) listing gas and electricity production facilities like '1. Gasfabrieken', '2. Electriciteitsbedrijven'.

XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen. Fabrication d'aliments.

Table for Food and Beverage Processing (XVII) listing various food processing industries like '1. Graandorscherijen', '3. Rijst-, gort-, boekweitpellerijen, grutterijen', '5. Broodbakkerijen'.

N.B. G. = gehuwd of gehuwd geweest. J. = ongehuwd. M. = manlijk. V. = vrouwlijk.

Positie. Position.	Geslacht. Sexe.	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.		65-69 jaar.		70 jaar en ouder.		G.	O.
		G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.		

XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen (vervolg). Fabrication d'aliments (suite).

6. Banketbakkerijen, koek- en besnuitfabrieken.	A M.	1	18	17	130	28	537	57	434	25	247	8	52	1	28	142
7. Biscuitfabrieken.	M.	2	6	18	32	33	79	20	57	6	19	3	2	1	3	41
8. Vernicelli- en macaronifabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
9. Bakkersartikelenfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Kunsthongingfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11. Aardappelmeel- en sagofabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12. Glucose- en stroopfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13. Stijfselabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14. Lijstfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15. Suikerfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
16. Suikerraffinaderijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17. Kandijfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
18. Suikerwerkfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
19. Cacao- en chocoladefabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20. Zuivel- en melkproductenfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
21. Margarinefabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
22. Vetsmelterijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
23. Fabrieken van eetbare oliën.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
24. Voervoederfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25. Drogerijen en zoutderijen van groenten, fruit, enz.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
26. Fabrieken van jams en vruchten-sappen, geconserveerde groenten en fruit.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
27. Slachterijen en vleeschwarenfabr.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
28. Darmenbewerkerijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
29. Vischbewerkinginrichtingen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
30. Drinkwaterleidingen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
31. Branderijen, gist- en spiritusfabr.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
32. Distilleerderijen en likeurstokerijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
33. Bierbronwerijen en monterijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
34. Azijnfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35. Wijn- en bierbottelarijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
36. Mineraalwater-, bronwater- en limonadeabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
37. Tabaksfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
38. Sigarenfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
39. Sigarettfabrieken.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40. Koffiebrandderijen.	M.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

B E D R I J F. Métier.		L E E F T J I D S K L A S S E N . <i>Groupes d'âge.</i>																		Totaal Total.							
		benoden 14 jaar.	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.			65-69 jaar.		70 jaar en ouder.			
			G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.			O.	G.	O.	G.	O.	
XXI. Verkeerswezen (vervolg). <i>Communications (suite).</i>																											
9. Sluis- en havenwezen	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	6	2	9	4	14	—	5	—	4	—	6	—	48	8
10. Bedrijven voor lading en lossing.	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	4	3	13	6	53	5	75	9	61	3	20	1	23	—	12	—	261	27
11. Scheepsjagers.	A	M.	—	—	—	3	—	—	—	1	5	8	1	42	3	40	3	16	3	7	1	1	—	2	—	117	19
12. Vliegwezen ¹⁾	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Posters, telegrafie en telefonie.	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Hotels en restaurants	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Pensions	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16. Café's en bierhuizen	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Informatie- en reisbureaux	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Begrafeniswezen	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXII. Crediet- en bankwezen. <i>Credit et banques.</i>																											
1. Bankinstellingen, kassiers en commissi- onnaires in effecten en wissels.	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Geldwisselaars	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Hypotheekbanken	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Banken van leening en pandjes- huishouders.	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Spaarbanken	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXIII. Verzekeringswezen. <i>Assurances.</i>																											
1. Verzekeringswezen	A	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Exclusief militair vliegwezen.

STAAT II.

B E R O E P. Profession.		L E E F T J I D S K L A S S E N . <i>Groupes d'âge.</i>																		Totaal Total.							
		benoden 14 jaar.	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.			65-69 jaar.		70 jaar en ouder.			
			G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.			O.	G.	O.	G.	O.	
Aandraaier (textielindustrie)	M.	7	—	53	—	9	—	3	3	8	6	5	18	9	17	1	8	—	2	1	2	1	2	—	58	97	
Aannemer ¹⁾	M.	37	—	194	—	59	—	34	5	67	4	51	11	26	4	17	3	13	2	4	—	—	—	—	30	504	
Aardewerkmaker	M.	52	—	341	—	88	—	26	24	83	60	35	119	32	153	11	107	5	25	2	8	—	7	—	506	675	
Accountant	M.	9	—	61	—	34	—	14	4	19	5	6	4	4	8	2	3	1	—	—	—	—	—	—	25	150	
Actuaris	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	
Administratief personeel	M.	1191	—	16686	—	2111337	—	355272	1332	17493	6587	9987	16364	4936	11135	1708	7029	813	1899	932	994	106	521	36	45918	69697	
Advocaat en procureur	M.	179	—	18226	—	76759	—	53040	100	8880	205	4738	302	3073	139	858	35	237	6	21	2	7	2	3	592	255	
Afteekenaar (metaalindustrie)	M.	1	—	19	—	13	—	4	13	40	15	23	46	5	17	1	11	1	—	—	—	—	—	—	103	107	
Afwerker (borstelfabrieken)	M.	3	—	3	—	1	—	—	—	2	1	1	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	12	
„ (glasfabrieken)	M.	2	—	2	—	4	—	—	—	2	2	2	2	1	3	1	4	—	1	—	—	—	—	—	12	12	
„ (klompenmakerijen)	M.	3	—	19	—	8	—	3	3	8	2	2	3	1	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	7	44	
„ (schoenfabrieken)	M.	2	—	14	—	12	—	3	1	8	5	5	6	3	4	1	6	1	1	—	3	—	1	—	27	49	
Agent (bank- en verzekeringswezen). <i>Zie: Inspecteur, agent, enz. (bank- en verzekeringswezen).</i>	M.	35	—	162	—	61	—	35	9	66	20	29	70	51	121	30	100	23	52	11	25	3	20	1	419	507	
Agent (handel) . . . . . <i>Zie: Comissionair, reiziger, agent, enz. Ambtenaar (administratief).</i>	M.	3	—	18	—	18	—	4	—	13	—	5	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	65
Ammoniakbereider	M.	—	—	2	—	1	—	—	—	1	2	3	4	—	7	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	24	6
Apothekersassistent	M.	2	—	34	—	40	—	13	5	59	34	37	64	21	68	12	59	8	25	2	8	3	6	—	269	231	
Appreteur (textielindustrie)	M.	1	—	25	—	97	—	89	3	334	6	277	14	316	10	135	3	48	—	5	—	1	—	—	—	36	1328
Arbeider ²⁾ asphalt- en asphaltpapier- fabrieken	M.	15	—	108	—	77	—	34	30	126	84	81	220	41	219	17	137	6	43	1	19	1	17	1	770	508	
„ bakkersartikelenfabrieken	M.	22	—	145	—	77	—	26	5	87	3	36	5	12	2	4	1	9	2	2	2	1	—	—	20	419	
„ carbidfabrieken	M.	1	—	10	—	9	—	7	9	14	21	10	44	14	39	5	22	2	5	—	3	—	—	—	—	144	72
„ cokes- en kolenzetterijen, -bre- kerijen en -sorteerderijen	M.	—	—	6	—	1	—	—	—	2	3	5	7	4	1	6	1	2	—	1	—	—	—	—	—	22	19
„ dextrinefabrieken	M.	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
„ diverse chemische fabrieken ³⁾	M.	—	—	2	—	1	—	5	—	1	2	8	4	11	5	17	—	2	—	1	—	—	—	—	—	42	18
„ drogerijen en zouterijen van groenten, fruit, enz.	M.	10	—	113	—	92	—	33	18	112	74	66	140	41	114	6	68	9	14	2	9	—	5	—	—	443	484
„ electrofinfabrieken	M.	1	—	14	—	8	—	4	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	47
„ essences, aetherische oliën-en synthetische reukstoffenfabr. fabrieken van hoornen-, cellu- loid-, barnsteen-, meerschuim-, paarlmoo- en schildpadvoor- werpen	M.	—	—	11	—	13	—	6	3	12	13	7	34	17	35	2	26	5	7	1	5	—	2	—	—	125	75
„ gloeikousjesfabrieken	M.	—	—	30	—	13	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	57
„ granen- en zadenzuiverings- inrichtingen	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	8
„ hoogovenbedrijf ⁴⁾	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	37
„ hooi-, stroo- en rietperserijen, hakkerijen en malerijen	M.	1	—	12	—	11	—	4	—	1	8	6	4	14	4	22	3	20	2	4	—	1	—	—	—	80	50

N.B. G. = gehuwd of gehuwd geweest. *Marié ou ayant été marié.*
 * Voornamelijk personen in de positie D en verder personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam). *Principalement personnes dans la position D et en outre personnes que Von ne pouvait par ranger dans une position.*
 1) In hoofdzaak zoons van aannemers.
 2) Nadere beroepsomschrijving was niet mogelijk.
 3) Zie blz. 4 van de systematische bedrijfsklapper.
 4) Beroepsomschrijving is achterwege gelaten, daar einde 1920 het hoogovenbedrijf nog niet in werking was. *Nageneog alle opgenomen arbeiders waren in Duitsland werkzaam.*

LEEF TIJDSKLASSEN. Groupes d'age.

Table with columns for Profession, Position, and age groups (14-17, 18-19, 20, 21-24, 25-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-64, 65-69, 70 jaar en ouder). Includes sub-columns for G. and O. and a final Total column with G. and O. sub-columns.

N.B. G. = gehuwd of gehuwd geweest. Marié ou ayant été marié. O. = ongehuwd. Non marié. * Voornamelijk personen in de positie D en verder personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam). Principalement personnes dans la position D et en outre personnes que l'on ne pouvait par ranger dans une position. 1) Personen die hoofdzakelijk in kleinere bedrijven alle voorkomende werkzaamheden verrichten. 2) De vrouwelijke broodbakkers zijn meest kloosterlingen. 3) Het keukenpersoneel voor zover niet tot het huishoudpersoneel behoorende. 4) De conducteurs bij het spoor- en tramwezen zijn ondergebracht bij treinspersoneel.

B E R O E P. Profession.	Positie. Position.	Geslacht. Sexe.	L E E F T J D S K L A S S E N. Groupes d'âge.																								Totaal. Total.	
			14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.		65-69 jaar.		70 jaar en ouder.		G.	O.		
			G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.						
Electricien.	M.	226	—	2669	11	1790	15	811	360	2192	1169	966	1745	279	635	36	193	6	40	1	9	—	3	—	4180	8976		
Emalleerder.	M.	7	—	59	—	35	—	16	10	68	39	45	133	13	61	7	20	1	4	—	1	—	—	—	268	251		
Encadreur.	M.	—	—	4	—	6	—	1	2	5	2	3	6	6	14	1	11	—	1	—	—	1	—	—	36	27		
Ertsmenger (zinkfabrieken).	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Etsers (chemigrafische inrichtingen).	M.	3	—	10	—	11	—	5	4	11	20	15	38	11	10	1	1	—	2	—	—	—	—	—	75	68		
Expert.	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Filter (glucose- en stroopfabrieken).	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Financie- en belastingpersoneel.	M.	1	—	8	—	29	—	20	27	394	620	904	1606	283	1414	135	1244	104	517	39	294	20	126	12	5848	1949		
Fitter.	M.	111	—	1029	5	511	6	218	180	788	585	410	1371	175	802	75	417	13	106	4	51	1	15	—	3538	3335		
Forneur.	M.	1	—	21	—	14	—	6	6	28	15	11	23	8	21	3	11	—	2	—	—	—	—	—	79	92		
Fotograaf.	M.	8	—	101	—	61	—	21	8	94	27	53	60	42	44	13	21	2	6	1	4	1	—	—	171	397		
Fraiser (metaal).	M.	6	—	35	—	42	—	21	7	66	45	35	87	16	44	4	18	2	11	—	1	—	—	—	213	277		
Galvaniseur.	M.	4	—	88	—	47	—	14	10	46	29	20	69	8	36	4	27	—	7	1	1	—	2	—	181	232		
Galvanoplastiekcarb. (lettergieterijen).	M.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Garageknecht en rijwielbewaarder.	M.	2	—	37	—	9	—	2	3	7	10	6	28	8	33	3	54	2	23	1	11	—	7	—	169	77		
Gasmaker (fabr. v. samengeperste gassen).	M.	—	—	—	—	3	—	1	1	2	5	2	10	—	8	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
Geneeskundige.	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Gevangenispersoneel.	M.	—	—	1	—	2	—	4	35	102	209	120	412	43	272	11	183	4	43	—	9	—	—	—	—	1163	287	
Gieter (capsulenfabrieken).	M.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Gipsrijerarbeider (gloeilampenfabrieken).	M.	4	—	12	—	25	1	6	8	19	9	3	13	3	3	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	40	73	
Gipswerker (beeldhouwerijen).	M.	3	—	13	—	10	—	5	4	6	7	3	18	1	9	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	44	42	
Gistwerker.	M.	5	—	15	—	10	—	2	24	44	79	31	114	11	72	2	56	1	13	—	6	—	—	—	—	364	121	
Glaceerder (cacao- en chocoladefabr.).	M.	8	—	38	—	18	—	5	4	33	6	4	12	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	107	
Glasbewerker ¹⁾ .	M.	96	—	935	2	360	11	145	123	408	356	171	619	109	365	26	191	21	39	4	23	2	6	—	1735	2277		
Glasbrander.	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Glasbluiger.	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Glasfiter.	M.	—	—	8	—	3	—	—	—	6	3	3	6	1	5	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	21	21	
Glas in loodzetter.	M.	2	—	11	—	3	—	1	2	3	3	3	6	1	5	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Glasperserijarb. (koperpletterijen) ²⁾ .	M.	2	—	44	—	22	—	5	7	25	14	17	20	3	17	—	7	1	2	—	—	—	—	—	—	69	119	
Glasslijper.	M.	21	—	147	—	57	—	23	15	74	42	31	86	24	65	3	20	2	7	—	2	—	—	—	—	239	382	
Glassnijder.	M.	2	—	6	—	5	—	4	5	10	12	9	22	7	24	1	3	1	4	—	—	—	—	—	—	71	45	
Glasverzilveaar.	M.	—	—	1	—	4	—	1	—	3	2	3	7	3	9	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	23	17	
Glazenmaker.	M.	2	—	6	—	7	—	3	2	5	10	7	30	3	17	2	6	2	2	—	1	—	—	—	—	68	37	
Glazenwasscher.	M.	—	—	14	—	28	—	13	36	42	54	33	141	28	113	14	106	7	14	1	4	—	—	—	—	470	180	
Glazuurder.	M.	4	—	18	—	11	—	6	3	10	12	5	25	2	13	—	15	2	1	—	1	1	—	—	—	72	59	
Gobelinwever.	M.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Godsdienstonderwijzer.	M.	—	—	—	—	2	—	2	1	12	14	12	70	18	85	10	114	9	34	1	23	3	31	1	372	70		
Goud- en zilversmid en reparateur.	M.	63	—	601	1	219	—	79	30	256	90	143	221	69	127	12	86	7	50	5	28	1	23	2	657	1457		
Graanreiniger (meelfabrieken, enz.).	M.	—	—	3	—	5	—	3	3	9	10	7	23	2	14	1	12	—	1	—	—	—	—	—	—	67	30	
Graveur (hout-).	M.	2	—	5	—	6	—	3	—	10	9	3	17	2	13	2	8	—	1	—	—	—	—	—	—	51	33	
Graveur (metaal-).	M.	6	—	43	—	21	—	9	4	22	9	20	18	11	19	1	7	—	2	—	—	—	—	—	—	62	135	

N.B. G. = gehuwd of gehuwd geweest. Marié ou ayant été marié.
 O. = ongehuwd. Non marié.
 * Voornamelijk personen in de positie D en verder personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam.) Principalement personnes dans la position D et en outre personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position.
 1) Hieronder de glasblazers. 2) Gloeilampenfittingfabrieken. 3) In verschillende bedrijven. 4) Uitzonderd houtdraaier.

STAAT IE.

B E R O E P .
Profession.

L E E F T I J D S K L A S S E N . Groupes d'Age.

Totaal.
Total.

Profession.	Positie	Geslacht	Leeftijdsklassen												Totaal														
			14-17	18 en 19	20 jaar.	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65-69	70 jaar en ouder.																
Lompenmaker (textielindustrie)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Lompensorteerder	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Loodbrander	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Loods- en seinpersoneel	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Loogbereider (cellulosefabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Looier	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Loopknecht en besteller	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Los werkmans	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Luceersmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Lijmatwerker (lijm- en gelatinefabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Lijbewerker (lettergieterijen)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Lijstenmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maalderijarbeider (zeepfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maalwerktnigenarbeider (papierind.)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maschinezetzer	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Machinist 1)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Machinist 2) (zeevaart)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Magazijn- en pakhuyspersoneel	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maler (lijm- en gelatinefabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maler en menger (cementfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Maler en menger (kunststofabrieken, enz.)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mandenmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mangelkamerarb. (wasscherijen, enz.)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Masseur, pedicure, enz.	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Matrasenmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mattenmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Meelmolenaar	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Meleerder (koffiebranderijen)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Melkcontroleur (zuivelfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Melkontvanger (zuivelfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mengkamerarbeider (rubberfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mengzaal, duivelkamer, kraskamer- arbeider (katoenspinnerijen)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Mergelblokker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Merksaalarbeider (wasscherijen, enz.)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Metsaalarbeider (machinale)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Metsaalarbeider 2)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Metsaalieter	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Metsaalmelter (lettergieterijen)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Meterproever (gas, electriciteit- en watermeterfabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Metselaar	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Meubelmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Meubelmaker (riet)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Zie: Rietmeubelmaker.																													
Militair (landmacht)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Militair (zeemacht)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Model- en vormmaker (aardewerk- industrie)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Modelmaker	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Modiste (hoeden)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Zie: Hoedenmodiste.																													
Molenaar (bruinkoelgroeven)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Molenaar	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Molenaar (oliefabrieken)	M.	3	1	1	1	1	1	2	4	7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22							

STAAT I B.

B E R O E P. Profession.	L E E F T I J D S K L A S S E N. Groupes d'âge.																								Total. Total.
	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.		65-69 jaar.		70 jaar en ouder.				
	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.			
Papiermachinewerker	2	100	1	189	7	61	49	152	118	58	305	21	117	9	55	5	13	5	13	7	1	7	579		
Papiersnijder (papierindustrie)	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71		
Papiersorteerder (papierindustrie)	3	31	6	75	3	23	9	68	31	4	5	1	5	—	6	2	3	—	—	—	—	—	28		
Paraplumaker	6	131	6	76	6	23	9	68	31	8	20	6	24	2	5	1	—	—	—	—	—	—	45		
Passamentwerker	3	14	6	14	6	3	2	9	5	2	8	6	24	2	5	1	—	—	—	—	—	—	1		
Pekarbeider (brikettenfabrieken)	3	6	6	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72		
Pekker (borsstelfabrieken, enz.)	2	24	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40		
Peller en meler (pellerijen en grutterijen)	2	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54		
Pen- en penselwerker	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134		
Perser (brikettenfabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Perser (cacaoabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2		
Perser (hardhoutfabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108		
Perser (lood- en zinkpletterijen, enz.)	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54		
Perser en pakker (turfstrooiselfabr.)	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15		
Personeel verbonden aan inrichtingen voor publieke gemakkelijkheden (geen artisten)	2	56	1	55	1	38	109	94	76	278	55	249	22	152	4	52	2	—	—	—	—	—	910		
Pettenmaker	1	12	1	16	1	12	38	9	19	27	22	27	13	18	3	10	1	—	—	—	—	—	106		
Pharmaceutisch personeel	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66		
Photometrieerbeider (gloeilampenfabr.)	3	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17		
Pianomaker	6	24	70	26	13	6	36	20	18	34	11	28	2	10	2	3	1	—	—	—	—	—	6		
Pianoöstemmer	5	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8		
Plastdrukker (graphisch bedrijf)	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43		
Plaatswerker (stalen en ijeren buizenfabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9		
Platengietter (pletterijen)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7		
Pletter (gereedschappenfabrieken, enz.; capsulenfabrieken, tin-, lood- en zinkpletterijen, enz.)	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96		
Pletter, perser en draadtrekker (grond- en zilversmetterijen)	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Plisseester	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
Plooter (vermicellifabrieken)	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4		
Pluizer (poetskatoenfabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	174		
Poetsaer (meelfabrieken)	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16		
Politie	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12090		
Politioerder	9	61	1	27	1	14	12	41	35	34	97	19	64	9	52	7	17	1	—	—	—	—	292		
Pompoorder	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6		
Pomperjaarbeider (gloeilampenfabr.)	4	66	3	59	6	20	22	56	12	15	28	2	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66		
Ponsaer	7	121	59	59	1	16	8	58	4	23	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	317		
Puipenbuiger (stalen- en ijeren buizenfabrieken)	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8		
Pijpenmaker (aardewerkindustrie)	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
Raspaer (aardappelmeelfabrieken)	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33		
Rechter, ambtenaar O. M.	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7		
Rechtsskundig adviseur	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	410		
Reclamepersoneel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10		
Regeneerder (rubberfabrieken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40		
Reinigingsdienstarbeider	—	100	1	117	4	50	136	226	453	183	1108	124	984	60	740	41	354	12	—	—	—	—	3882		
Reiziger	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5		
Reproductiefotograaf	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11		
Riet- en rotanbewerker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166		
Rietmeubelmaker	5	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94		
Rooker (vleeschwarenfabrieken)	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108		
Roosjesslijper	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	242		
Roosjessnijder	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	181		
Roosjesversteller	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15		
Rubbermenger (rubberfabrieken)	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	712		
Rubbersnijder en -draaier (rubberfabr.)	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5		
Rubberwasscher (rubberfabrieken)	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19		
Ruwer (wolindustrie)	3	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177		
Rijswerker	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	230		
Rijwielbandenmaker	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52		
Rijwielbewaarder	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
Samensteller (vliegtuigfabrieken)	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44		
Sanitaire politie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6		
Satineerder (handpapierfabrieken)	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Schakelbordwachter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93		
Schafer (metaal)	10	134	1	59	2	21	17	104	83	49	140	13	95	4	49	2	17	—	—	—	—	—	410		
Scheepsbeschieter	5	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	524		
Scheepsjager	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24		
Scheepsperoneel	198	14305	173692	351776	792570	2743335	5735	1809	3989	701	2361	989	622	70	331	40	165	12	—	—	—	—	16791		
Scheepslooper	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	179		
Scheepstimmerman	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	164		
Scheppenvisscher	—	378	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2369		
Schepper (handpapierfabrieken)	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8		
Schietmeester (steenkolenmijnen)	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11		
Schilder	—	3048	—	—	—																				

LEEF TIJDSKLASSEN. Groupes d'âge.

Table with columns for BEROEP (Profession), Positie (Position), and age groups (14-17, 18-19, 20 jaar, 21-24, 25-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-64, 65-69, 70 jaar en ouder). Rows list various professions like Sjouwer, Slager, Slijper, etc., with corresponding counts for each age group and total counts.

N.B. G. = gehuwd of gehuwd geweest. Marié ou ayant été marié. O. = ongehuwd. Non marié. * Voornamelijk personen in de positie D en verder personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam). Principalement personnes dans la position D et en outre personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position. 1) Exclusief schepsslooper 2) Exclusief teekenaar.

STAAT I B.

B E R O E P. Profession.	L E E F T I J D S K L A S S E N. Groupes d'âge.																			Totaal. Total.			
	14-17 jaar.		18 en 19 jaar.		20 jaar.		21-24 jaar.		25-29 jaar.		30-39 jaar.		40-49 jaar.		50-59 jaar.		60-64 jaar.		65-69 jaar.		70 jaar en ouder.		
	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.	O.	G.		O.	G.	O.
Tweener (slijtfabri. en touwslagerijen). ¹⁾	27	5	4	2	8	3	4	18	2	31	2	1	90	2	2	2	2	2	2	2	2	2	76
Vakonderwijzer (lager- en middelbaar onderwijs).	103	47	16	43	2	2	2	10	5	10	1	99	2	2	2	2	2	2	2	2	2	15	263
Vakovereenigingspersoneel	26	13	11	16	132	165	195	894	99	781	193	99	529	60	147	19	108	7	51	4	2632	725	
Variëteitist e. d.		128		11	748	69	1083	197	1737	179	1222	124	124	33	146	15	64	24	686	5873	602	54	198
Veenaarbeider	1475	27	940	45	380	560	1210	488	2203	282	1693	127	1229	81	413	32	275	13	162	7	7817	4990	
Veenvaarts	642	28	424	41	134	196	261	454	24	399	14	187	7	46	4	15	1	12	12	12	1385	585	
Veenvaardiger (beddenmakerijen, enz.)	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	356	94	
Veervoedermaker	29	31	3	5	25	11	12	18	7	19	19	12	12	1	1	1	1	1	1	1	69	113	
Venter	11091	458	3	170	50	479	177	253	459	194	476	88	305	57	126	17	72	4	56	4	1729	2893	
Verdichtingsmachinearbeider (houtslijp-fabrieken).	58	1								23	23	20	16	11	4	1	9	10	10	86	219	3	
Verfmaler	33	23	6	9	26	27	21	60	9	41	1	24	1	9	1	3	3	3	3	179	130	13	
Vergulder (handel)	12	5	1	3	8	8	1	1	1	3	27	4	31	1	7	1	11	1	3	114	37	92	
Verlezer (koffiebranderijen)	12	5	1	3	8	8	1	1	1	3	27	4	31	1	7	1	11	1	3	114	37	92	
Verloskundige (geen arts)	6	2	2	2	1	2	4	6	3	4	1	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vernicellibewerker	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Verplegend personeel (verpleging van armen, behoeftigen, enz.)	10	1	8	1	38	18	58	144	98	240	69	250	49	70	15	41	4	38	3	802	337	1157	
Verplegend personeel (verpleging van zieken).	19	1	8	2	152	5	325	69	710	161	640	169	366	40	113	25	59	15	45	496	2456	661	
Verstekker (lijstenmakerijen)	92	117	1	78	14	349	110	269	440	969	256	131	92	23	94	7	17	1	13	983	1379	1385	
Verwerkbaarbeider (textielindustrie, enz.)	199	15	1	44	152	120	103	288	67	291	2	24	210	14	72	10	33	2	23	1	1083	646	
Vervoerder van goederen en levende dieren (spoor- en tramwegen).	15	11	3	20	43	186	139	103	392	25	550	13	301	4	71	1	5	1	5	1304	364	1681	
Vloochmaker	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vischbakker (vischbewerkingssinrichtingen).	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vischkweeker	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Visscher (binnenvisscher)	159	8	3	100	7	159	15	84	63	64	73	43	79	21	26	5	17	3	17	300	696	15	
Visscher (kustvisscher)	446	8	269	3	119	72	362	227	188	431	142	310	258	34	72	3	37	1	22	1440	1647	14	
Visscher (zalmvisscher)	1188	2	651	13	302	779	729	268	1513	179	1213	72	602	22	184	6	58	3	21	4637	3610	77	
Vlasarbeider	483	207	3	77	49	210	127	95	215	64	240	42	200	15	52	1	7	1	28	959	1244	4637	
Vleeschzouter (vleeschwarenfabrieken).	176	90	24	2	54	2	15	2	8	2	2	2	3	1	1	1	1	1	1	14	401	14	
Vliegenvoer	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vloerlegger	29	35	1	10	15	44	43	42	89	31	54	6	22	2	15	2	12	2	4	485	242	35	
Vloerzinnaker	13	51	3	13	19	64	66	31	169	26	190	15	80	5	15	2	12	2	4	1	485	242	
Voeger	51	30	13	19	64	66	31	169	26	190	15	80	5	15	2	12	2	4	1	485	242		
Voorman	983	10	1037	28	515	489	1307	1454	1163	768	3972	385	2325	196	626	27	310	18	123	12231	6946	12321	
Voller (wolindustrie)	12	12	1	9	7	27	25	17	47	10	29	3	20	2	5	1	5	6	6	138	96	138	
Voorspinner	31	8	4	18	20	11	47	7	39	2	18	1	3	1	3	1	3	1	1	136	85	136	
Vormer (chocoladefabrieken)	170	74	30	16	73	62	44	130	26	60	4	21	2	9	1	1	1	1	1	100	686	100	
Vormer (gieterijen)	612	1	333	7	152	108	457	366	205	795	116	505	37	270	17	81	9	45	19	2197	1990	2197	
Vormer (kunstgranietfabrieken)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Vormer en gieter (goud- en zilversterf-derijen)	7	2	1	4	1	3	8	3	8	2	3	1	6	1	1	1	1	1	1	9	8	9	
Vouwer (wasscherijen)	2	86	43	2	86	2	32	1	22	4	13	1	1	1	1	1	1	1	1	17	16	17	

Vuller en inpakker (lucifersabrieken).	21	7	14	6	4	21	21	10	28	1	12	1	1	1	1	1	1	1	1	67	75	67
Vuurwerkmaker	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vijlenkapper. Zie: Kapper (vijlen).	15	13	1	4	5	5	3	21	3	34	1	24	1	3	1	1	1	1	1	89	28	1
Wagenmaker	65	514	224	133	34	413	205	237	507	135	389	36	255	18	92	3	37	9	29	1	1578	1788
Wagenvoerder-conducteur (spoor- en tramwegen).				2	34	87	356	144	900	58	347	6	149	2	34	1	12	1	1	1833	299	1833
Waker				2	1	25	43	123	60	401	95	639	98	919	81	526	37	362	19	191	13	3188
Waschknecht (wasscherijen)	12	157	1	53	16	128	63	79	175	58	204	32	185	15	46	9	29	6	11	732	661	732
Waskaarzenmaker	6	276	1	3	9	132	19	87	401	118	123	104	127	88	60	53	35	15	44	521	1022	521
Wascherij- en bleekerarbeider (kunstzjiefabrieken).	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Wascherijpers (steenkolenmijnen)	4	4	15	3	8	2	7	3	5	5	26	2	10	1	2	1	3	1	1	66	45	66
Watergasarbeider (gasfabrieken)	26	26	4	1	5	2	19	5	2	5	77	1	25	1	3	1	3	1	1	178	18	178
Waterreinigingsarbeider (drinkwaterleidingen).				1	2	4	19	5	52	5	77	1	25	1	3	1	3	1	1	1	1	1
Wattenmaker (wattenfabrieken)	2	1	1	1	2	1	2	1	2	2	2	1	3	1	1	1	1	1	1	9	5	9
Wegwerker	21	27	14	10	23	76	143	91	552	88	671	68	615	48	243	25	190	13	136	2573	482	2573
Wet-, ondermelk- en karnemelkapper (zuivelabrieken).	18	18	1	6	1	17	7	11	44	6	38	1	23	1	4	1	3	3	3	123	78	123
Werknigbediende (munitionfabr., enz.)	1	1	1	2	6	16	13	9	39	7	25	2	26	1	3	1	3	1	1	112	39	112
Wetenschappelijk personeel (archeologen, musea, bibliotheken, enz.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	370	178	370
Wever	2	2339	9	542	285	1600	999	851	2390	568	2300	295	1628	192	518	62	288	31	140	8606	7990	8606
Wievisscher	1045	2	555	7	236	62	722	101	316	94	147	43	87	28	40	9	14	4	1	551	3284	551
Wikkelaar (electrotechnische fabr., enz.)	34	34	22	13	5	30	24	13	38	4	10	3	1	1	1	1	1	1	1	80	129	80
Winkelbediende	1	345																				

BEROEP. Profession.	Geslacht. Sexe.	Leeftijdsklassen. Groupes d'âge.												Totaal. Total.				
		beneden 14 jaar.	14-17 jaar.	18 en 19 jaar.	20 jaar.	21-24 jaar.	25-29 jaar.	30-39 jaar.	40-49 jaar.	50-59 jaar.	60-64 jaar.	65-69 jaar.	70 jaar en ouder.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
Mangelkamerarbeider	V.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2				
Meelmolenaar	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1				
Metselaar	M.	—	—	1	1	2	1	3	1	—	—	—	—	9				
Meubelmaker	M.	—	2	—	—	4	1	3	3	2	1	1	—	17				
Nanister	V.	—	—	1	2	9	18	47	50	58	12	27	28	247				
Onderwijzer I. O. en M. U. L. O. ¹⁾	M.	—	9	34	44	152	144	211	171	111	96	14	9	925				
	V.	—	2	44	45	277	560	1199	972	611	196	118	75	4094				
Reproductiefotograaf	M.	—	—	1	—	2	1	1	1	—	—	—	—	7				
Schilder	M.	—	—	1	2	—	6	7	4	2	1	1	—	31				
Schoenmaker	M.	—	—	2	3	—	4	9	7	—	—	—	—	34				
Slager	M.	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	5				
Smid	M.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9				
Stereotypieur	M.	—	—	1	—	1	2	1	—	—	—	—	—	5				
Stoker	M.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2				
	V.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1				
Strijkster	V.	—	—	—	2	2	8	5	5	4	1	—	1	28				
Tandarts	M.	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2				
Technisch personeel ²⁾ (excl. teekenaar)	M.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2				
	V.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2				
Timmerman	M.	—	2	1	—	5	5	6	4	2	—	—	2	27				
Toonkunstenaar	M.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2				
	V.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2				
Tuinbouwarbeider	M.	—	1	5	—	3	5	9	5	7	3	1	—	39				
	V.	—	—	1	—	2	4	4	2	1	1	—	—	17				
Tuhman	M.	—	1	3	1	7	2	6	5	2	2	4	2	34				
	V.	—	—	—	—	2	2	6	8	6	5	1	—	30				
Vakonderwijzer ³⁾	M.	—	—	—	1	9	14	19	21	9	4	—	—	77				
	V.	—	—	2	11	30	220	528	405	178	51	25	14	1514				
Verplegend pers. (verpleging van armen, behoeftigen, enz.)	M.	—	—	1	3	19	29	66	49	2	11	4	3	228				
	V.	—	—	5	8	105	243	517	493	276	98	49	41	1538				
Verplegend personeel (ziekenverpleging)	M.	—	7	16	12	61	44	119	94	66	18	16	11	464				
	V.	—	8	20	20	254	593	1319	941	588	128	58	48	3917				
Voerman	M.	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	4				
Waker	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1				
Waschknecht	M.	—	—	1	—	—	2	2	1	1	—	—	—	7				
	V.	—	—	—	2	8	10	14	4	8	—	—	1	47				
Wetenschappelijk personeel (archieven, musea, bibliotheken, enz.)	M.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4				
Zadelmaker	M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1				
Zetter-drukker	M.	—	—	1	1	1	3	6	3	—	—	1	—	16				
Totaal	M.	—	56	146	187	491	701	1477	1280	781	210	140	127	5555				
Total.	V.	—	81	186	156	1897	2784	5916	4810	3083	876	558	443	20150				
Beroepsloozen ⁴⁾	M.	—	2	7	14	100	176	294	107	95	33	26	85	939				
Personnes sans profession.	V.	—	8	10	106	152	337	2)	366	4)	353	2)	149	205	4)	475	7)	2191
Totaal generaal	M.	—	58	153	151	591	877	1771	1396	876	243	166	212	6494				
Total général.	V.	—	81	144	166	1508	2966	6258	5176	3386	1026	773	918	22341				

1) Excl. onderwijzer bij het vakonderwijs.
 2) Hieronder 1 gehuwd of gehuwd geweest. Dont 1 marié ou ayant été marié.
 3) Voorzover niet tot het onderwijs behorende.
 4) Hieronder 2 gehuwd of gehuwd geweest. Dont 2 mariés ou ayant été mariés.
 5) Langer en middelbaar onderwijs.

7) Hieronder 4 gehuwd of gehuwd geweest. Dont 4 mariés ou ayant été mariés.
 8) Hieronder zijn opgenomen religieuzen die een contemplatief leven leiden (en gedeeltelijk huiselijke diensten verrichten), voorts religieuzen die studeren en religieuzen die rustend zijn.

STAAT IIIA.

Onderscheiding der vreemdelingen in de posities A, B en C* naar de nationaliteit, het geslacht en naar de bedrijfspgroepen, voor het totaal van het Rijk.

Répartition, pour le Royaume, des étrangers dans les positions A, B et C* d'après la nationalité, le sexe et d'après les groupes de métiers.

STAAT IIIB.

Onderscheiding der vreemdelingen in de positie D* en der personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam) naar de nationaliteit, het geslacht en naar het beroep, voor het totaal van het Rijk.

Répartition, pour le Royaume, des étrangers dans la position D* et des personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position, d'après la nationalité, le sexe et d'après les professions.

- * Positie (Position) A: Personen die hoofd zijn van een onderneming voor eigen rekening. Patrons pour leur propre compte.
 " " B: Personen die hoofd zijn van een onderneming voor rekening van een ander (vnl. directeurs van naamloze vennootschappen). Chefs pour compte d'autrui (principalement directeurs de sociétés anonymes).
 " " C: Personen belast met opzicht (bedrijfsleiders, meesterknechts, enz.). Contre-maitres etc.
 " " D: Personen in dienstbetrekking (gewone werklieden, enz.). Ouvriers et employés.

BEROEP. Profession.	Positie. Position.	Geslacht. Sexe.	België. Belgique.	Duitschland. Allemagne.	Groot-Brittannië en Ierland. Gr.-Bretagne et Irlande.	Frankrijk. France.	Hongarije. Hongrie.	Italië. Italie.	Oostenrijk. Autriche.	Polen. Pologne.	Rusland. Russie.	Tsjechoslowakije. Tchéco-Slovaquie.	Zwitserland. Suisse.	Overige nationale. Autres pays.	Zonder nationaliteit. Sans nationalité.	Onbekende nationaliteit. Nationalité inconnue.	Totaal kolommen 4 t/m 17. Total des col. 4-17.	Nederland. Pays-Bas.	Algemeen totaal. Total-général.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
zetter en stamper (kunstgraniet-fabrieken).	M.	—	2	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	7	28	30
urnalist	M.	9	13	3	3	8	—	—	2	—	—	1	—	1	2	—	87	701	828
zilver	M.	31	188	3	—	—	6	15	3	1	4	2	9	29	1	—	292	5528	5815
erkpersoneel	M.	5	17	—	—	—	—	1	2	4	1	1	2	4	—	—	37	1164	1201
stelmaker	M.	7	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	54	2081	2785
leermaker	M.	54	215	3	5	1	1	17	31	32	7	—	10	15	1	—	892	15176	15568
linker lompenmaker	M.	—	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	2705	2747
loosterling ¹⁾	M.	70	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	74	2736	2810
loover (klompenmakerijen)	M.	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	21	40
ok	M.	16	182	3	14	—	1	3	2	1	2	6	8	7	—	—	195	2912	3107
loopman	M.	22	66	4	1	—	—	3	3	3	—	3	5	7	—	—	117	3146	3263
oper- en bliklager	M.	12	100	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	180	5288	5418
ruiper	M.	13	55	—	—	—	1	2	—	—	—	2	1	1	—	—	74	2065	3039
funstschilder (vrij beroep)	M.	22	22	3	5	2	4	3	1	3	2	1	7	5	—	—	79	951	1080
landbouwarbeider	M.	1855	624	5	6	4	—	11	13	5	1	11	12	170	—	—	2717	296466	299183
leeraar M.O. ²⁾	M.	81	157	33	97	1	3	4	2	—	—	7	10	4	—	—	851	2751	3102
letterkundige, dichter, enz.	M.	6	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	14	110	124
ethograaf	M.	2	15	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	20	888	858
loods- en seilpersoneel	M.	202	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	912	1116
loopknecht en besteller	M.	59	102	2	3	—	3	4	4	3	1	—	5	25	—	—	211	31801	31512
fachinist ³⁾	M.	48	143	4	1	—	—	3	1	—	—	2	9	9	—	—	220	18747	18967
magazijn- en pakhuispersoneel	M.	83	166	4	1	1	2	11	5	4	3	1	8	31	—	—	320	38110	38480
masseur, pedicure, enz.	M.	—	5	1	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	16	181	147
meelmolenaar	M.	16	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	2773	2811
metseelaar	M.	80	194	—	1	—	3	2	3	—	—	7	3	13	—	—	307	17803	18110
meubelmaker	M.	33	128	—	1	—	—	6	5	—	—	2	7	6	—	—	188	8541	8729
modelmaker	M.	5	23	—	—	—	—	—	1	2	4	—	—	—	—	—	85	1106	1141
naaister	M.	98	174	5	7	2	3	12	1	—	—	2	8	11	—	—	831	28732	27062
onderwijzer L.O. ⁴⁾	M.	21	30	8	5	1	1	—	3	—	—	—	5	17	—	—	91	20546	20637
opperman en bouwvakjouwver	M.	39	51	—	2	—	1	3	2	—	—	2	—	7	1	—	108	19002	19110
orgelmaker	M.	4	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	186	148
ovenpersoneel (steen-, aardewerk-, glasfabrieken, enz.)	M.	60	27	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	95	5657	5752
perser (brikettenfabrieken)	M.	5	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	129	142
personeel verbonden aan inr. v. publ. vermakelijkheden (geen artisten).	M.	25	34	4	8	4	1	—	4	—	1	—	3	6	—	—	98	1222	1320
scheepspersoneel	M.	228	161	9	3	—	8	1	—	—	1	—	42	20	—	—	479	38159	38638
scheepstimmerman	M.	8	23	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	4	—	—	38	3029	3667
schietmeester (steenkolenmijnen)	M.	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	58	72
schilder	M.	54	184	2	3	2	1	3	5	2	1	—	2	17	1	—	227	22399	23126
schoenmaker ⁵⁾	M.	37	68	1	3	1	1	2	3	—	—	2	3	9	—	—	135	8081	8166
schoorsteenveger	M.	1	1	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	2	—	—	36	148	184
schuurder (kunstgranietfabrieken)	M.	1	2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	7	42	49
sigarenmaker	M.	269	31	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	806	17664	17970
sjuwver en transportarbeider	M.	66	110	—	2	—	2	5	4	—	6	3	—	14	—	—	287	39891	39628
slager	M.	37	126	—	2	1	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	132	10677	10859
sleeper (ondergronds) (steenkolenmijnen).	M.	69	417	—	—	2	—	1	48	20	2	7	—	—	—	—	574	3868	4442
slipper (metaal-)	M.	11	29	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	45	1950	1995
smid	M.	63	261	1	1	—	—	1	14	6	1	—	2	3	21	—	374	20000	20374
spoeler (textielindustrie)	M.	12	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	4270	4314
stoker	M.	33	88	3	—	—	—	1	3	—	1	2	—	13	14	—	158	18217	18375
strijkster	M.	13	49	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	7	—	76	6062	6138
stukadoor	M.	8	106	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	2	3	—	123	8850	8978

* Voornamelijk personen in de positie D en verder personen voor wie geen onderscheiding naar de positie mogelijk was (b.v. personen in de vrije beroepen werkzaam). Principalement personnes dans la position D et en outre personnes que l'on ne pouvait pas ranger dans une position.

¹⁾ Niet in een beroep werkzaam (hoofdzakelijk kloosterlingen, die een contemplatief leven leiden, voorts kloosterlingen, die studeeren en kloosterlingen, die rustend zijn).

²⁾ Exklusief leeraar bij het vakonderwijs (zie hiervoor onder „Vakonderwijzer“).

³⁾ Exklusief bij de zeevaart.

⁴⁾ Exklusief onderwijzer bij het vakonderwijs (zie hiervoor onder „Vakonderwijzer“).

⁵⁾ Verplichten alle voorkomende werkzaamheden (hand-schoenmakers, enz.).

⁶⁾ Hieronder 5 uit Zweden.

BEROEP. Profession.	Positie. Position.	Geslacht. Sexe.	België. Belgique.	Duitschland. Allemagne.	Groot-Brittannië en Ierland. Gr.-Bretagne et Irlande.	Frankrijk. France.	Hongarije. Hongrie.	Italië. Italie.	Oostenrijk. Autriche.	Polen. Pologne.	Rusland. Russie.	Tsjechoslowakije. Tchéco-Slovaquie.	Zwitserland. Suisse.	Overige nationale. Autres pays.	Zonder nationaliteit. Sans nationalité.	Onbekende nationaliteit. Nationalité inconnue.	Totaal kolommen 4 t/m 17. Total des col. 4-17.	Nederland. Pays-Bas.	Algemeen totaal. Total-général.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Statter (steenkolenmijnen)	M.	26	119	—	—	—	—	—	34	4	—	2	1	1	10	—	197	965	1162
Tandarts	M.	—	11	—	1	—	—	—	1	—	2	1	1	—	—	—	21	875	896
Tandtechniker	M.	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	884	852
Technisch personeel ¹⁾	M.	26	74	5	2	2	—	—	8	1	4	2	9	6	4	—	143	3725	3868
Teekenaar	M.	25	78	5	4	1	—	—	5	1	—	3	4	5	7	—	134	6248	6382
Timmerman	M.	97	319	—	—	—	—	—	3	9	1	3	2	1	9	34	478	46638	47161
Tolk, translateur	M.	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	21	28
Tooneelspeler	M.	17	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	245	266
Toonkunstenaar	M.	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	161	171
Tuinbouwarbeider	M.	43	70	2	6	28	12	6	4	2	2	—	3	20	—	—	198	2642	2840
Tuinman	M.	29	50	—	3	—	—	—	2	—	—	1	—	1	6	—	101	20239	20340
Vakonderwijzer ²⁾	M.	40	28	3	4	1	—	—	—	—	—	1	2	1	0	1	97	11072	11156
Variétéartiest e.d.	M.	23	29	22	8	1	—	—	3	—	5	1	3	6	18	—	115	3242	3357
Veenarbeider	M.	46	172	31	26	—	—	—	5	4	1	4	7	7	3	—	305	6204	6501
Ventur	M.	14	16	3	4	4	2	—	2	—	2	1	1	2	—	—	49	274	321
Verplegend personeel (verpleging van armen, behoeftigen, enz.)	M.	18	20	4	4	3	—	—	3	—									